

2024/1275

2024 5 8

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2024/1275

2024 m. balandžio 24 d.

dėl pastatų energinio naudingumo

(nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES ⁽⁴⁾ buvo keletą kartų iš esmės keičiama ⁽⁵⁾. Kadangi tą direktyvą reikia keisti dar kartą, dėl aiškumo ji turėtų būti išdėstyta nauja redakcija;
- (2) pagal Paryžiaus susitarimą ⁽⁶⁾, priimtą 2015 m. gruodžio mėn. pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (UNFCCC) (toliau – Paryžiaus susitarimas), jo šalys susitarė užtikrinti, kad vidutinės pasaulio temperatūros padidėjimas, palyginti su ikipramoninės eros lygiu, būtų gerokai mažesnis nei 2 °C, ir susitarė toliau dėti pastangas, kad temperatūra, palyginti su minėtu lygiu, nepakiltų daugiau nei 1,5 °C. Paryžiaus susitarimo tikslų pasiekimas yra 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikato „Europos žaliasis kursas“ (toliau – Europos žaliasis kursas) esmė. Sąjunga 2020 m. gruodžio 17 d. UNFCCC sekretariatui pateikė atnaujintą nacionaliniu lygmeniu nustatytų įpareigojančių veiksmų planą, kuriuo ji įsipareigojo iki 2030 m. visos savo ekonomikos išmetamą grynąjį šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m. lygiu;
- (3) kaip paskelbta Europos žaliojo kurso komunikate, savo 2020 m. spalio 14 d. komunikate Komisija pristatė strategiją „Renovacijos banga“, pavadinta „Renovacijos banga Europoje: pastatų ekologizavimas, darbo vietų kūrimas ir gyvenimo gerinimas“. Strategijoje „Renovacijos banga“ pateikiamas veiksmų planas, apimantis konkrečias reguliavimo, finansavimo ir sąlygų sudarymo priemones, kurio tikslas – iki 2030 m. bent padvigubinti metinę energinės pastatų renovacijos normą ir skatinti esmines renovacijas, kad iki 2030 m. būtų renovuota 35 mln. pastato vienetų ir būtų sukurta darbo vietų statybos sektoriuje. Direktyvos 2010/31/ES peržiūra yra būtina kaip vienas iš veiksmų, kuriais siekiama įgyvendinti „Renovacijos bangą“. Ji taip pat padės įgyvendinti 2021 m. rugsėjo 15 d. Komisijos komunikate „Naujasis europinis bauhausas: gražu, tvaru, įtrauku“ pristatytą iniciatyvą „Naujasis europinis

⁽¹⁾ OL C 290, 2022 7 29, p. 114.

⁽²⁾ OL C 375, 2022 9 30, p. 64.

⁽³⁾ 2024 m. kovo 12 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).

⁽⁵⁾ Žr. IX priedo A dalį.

⁽⁶⁾ OL L 282, 2016 10 19, p. 4.

bauhausas“ ir Europos neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų misiją. „Naujojo europinio bauhauso“ iniciatyva siekiama skatinti įtrauktesnę visuomenę, kuri propaguoja visų gerovę laikantis istorinio bauhauso, prisidėjusio prie piliečių, ypač darbuotojų bendruomenių, socialinės įtraukties ir gerovės. „Naujojo europinio bauhauso“ iniciatyva, kuria sudaromos palankesnės sąlygos rengti architektams, studentams, inžinieriams ir dizaineriams skirtus mokymus, kurti jų tinklus ir teikti jiems skirtas gaires pagal tvarumo, estetikos ir įtraukties principus, gali įgalinti vietos valdžios institucijas plėtoti novatoriškus ir kultūrinius sprendimus kuriant tvaresnę aplinką;

- (4) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1119⁽⁷⁾ Sąjungos teisėje įtvirtinamas tikslas vėliausiai 2050 m. neutralizuoti visos ekonomikos poveikį klimatui ir nustatomas privalomas Sąjungos išpareigojimas iki 2030 m. grynąjį jos viduje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį (kiekį, iš kurio išskaitytas absorbuojamas kiekis) sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m. lygiu;
- (5) įgyvendinti tuos tikslus siekiama Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą teisės aktų rinkiniu, apie kurį Komisija paskelbė 2020 m. spalio 19 d. komunikate „2021 m. Komisijos darbo programa. Gyvybinga Sąjunga pažėdžiamame pasaulyje“. Tas rinkinys apima įvairių sričių, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiųjų išteklių energiją, žemės naudojimą, žemės naudojimo keitimą ir miškininkystę, energijos mokesčius, pastangų pasidalijimą, apyvartinių taršos leidimų prekybą ir alternatyviųjų degalų infrastruktūrą, politiką. Direktyvos 2010/31/ES peržiūra yra neatsiejama to teisės aktų rinkinio dalis. Remiantis pasiūlymu dėl Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą teisės aktų rinkiniu, 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos komunikate „REPowerEU“ planas siūlomi papildomi veiksmai, kuriais siekiama taupyti energiją, įvairinti tiekimą, greitai pakeisti iškastinį kurą spartinant Europos perėjimą prie švarios energijos ir pažangiai derinti investicijas ir reformas. Jame pateikti nauji pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir tikslinės rekomendacijos, kuriais siekiama padidinti užmojų energijos vartojimo efektyvumo ir taupymo srityse. Komunikate taip pat nurodytos apmokestinimo priemonės, kaip priemonės skatinti taupyti energiją ir mažinti iškastinio kuro vartojimą;
- (6) pastatams tenka 40 % galutinės Sąjungos suvartojamos energijos ir 36 % joje išmetamo su energija susijusio šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio ir vis dėlto 75 % Sąjungos pastatų energiją vis dar vartoja neefektyviai. Gamtinės dujos atlieka didžiausią vaidmenį šildant pastatus – jos sudaro apie 39 % energijos, suvartojamos patalpoms šildyti gyvenamųjų namų sektoriuje. Nafta yra antras pagal svarbą iškastinis kuras šildymui – ji sudaro 11 %, o anglis sudaro apie 3 %. Todėl energijos vartojimo mažinimas, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/1791⁽⁸⁾ 3 straipsnyje nustatytu ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999⁽⁹⁾ 2 straipsnio 18 punkte apibrėžtu principu „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas pastatų sektoriuje yra svarbios priemonės, būtinos siekiant sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir energijos nepriteklių Sąjungoje. Mažesnis energijos suvartojimas ir didesnis atsinaujinančiųjų išteklių energijos, ypač saulės energijos, naudojimas taip pat yra itin svarbūs mažinant Sąjungos energetinę priklausomybę nuo iškastinio kuro apskritai ir ypač nuo importo, skatinant energijos tiekimo saugumą pagal „REPowerEU“ plane nustatytus tikslus, skatinant technologinę plėtrą ir kuriant užimtumo ir regioninės plėtros galimybes, visų pirma salose, kaimo vietovėse ir ne tinkle esančiose bendruomenėse;
- (7) pastatams tenkantį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sudaro prieš jų eksploatavimo laikotarpį, per jį ir po jo išmestas kiekis. 2050 m. pastatų ūkio priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo vizija apima ne tik eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio mažinimą, kuriam šiuo metu skiriamas pagrindinis dėmesys. Todėl reikėtų palaipsniui aprėpti per visą gyvavimo ciklą pastatų išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, pradedant nuo naujų pastatų. Pastatai yra svarbi medžiagų saugykla, kurioje daugelį dešimtmečių saugomi ištekliai, todėl tiek naujų, tiek renovuojamų pastatų konstrukcijos ir medžiagų pasirinkimas turi didelę įtaką per visą jų gyvavimo ciklą išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui. Į pastatų energinį naudingumą per visą jų gyvavimo ciklą turėtų būti atsižvelgiama ne tik statant naujus pastatus, bet ir vykdant renovaciją – šiuo tikslu valstybių narių nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose turėtų būti atsižvelgiama į per visą gyvavimo ciklą išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio mažinimo politiką;

⁽⁷⁾ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

⁽⁸⁾ 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 (OL L 231, 2023 9 20, p. 1).

⁽⁹⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

- (8) norint kuo labiau sumažinti per visą pastatų gyvavimo ciklą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, reikia efektyviai naudoti išteklius ir užtikrinti žiediskumą. Tai taip pat gali būti derinama su pastatų ūkio dalių pavertimu laikinu anglies dioksido absorbentu;
- (9) pastato viso gyvavimo ciklo visuotinio atšilimo potencialas (toliau – VAP) rodo bendrą pastato indėlį į bendrą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų, dėl kurių kinta klimatas, kiekį. Jis apima būdingąjį statybos produktų išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir naudojimo etapu tiesiogiai bei netiesiogiai išmetamą šių dujų kiekį. Todėl reikalavimas apskaičiuoti naujų pastatų VAP per gyvavimo ciklą yra pirmas žingsnis siekiant labiau atsižvelgti į pastatų energetinį naudingumą per visą gyvavimo ciklą ir prisidėti prie žiedinės ekonomikos;
- (10) pastatams tenka apie pusę Sąjungos išmetamo pirminių smulkių kietųjų dalelių (KD_{2,5}), kurios sukelia priešlaikinę mirtį ir ligas, kiekio. Didinant pastatų energinį naudingumą tuo pačiu metu gali ir turėtų būti mažinamas išmetamas teršalų kiekis, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/2284⁽¹⁰⁾;
- (11) tolesnio pastatų energinio naudingumo didinimo priemonėse turėtų būti atsižvelgiama į klimato sąlygas, įskaitant prisitaikymą prie klimato kaitos, vietos sąlygas, taip pat į pastatų patalpų mikroklimatą ir ekonominių efektyvumą. Tos priemonės neturėtų daryti poveikio pastatams keliamiems kitiems reikalavimams, kaip antai pastato prieinamumui, priešgaisrinei ir seisminei saugai ir numatomi paskirčiai;
- (12) pastatų energinis naudingumas turėtų būti apskaičiuojamas taikant metodiką, kurią būtų galima diferencijuoti nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Toje metodikoje, be šiluminių savybių, turėtų būti numatomi kiti veiksniai, įgaunantys vis daugiau svarbos, kaip antai šilumos salos miestuose efektas, šildymo ir oro kondicionavimo įranga, atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas, pastato automatizavimo ir kontrolės sistemos, šilumos rekuperavimas iš šalinamo oro ar nuotekų, sistemos balansavimas, išmanieji sprendimai, pasyviojo šildymo ir vėsinimo elementai, apsauga nuo saulės, patalpų aplinkos kokybė, tinkamas natūralus apšvietimas ir pastatų projektavimas. Pastatų energinio naudingumo skaičiavimo metodika turėtų būti pagrįsta ne tik tuo sezonu, kai reikalingas šildymas arba oro kondicionavimas, bet turėtų apimti metinį pastato energinį naudingumą. Ją rengiant reikėtų atsižvelgti į galiojančius Europos standartus. Metodika turėtų būti užtikrinama, kad bus atsižvelgta į faktines eksploataavimo sąlygas, ir suteikiama galimybė naudoti skaitikliais išmatuotus energijos duomenis rezultatų tikslumui patikrinti ir palyginamumui užtikrinti, taip pat ji turėtų būti grindžiama mėnesio, valandos ar trumpesniais skaičiavimo intervalais. Siekdamas skatinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą vietoje, be suderintų bendrųjų principų, valstybės narės turėtų imtis reikiamų priemonių, kad skaičiavimo metodikoje būtų pripažįstama kuo didesnio atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo vietoje, be kita ko, kitoms reikmėms, kaip antai elektrinių transporto priemonių įkrovimo priegoms, nauda ir į ją toje metodikoje būtų atsižvelgta;
- (13) valstybės narės turėtų nustatyti minimaliuosius pastatams ir pastatų dalims taikomus energinio naudingumo reikalavimus, kad būtų pasiekta kaštų atžvilgiu optimali susijusių investicijų ir sutaupytų energijos išlaidų pusiausvyra per visą pastato gyvavimo ciklą, nedarant poveikio valstybių narių teisei nustatyti minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus, kuriais užtikrinamas energijos vartojimo efektyvumas būtų didesnis nei kaštų atžvilgiu optimalūs energijos vartojimo efektyvumo lygiai. Turėtų būti numatyta nuostata, pagal kurią valstybės narės galėtų periodiškai peržiūrėti savo minimaliuosius pastatų energinio naudingumo reikalavimus, atsižvelgdamos į technikos pažangą;
- (14) du trečdaliai pastatams šildyti ir vėsinti naudojamos energijos vis dar gaunama iš iškastinio kuro. Siekiant sumažinti pastatų sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro, ypač svarbu laipsniškai atsisakyti iškastinio kuro naudojimo pastatams šildyti ir vėsinti. Todėl valstybės narės savo nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose turėtų nurodyti savo nacionalinę politiką ir priemones, kuriomis siekiama laipsniškai atsisakyti iškastinio kuro naudojimo pastatams šildyti ir vėsinti. Jos turėtų siekti palaipsniui atsisakyti iškastiniu kuru varomų pavienių katilų, o pirmas jų žingsnis turėtų būti nuo 2025 m. nebeteikti jokių finansinių paskatų iškastiniu kuru varomų pavienių katilų įrengimui, išskyrus atvejus, atrinktus investicijoms anksčiau nei 2025 m. pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, įsteigtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/241⁽¹¹⁾, ir Europos regioninės plėtros fondą ir Sanglaudos fondą, įsteigtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1058⁽¹²⁾. Vis dėlto vis dar turėtų būti įmanoma teikti finansines paskatas hibridinių šildymo sistemų, kuriose atsinaujinančiųjų išteklių energija sudaro didelę dalį, pvz., katilo su saulės šiluminės energijos moduliui arba su šilumos siurbliu, įrengimui. Nacionalinė

⁽¹⁰⁾ 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1).

⁽¹¹⁾ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17),

⁽¹²⁾ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo (OL L 231, 2021 6 30, p. 60).

laipsniško atsisakymo politika ir priemonės turėtų būti pagrįstos aiškiu teisiniu pagrindu, pagal kurį šilumos generatoriai uždraudžiami remiantis jų išmetamu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu, naudojamo kuro rūšimi arba minimaliu atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekiu, suvartojamu šilumos tiekimui pastato lygmeniu;

- (15) buitinio karšto vandens ruošimas yra vienas iš pagrindinių energijos vartojimo šaltinių didelio energinio naudingumo pastatuose. Daugeliu atvejų ta energija nerecuperuojama. Šilumos surinkimas iš buitinio karšto vandens drenažo sistemų pastatuose galėtų būti paprastas ir ekonomiškai efektyvus energijos taupymo būdas;
- (16) techninių pastato sistemų energinio naudingumo reikalavimai turėtų būti taikomi visoms pastatuose įrengtoms sistemoms, o ne atskirų sudedamųjų dalių, kurioms pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB⁽¹³⁾ taikomos konkrečioms gaminiams skirtos taisyklės, naudingumui. Nustatydamos energinio naudingumo reikalavimus techninėms pastato sistemoms valstybės narės turėtų naudoti suderintas priemones, jei jos egzistuoja ir yra tinkamos, visų pirma testavimo ir skaičiavimo metodus bei energijos vartojimo efektyvumo klases, parengtas pagal Direktyvos 2009/125/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1369⁽¹⁴⁾ įgyvendinimo priemones, kad būtų užtikrintas jų nuoseklumas su susijusiomis iniciatyvomis ir, kiek įmanoma, sumažintas galimas rinkos susiskaidymas. Energijos taupymo technologijos, kurių atsipirkimo laikotarpiai labai trumpi, pavyzdžiui, termostatinė reguliavimo vožtuvų įrengimas ar pakeitimas arba šilumos rekuperavimas iš šalinamo oro ar nuotekų, šiandien svarstomos nepakankamai. Vertinant konkretaus pastato ar pastato vieneto šildymo sistemų, oro kondicionavimo sistemų arba kombinuotųjų patalpų šildymo ir vėdinimo sistemų arba kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų vardinę atiduodamąją galią, reikėtų sudėti skirtingų tos pačios sistemos generatorių vardinę atiduodamąją galią;
- (17) ši direktyva nedaro poveikio Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 107 ir 108 straipsniams. Todėl šioje direktyvoje vartojamas terminas „paskata“ neturėtų būti aiškinamas kaip reiškiantis valstybės pagalbą;
- (18) Komisija turėtų nustatyti lyginamosios metodikos principus, skirtus kaštų atžvilgiu optimaliems minimaliesiems energinio naudingumo reikalavimams apskaičiuoti. Tų principų peržiūra turėtų būti suteikiama galimybė apskaičiuoti tiek energinį naudingumą, tiek išmetamą teršalų kiekį ir atsižvelgiama į išorinį poveikį aplinkai bei sveikatai, taip pat apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos išplėtimą ir anglies dioksido kainas. Tuos principus valstybės narės turėtų naudoti siekdamos palyginti rezultatus su savo nustatytais minimaliaisiais energinio naudingumo reikalavimais. Jei būtų didelių, t. y. viršijančių 15 %, apskaičiuotų kaštų atžvilgiu optimalių minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygių ir galiojančių minimaliųjų energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų neatitikimų atveju valstybės narės turėtų šį skirtumą pagrįsti arba planuoti tinkamus veiksmus neatitikimui sumažinti. Numatomą pastato ar pastato dalies ekonominio gyvavimo ciklą turėtų nustatyti valstybės narės, atsižvelgdamos į dabartinę standartinių ekonominio gyvavimo ciklą nustatymo praktiką ir patirtį. Valstybės narės turėtų periodiškai pranešti Komisijai to palyginimo rezultatus ir tiems rezultatams gauti naudotus duomenis. Tos ataskaitos turėtų suteikti Komisijai galimybę įvertinti valstybių narių pažangą, padarytą užtikrinant kaštų atžvilgiu optimalius minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygius ir rengti tos pažangos ataskaitas;
- (19) kapitalinė esamų pastatų, neatsižvelgiant į jų dydį, renovacija suteikia progą imtis ekonomiškai efektyvių priemonių siekiant padidinti energinį naudingumą. Siekiant ekonominio efektyvumo, turėtų būti galima minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus taikyti tik toms renovuotoms pastato dalims, kurios daro didžiausią poveikį pastato energiniam naudingumui. Terminą „kapitalinė renovacija“ valstybės narės turėtų galėti apibrėžti arba pastato apvalkalo ploto procentinės dalies požiūriu, arba pastato vertės požiūriu. Valstybei narei nusprendus kapitalinę renovaciją apibrėžti pastato vertės požiūriu, ji galėtų naudoti, pavyzdžiui, aktuarinę vertę arba dabartinę vertę, grindžiamą rekonstrukcijos išlaidomis, išskyrus žemės, ant kurios yra pastatas, vertę;
- (20) didesniems Sąjungos užmojams klimato ir energetikos srityje įgyvendinti reikia naujos pastatų vizijos – visai netaršūs pastatai, jų energijos poreikis labai mažas, vietoje visai neišskiriama anglies dioksido iš iškastinio kuro, o eksploataavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis yra nulinis arba labai mažas. Iki 2030 m. jau turėtų būti užtikrinta, kad visi nauji pastatai būtų visai netaršūs; kalbant apie esamus pastatus, jie į visai netaršius pastatus turėtų būti pertvarkyti iki 2050 m.;

⁽¹³⁾ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (OL L 285, 2009 10 31, p. 10).

⁽¹⁴⁾ 2017 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1369, kuriuo nustatoma energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo sistema ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES (OL L 198, 2017 7 28, p. 1).

- (21) kai esamas pastatas yra kažkiek pakeičiamas, jis nėra laikomas nauju pastatu;
- (22) visai netaršaus pastato energijos reikmes patenkinti galima įvairiais būdais: naudojant energiją iš vietoje arba netoliese pagaminamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos šaltinių, pavyzdžiui, naudojant šiluminės, geoterminės ar fotovoltinės saulės energijos technologijas, šilumos siurblius, vandens energiją arba iš biomasės, ją gali tiekti atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos arba gali būti naudojamosi efektyvia centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistema ir iš kitų anglies dioksido neišskiriančių išteklių pagamintą energiją. Energija, gauta deginant kurą iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, laikoma vietoje pagaminta atsinaujinančiųjų išteklių energija, kai kuras iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių deginamas vietoje;
- (23) visai netaršūs pastatai gali prisidėti prie paklausos lankstumo, pavyzdžiui, dėl paklausos valdymo, elektros energijos kaupimo, šiluminės energijos kaupimo ir paskirstytosios atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos, siekiant remti patikimesnę, tvaresnę ir efektyvesnę energetikos sistemą;
- (24) siekiant užtikrinti būtiną Sąjungos pastatų ūkio priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, reikia didelio masto energinės renovacijos: vertinant pagal dabartinius pastatų standartus, beveik 75 % to pastatų ūkio pastatų yra energetiškai neefektyvūs, o 85–95 % šiuo metu esamų pastatų dar tebestovės ir 2050 m. Deja, svertinis metinis energinės renovacijos mastas išlieka žemas – apie 1 %. Dabartiniu tempu pastatų sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas užtruktų šimtmečius. Todėl vienas iš pagrindinių šios direktyvos tikslų – paskatinti ir remti pastatų renovaciją, įskaitant perėjimą prie netaršių šildymo sistemų. Parama renovacijoms rajonų lygmeniu, be kita ko, vykdamat pramoninę arba serijinę renovaciją, yra naudinga skatinant pastatų renovacijos mastą bei išsamumą ir padės greičiau bei pigiau mažinti pastatų ūkio priklausomybę nuo iškastinio kuro. Pramoniniai statybos ir pastatų renovacijos sprendimai apima įvairiapusių surenkamuosius elementus, atliekančius įvairias funkcijas, pvz., izoliaciją ir energijos gamybą;
- (25) minimalieji energinio naudingumo standartai yra esminė reguliavimo priemonė, kuriais siekiama paskatinti didelio masto esamų pastatų renovaciją, nes jais šalinamos pagrindinės renovacijos kliūtys, pavyzdžiui, skirtingos paskatos ir bendros nuosavybės struktūros, kurių negalima įveikti ekonominėmis paskatomis. Nustačius minimaliuosius energinio naudingumo standartus turėtų būti laipsniškai pašalinti prasčiausio energinio naudingumo pastatai ir nuolat gerinamas nacionalinis pastatų ūkis, taip prisidedant prie ilgalaikio tikslo – iki 2050 m. sukurti nuo iškastinio kuro nepriklausomą pastatų ūkį;
- (26) minimalieji negyvenamųjų pastatų energinio naudingumo standartai turėtų būti nustatomi Sąjungos lygmeniu ir daugiausia dėmesio jais turėtų būti skiriama prasčiausio energinio naudingumo negyvenamųjų pastatų, kurie turi didžiausią potencialą priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir didesnės socialinės bei ekonominės naudos požiūriu, ir kuriuos dėl šios priežasties reikia renovuoti pirmiausia, renovacijai. Be to, valstybės narės savo nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose turėtų nustatyti konkrečius tolesnės negyvenamųjų pastatų renovacijos terminus. Kai kuriose situacijose sprendimas išimties tvarka atskiriems negyvenamiesiems pastatams minimaliųjų energinio naudingumo standartų netaikyti yra pateisinamas; tokios situacijos – tai, visų pirma, planuojamas pastato nugriovimas arba nepalanki sąnaudų ir naudos vertinimo išvada; didelių sunkumų atvejai pateisina tokios išimties taikymą tik tol, kol su tais sunkumais susiduriama. Valstybės narės turėtų nustatyti griežtus tokių išimčių taikymo kriterijus, kad būtų išvengta neproporcingos negyvenamųjų pastatų, kuriems minėti standartai netaikomi, dalies. Jos turėtų tuos kriterijus išdėstyti savo nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose, o žalą, susijusią su negyvenamaisiais pastatais, kuriems minėti standartai netaikomi, atsverti lygiaverčiu energinio naudingumo padidiniu kitose gyvenamųjų pastatų ūkio dalyse;
- (27) kalbant apie gyvenamuosius pastatus, valstybės narės turėtų būti suteikta galimybė lanksčiai pasirinkti priemones, kuriomis jos gali užtikrinti reikiamą gyvenamųjų pastatų ūkio pagerinimą, pavyzdžiui, taikyti minimaliuosius energinio naudingumo standartus, teikti techninę pagalbą ir numatyti finansinės paramos priemones. Valstybės narės turėtų nustatyti nacionalinę progresyvią nacionalinio gyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos trajektoriją laikydamosi nacionalinių veiksmų gairių ir valstybės narės nacionaliniame pastatų renovacijos plane nustatytų 2030 m., 2040 m. bei 2050 m. tikslų, taip pat nacionalinio pastatų ūkio pertvarkymo į visai netaršių pastatų ūkį iki 2050 m. tikslo. Nacionalinės trajektorijos turėtų atitikti tarpines, vertinant kas penkerius metus, reikšmes, nustatytas gyvenamųjų pastatų ūkio vidutinio pirminės energijos vartojimo mažėjimui (pradedant 2030 m.), užtikrinant panašias pastangas visose valstybėse narėse;
- (28) dėl likusios nacionalinio pastatų ūkio dalies valstybės narės gali pačios nuspręsti, ar jos nori nustatyti minimaliuosius energinio naudingumo standartus, parengtus nacionaliniu lygmeniu ir pritaikytus prie nacionalinių sąlygų. Peržiūradama šią direktyvą Komisija turėtų įvertinti, ar pagal šią direktyvą nustatytais priemonėmis bus padaryta pakankama pažanga siekiant iki 2050 m. užtikrinti visiškai nuo iškastinio kuro nepriklausomą ir visai netaršų pastatų ūkį, o galbūt reikia nustatyti papildomas priemones, pavyzdžiui, privalomus minimaliuosius energinio naudingumo standartus, visų pirma gyvenamiesiems pastatams, kad būtų pasiektos penkerių metų tarpinės reikšmės;

- (29) įvedant minimaliuosius energinio naudingumo standartus turėtų būti nustatyta ir galimybių atverianti sistema, įskaitant techninę pagalbą ir finansines priemones, visų pirma pažeidžiamų namų ūkių atžvilgiu. Nacionaliniu lygmeniu nustatyti minimalieji energinio naudingumo standartai neprilygsta Sąjungos standartams, apibrėžtiems valstybės pagalbos taisyklėse, o Sąjungos masto minimalieji energinio naudingumo standartai gali būti laikomi tokiais Sąjungos standartais. Pagal peržiūretas valstybės pagalbos taisykles, kol Sąjungos masto energinio naudingumo standartai taps privalomi, valstybės narės gali teikti valstybės pagalbą pastatams renovuoti, kad pastatai atitiktų tuos Sąjungos masto standartus. Kai standartai taps privalomi, valstybės narės galės toliau teikti valstybės pagalbą pastatams ir pastato vienetams, kuriems taikomi Sąjungos masto energinio naudingumo standartai, renovuoti, jei pastatų renovacija bus siekiama aukštesnio standarto;
- (30) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/852⁽¹⁵⁾ nustatytoje ES taksonomijoje nustatyta aplinkos atžvilgiu tvarios ekonominės veiklos visoje ekonomikoje, įskaitant pastatų sektorių, klasifikacija. Pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2021/2139⁽¹⁶⁾ (toliau – Deleguotasis aktas dėl ES taksonomijos) pagal klimato srities tikslus, pastatų renovacija laikoma tvaria veikla, kai ją vykdant sutaupoma bent 30 % energijos, ji atitinka minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus, taikomus kapitalinei esamų pastatų renovacijai, arba ją sudaro atskiros su pastatų energiniu naudingumu susijusios priemonės, pavyzdžiui, efektyvaus energijos vartojimo įrangos arba pastatų energinio naudingumo matavimo, reguliavimo ir kontrolės įrangos bei prietaisų įrengimas, techninė priežiūra ar remontas, kai tokios atskiros priemonės atitinka nustatytus kriterijus. Pastatų renovacija, kuria siekiama, kad pastatai atitiktų Sąjungos masto minimaliuosius energinio naudingumo standartus, paprastai atitinka ES taksonomijos kriterijus, susijusius su pastatų renovacijos veikla;
- (31) minimalieji esamų pastatų ir pastato dalių energinio naudingumo reikalavimai jau buvo nustatyti prieš šią direktyvą galiojusiuose teisės aktuose ir turėtų būti toliau taikomi. Naujai įvestais minimaliaisiais energinio naudingumo standartais nustatoma esamų pastatų minimalaus energinio naudingumo žemutinė riba ir užtikrinama, kad būtų atliekama neefektyvių pastatų renovacija, o esamiems pastatams ir pastato dalims taikomais minimaliaisiais energinio naudingumo reikalavimais užtikrinama, kad atliekant renovaciją būtų pasiektas būtinas renovacijos laipsnis;
- (32) būtina skubiai sumažinti pastatų priklausomybę nuo iškastinio kuro ir paspartinti pastangas mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro bei elektrifikuoti jų energijos vartojimą. Siekiant sudaryti sąlygas ekonomiškai efektyviai diegti saulės energijos technologijas vėlesniame etape, visi nauji pastatai turėtų būti pritaikyti saulės energijai, t. y. suprojektuoti taip, kad būtų optimizuotas saulės energijos gamybos potencialas, atsižvelgiant į objekto saulės apšvietą, kad būtų galima diegti saulės energijos technologijas be brangiai kainuojančių struktūrinių pokyčių. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad ant naujų pastatų, tiek gyvenamųjų, tiek negyvenamųjų, taip pat ant esamų negyvenamųjų pastatų būtų įrengti tinkami saulės energijos įrenginiai. Plataus masto saulės energijos diegimas ant pastatų labai padėtų veiksmingiau apsaugoti vartotojus nuo didėjančių ir nepastovių iškastinio kuro kainų, sumažintų pažeidžiamų piliečių patiriamą didelių energijos sąnaudų poveikį bei suteiktų didesnę naudą aplinkai, ekonomikai ir visuomenei. Siekiant veiksmingai išnaudoti saulės energijos įrenginių potencialą ant pastatų, valstybės narės turėtų nustatyti saulės energijos įrenginių įrengimo ant pastatų įgyvendinimo kriterijus ir galimas išimtis, atsižvelgdamos į įvertintą saulės energijos įrenginių techninį ir ekonominį potencialą bei pastatų, kuriems taikomas šis įpareigojimas, charakteristikas, atsižvelgiant į technologinio neutralumo principą ir saulės energijos įrenginių derinimą su kitais stogų naudojimo būdais, pavyzdžiui, žaliaisiais stogais ar kitais inžineriniais pastatų įrenginiais. Apibrėždamos savo pareigų įrengti tinkamus saulės energijos įrenginius ant pastatų praktinio įgyvendinimo kriterijus, valstybės narės turėtų turėti galimybę atitinkamą ribinę vertę išreikšti ne pastato naudinguoju grindų plotu, o pastato pirmojo aukšto grindų plotu, jei tik toks metodas atitinka lygiavertę įrengtąjį tinkamo saulės energijos įrenginio ant pastato galią. Kadangi pareiga įrengti saulės energijos įrenginius ant atskirų pastatų priklauso nuo valstybių narių nustatytų kriterijų, nuostatos dėl saulės energijos ant pastatų nėra laikomos „Sąjungos standartu“, kaip tai suprantama valstybės pagalbos taisyklėse;

⁽¹⁵⁾ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

⁽¹⁶⁾ 2021 m. birželio 4 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2139, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 papildomas nustatant techninės analizės kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kokiomis sąlygomis ekonominė veikla laikoma svariai prisidedančia prie klimato kaitos švelninimo arba prisitaikymo prie jos ir ar ta ekonominė veikla nedaro reikšmingos žalos kitiems aplinkos tikslams (OL L 442, 2021 12 9, p. 1).

- (33) valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė informavimo priemonėmis, tinkamomis administracinėmis procedūromis ar kitomis priemonėmis, nustatytomis jų nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose, skatinti diegti tinkamus saulės energijos įrenginius kartu su pastato apvalkalo renovacija, techninių pastato sistemų pakeitimu ar elektrinių transporto priemonių įkrovimo infrastruktūros, šilumos siurblių arba pastatų automatizavimo ir kontrolės sistemų įrengimu;
- (34) kalbant apie mišrios paskirties pastatus, kurie apima tiek gyvenamuosius, tiek negyvenamuosius pastatų vienetus, valstybės narės gali ir toliau pasirinkti, ar juos laikyti gyvenamaisiais, ar negyvenamaisiais pastatais;
- (35) fotovoltinės saulės energijos ir šiluminės saulės energijos technologijos, be kita ko, naudojamos derinant su energijos kaupimu, turėtų būti sparčiai diegiamos, kad tai būtų naudinga ir klimatui, ir piliečių bei įmonių finansams;
- (36) pastatų elektrifikavimas, pavyzdžiui, diegiant šilumos siurblius, saulės energijos įrenginius, baterijas ir įkrovimo infrastruktūrą, lemia kitokią riziką pastatų priešgaisrinei saugai, į kurią valstybės narės turi reaguoti. Kalbant apie priešgaisrinę saugą automobilių stovėjimo aikštelėse, Komisija turėtų paskelbti valstybėms narėms skirtas neprivalomas gaires;
- (37) siekiamos iki 2050 m. sukurti labai efektyviai energiją vartojanti ir nuo iškastinio kuro nepriklausomą pastatų ūkį ir esamus pastatus paversti visai netaršiais, valstybės narės turėtų parengti nacionalinius pastatų renovacijos planus, kurie pakeistų Direktyvos 2010/31/ES 2a straipsnyje numatytas ilgalaikes renovacijos strategijas ir būtų dar patikimesnė, visapusiškai veiksminga planavimo priemonė, kuria remdamosi valstybės narės, laikydamosi principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, daugiau dėmesio skirtų finansavimui ir užtikrinimui, kad pastatų renovacijai vykdyti būtų užtikrinta tinkamai kvalifikuotų darbuotojų. Valstybės narės gali atsižvelgti į 2020 m. liepos 1 d. Komisijos komunikate „Europos igūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“, išdėstytą Igūdžių paktą. Savo nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose valstybės narės turėtų nustatyti nacionalinius pastatų renovacijos tikslus. Remiantis Reglamento (ES) 2018/1999 21 straipsnio b punkto 7 papunkčiu ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1060⁽¹⁷⁾ nustatytomis reikiamomis sąlygomis, valstybės narės turėtų pateikti finansavimo priemonių, taip pat investicijų poreikių ir administracinių išteklių jų nacionaliniams pastatų renovacijos planams įgyvendinti apmatius.
- (38) principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ yra visa apimantis principas, į kurį turėtų būti atsižvelgiama ne vien energetikos sistemoje, bet visuose sektoriuose ir visais lygmenimis. Šis principas apibrėžtas Reglamento (ES) 2018/1999 2 straipsnio 18 punkte ir jis reiškia, kad atliekant planavimą energetikos srityje ir priimant su politika ir investicijomis susijusius sprendimus pirmenybė turi būti teikiama alternatyvioms ekonomiškai efektyvioms energijos vartojimo efektyvumo priemonėms, kuriomis užtikrinamas didesnis energijos poreikio ir energijos tiekimo efektyvumas, visų pirma galutinių vartotojų suvartojamo energijos kiekio mažinimo ekonomiškai efektyviu būdu priemonėms, apkrovos atsako iniciatyvoms ir efektyvesnei energijos konversijai, perdavimui ir paskirstymui, sykiu užtikrinant, kad būtų pasiekti tų sprendimų tikslai. Todėl principas lygiai tiek pat svarbus ir siekiant padidinti pastatų energinį naudingumą, o strategijoje „Renovacijos banga“ pabrėžiama, kad jis yra vienas iš pagrindinių pastatų renovacijos iki 2030 m. ir 2050 m. principų. Kaip išdėstyta Komisijos rekomendacijoje (ES) 2021/1749⁽¹⁸⁾, geresnė sveikata ir didesnė gerovė yra viena iš svarbiausių principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymo siekiant padidinti pastatų energinį naudingumą teikiamos papildomos naudos rūšių;
- (39) siekiant užtikrinti, kad Sąjungos darbuotojai būtų visapusiškai pasirengę aktyviai dirbti siekiant Sąjungos klimato tikslų, valstybės narės turėtų paraginti rengti nepakankamai atstovaujamos grupės skirtus mokymus darbuotojų ir pastatų sektoriuje ir jas tame sektoriuje dirbti;
- (40) nacionaliniai pastatų renovacijos planai turėtų būti grindžiami suderintu šablonu, kad būtų užtikrintas planų palyginamumas. Siekdama užtikrinti reikiamą užmojų, Komisija turėtų įvertinti nacionalinių pastatų renovacijos planų projektus ir pateikti rekomendacijas valstybėms narėms;
- (41) nacionaliniai pastatų renovacijos planai turėtų būti glaudžiai susieti su Reglamente (ES) 2018/1999 numatytais integruotais nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais, o pažangos siekiant nacionalinių tikslų ir nacionalinių pastatų renovacijos planų indėlio siekiant nacionalinių ir Sąjungos tikslų ataskaitos turėtų būti

⁽¹⁷⁾ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159).

⁽¹⁸⁾ 2021 m. rugsėjo 28 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/1749 „Principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ praktinis taikymas. Principo įgyvendinimo priimant sprendimus energetikos ir kituose sektoriuose gairės ir pavyzdžiai“ (OL L 350, 2021 10 4, p. 9).

įtraukiamos į pagal Reglamentą (ES) 2018/1999 kas dvejus metus teikiamas ataskaitas. Atsižvelgiant į tai, kad reikia skubiai didinti renovacijos mastą remiantis patikimais nacionaliniais pastatų renovacijos planais, pirmojo nacionalinio pastatų renovacijos plano pateikimo data turėtų būti kuo ankstesnė. Paskesni nacionaliniai pastatų renovacijos planai turėtų būti pateikti kaip integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų ir atnaujintų planų dalis, o tai reiškia, kad antrasis nacionalinio pastatų renovacijos plano projektas turėtų būti pateiktas kartu su antruoju integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų projektu 2028 m.;

- (42) etapinė esminė renovacija gali padėti išspręsti didelių pradinių išlaidų ir gyventojų patiriamos sumaišties problemas, kurios gali kilti renovuojant vienu ypu ir gali sudaryti sąlygas įgyvendinti mažiau trikdančias ir labiau finansiškai įmanomas renovacijos priemones. Tačiau tokia etapinė esminė renovacija turi būti kruopščiai suplanuota, kad vienas renovacijos etapas netrukdytų būtiniams paskesniems etapams. Vieno etapo esminė renovacija gali būti ekonomiškai efektyvesnė priemonė ir dėl jos su renovacija susijęs išmetamųjų teršalų kiekis gali būti mažesnis nei vykdant etapinę renovaciją. Renovacijos pasuose pateikiamas aiškus etapinės esminės renovacijos veiksmų planas, padedantis savininkams ir investuotojams planuoti tinkamiausią intervencijos laiką ir mastą. Todėl renovacijos pasai turėtų būti skatinami ir įvedami kaip savanoriška priemonė pastatų savininkams visose valstybėse narėse. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad dėl renovacijos pasų nebūtų užkrauta neproporcinga našta;
- (43) esama tam tikros renovacijos pasų ir energinio naudingumo sertifikatų sinergijos, visų pirma kiek tai susiję su pastato esamo energinio naudingumo vertinimu ir tokio energinio naudingumo didinimo rekomendacijomis. Siekiant kiek įmanoma pasinaudoti šia sinergija ir sumažinti pastatų savininkams tenkančias išlaidas, valstybės narės turėtų turėti galimybę leisti, kad tiek renovacijos pasą, tiek energinio naudingumo sertifikatą rengtų tas pats ekspertas ir kad jie būtų išduodami kartu. Tokio bendro parengimo ir išdavimo atveju renovacijos pasas turėtų pakeisti energinio naudingumo sertifikate pateiktas rekomendacijas. Tačiau turėtų būti įmanoma gauti energinio naudingumo sertifikatą be renovacijos paso;
- (44) ilgalaikės renovacijos sutartys yra svarbi priemonė, kuri skatina etapinę renovaciją. Valstybės narės turėtų nustatyti mechanizmus, pagal kuriuos būtų galima sudaryti ilgalaikes renovacijos sutartis įvairiais etapinės renovacijos etapais. Kai įvairiais renovacijos etapais atsiranda naujų ir veiksmingesnių paskatų, turėtų būti užtikrinta galimybė pasinaudoti tomis naujomis paskatomis, leidžiant paramos gavėjams pereiti prie naujų paskatų;
- (45) sąvoka „esminė renovacija“ Sąjungos teisėje dar neapibrėžta. Siekiant sukurti ilgalaikę pastatų viziją, esminė renovacija turėtų būti apibrėžiama kaip renovacija, kurią atlikus pastatai paverčiami visai netaršiais, tačiau pirmajame etape – kaip renovacija, kurią atlikus pastatai paverčiami beveik nevartojančiais pastatais. Šios apibrėžties tikslas – didinti pastatų energinį naudingumą. Esminė renovacija energinio naudingumo tikslais taip pat gali būti puiki proga pasirūpinti kitais aspektais, pvz., patalpų aplinkos kokybe, pažeidžiamų namų ūkių gyvenimo sąlygomis, atsparumo klimato kaitai didinimu, atsparumu nelaimių rizikai, įskaitant seisminį atsparumą, priešgaisrinę saugą, pavojingųjų medžiagų, įskaitant asbestą, šalinimu ir prieinamumu asmenims su negalia;
- (46) siekiamos skatinti esminę renovaciją, kuri yra vienas iš strategijos „Renovacijos banga“ tikslų, valstybės narės turėtų tokiai renovacijai teikti didesnę finansinę ir administracinę paramą;
- (47) valstybės narės turėtų remti esamų pastatų energinio naudingumo didinimo priemones, kurios padeda užtikrinti tinkamą patalpų aplinkos kokybę lygį, be kita ko, pašalinant asbestą ir kitas kenksmingas medžiagas, užkertant kelią neteisėtam kenksmingų medžiagų pašalinimui ir sudarant palankias sąlygas galiojančių teisėkūros procedūra priimtų aktų, kaip antai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų 2009/148/EB⁽¹⁹⁾ ir (ES) 2016/2284⁽²⁰⁾, laikymuisi;
- (48) integruoti rajonais ar apylinkėmis grindžiami požiūriai padeda didinti pastatų, kurie yra tarpusavyje susiję erdviu požiūriu, pvz., gyvenamųjų pastatų, renovacijos išlaidų efektyvumą. Tokiais požiūriais į renovaciją užtikrinama platesnio masto sprendimų įvairovė;

⁽¹⁹⁾ 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/148/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su asbesto veikimu darbe (OL L 330, 2009 12 16, p. 28).

⁽²⁰⁾ 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1).

- (49) tikimasi, kad siekiant mažinti elektros energijos sistemos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir didinti jos efektyvumą, visų pirma teikiant lankstumo, balansavimo ir kaupimo paslaugas, ypač taikant agregavimą, esminis vaidmuo teks elektrinėms transporto priemonėms. Šis elektrinių transporto priemonių potencialas būti integruotomis į elektros energijos sistemą ir prisidėti prie sistemos efektyvumo ir didesnio atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos naudojimo, turėtų būti visapusiškai išnaudojamas. Įkrovimą susieti su pastatais yra ypač svarbu, nes būtent pastatuose elektrinės transporto priemonės statomos reguliariai ir stovi ilgą laiką. Lėtas įkrovimas yra ekonomiškai ir įkrovimo prieigas įrengus privačiose erdvėse gali būti suteikta galimybė kaupti energiją su jomis susijusiuose pastatuose ir išmaniojo įkrovimo paslaugas bei abikryptį įkrovimą apskritai susieti su sistemų integravimo paslaugomis;
- (50) jei didesnę elektrinėms transporto priemonėms naudojamos elektros energijos dalį sudarys atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija, sumažės su jomis susijęs išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Elektrinės transporto priemonės yra svarbus komponentas vykdamas perėjimą prieš šviesios energijos, grindžiamą efektyvaus energijos vartojimo priemonėmis, alternatyviaisiais degalais, atsinaujinančiųjų išteklių energija ir novatoriškais energetinio lankstumo valdymo sprendimais. Statybos kodeksai gali būti veiksmingai panaudojami nustatant tikslinius reikalavimus, kuriais siekiama remti įkrovimo infrastruktūros diegimą gyvenamųjų ir neįgyvenamųjų pastatų automobilių stovėjimo aikštelėse. Valstybės narės turėtų siekti šalinti tokias kliūtis kaip skirtingos paskatos ir administraciniai sunkumai, su kuriais susiduria individualūs savininkai bandydami įrengti įkrovimo prieigą savo automobilių stovėjimo vietoje;
- (51) iš anksto nutiesti kabeliai ir įrengti kabelių kanalai palengvina galimybes sparčiai įrengti įkrovimo prieigas, jeigu ir kai jos yra reikalingos. Lengvai prieinama infrastruktūra sumažins įkrovimo prieigų įrengimo išlaidas individualiems savininkams ir užtikrins, kad elektrinių transporto priemonių naudotojai turėtų galimybę naudotis įkrovimo prieigomis. Sąjungos lygmens elektromobilumo srities reikalavimų dėl automobilių stovėjimo vietų išankstinio pritaikymo ir įkrovimo prieigų įrengimo nustatymas yra veiksmingas būdas artimoje ateityje populiarinti elektrines transporto priemones, kartu sudarant sąlygas tolesnei plėtrai mažesniais kaštais vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu. Kai techniškai įmanoma, valstybės narės turėtų užtikrinti įkrovimo prieigų prieinamumą asmenims su negalia;
- (52) išmanusis įkrovimas ir abikryptis įkrovimas suteikia galimybę integruoti pastatų energetikos sistemas. Įkrovimo prieigos tose vietose, kur elektrinės transporto priemonės paprastai stovi ilgesnį laiką, pvz., kur žmonės stato automobilius, nes ten gyvena arba dirba, yra labai svarbios integruojant energetikos sistemas, todėl reikia užtikrinti išmaniojo įkrovimo funkcijas. Tais atvejais, kai abikryptis elektrinių transporto priemonių įkrovimas padėtų didinti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos naudojimą transporto sektoriuje ir apskritai elektros energijos sistemoje, tokia funkcija taip pat turėtų būti prieinama;
- (53) žaliojo judumo skatinimas yra svarbi Europos žaliojo kurso dalis ir pastatai gali atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant būtiną infrastruktūrą ne tik elektrinėms transporto priemonėms, bet ir dviračiams įkrauti. Perėjimas prie aktyvaus judumo, pvz., dviračių, gali gerokai sumažinti transporto išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Didėjant elektra varomų dviračių ir kitų L kategorijos transporto priemonių, numatytų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 168/2013⁽²¹⁾ 4 straipsnyje, pardavimui ir siekiant palengvinti įkrovimo prieigų įrengimą vėlesniame etape, turėtų būti reikalaujama iš anksto nutiesti toms transporto priemonėms skirtus kabelius ar įrengti kabelių kanalus naujuose gyvenamuosiuose pastatuose ir, kai tai techniškai ir ekonomiškai įmanoma, gyvenamuosiuose pastatuose, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija. Kaip nustatyta 2020 m. rugsėjo 17 d. Komisijos komunikato „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“ įgyvendinimo plane (toliau – klimato politikos tikslo įgyvendinimo planas), švaraus ir veiksmingo privačiojo ir viešojo transporto, pavyzdžiui, dviračių transporto, dalies padidinimas smarkiai sumažins transporto keliamą taršą ir atneš didelės naudos pavieniams piliečiams ir bendruomenėms. Dviračių stovėjimo vietų trūkumas tiek gyvenamuosiuose, tiek neįgyvenamuosiuose pastatuose yra pagrindinė kliūtis naudoti dviračiais. Sąjungos reikalavimai ir nacionaliniai statybos kodeksai gali veiksmingai padėti pereiti prie švaresnio judumo, nes jais būtų nustatyti reikalavimai dėl minimalaus dviračių stovėjimo vietų skaičiaus, o dviračių stovėjimo vietų įrengimas ir susijusios infrastruktūros statyba vietovėse, kuriose dviračiai naudojami rečiau, gali padidinti jų naudojimą. Reikalavimas įrengti dviračių stovėjimo vietas neturėtų priklausyti nuo automobilių stovėjimo vietų prieinamumo bei aprūpinimo jomis arba būtinai būti su jomis susietas, nes tam tikromis aplinkybėmis automobilių stovėjimo vietos gali būti neprieinamos. Valstybės narės turėtų leisti padidinti dviračių stovėjimo vietų skaičių gyvenamuosiuose pastatuose, kuriuose automobilių stovėjimo vietų nėra, įrengiant bent dvi dviračių stovėjimo vietas kiekvienam gyvenamojo pastato vienetui;
- (54) bendrosios skaitmeninės rinkos ir energetikos sąjungos darbotvarkės turėtų būti suderintos tarpusavyje ir jomis turėtų būti siekiama bendrų tikslų. Energetikos sistemos skaitmeninimas lemia sparčius pokyčius energetikos sektoriuje – nuo atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimo iki pažangiųjų tinklų ir išmaniosioms

(21) 2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 168/2013 dėl dviračių ir triračių transporto priemonių bei keturračių patvirtinimo ir rinkos priežiūros (OL L 60, 2013 3 2, p. 52).

technologijoms diegti parengtų pastatų. Siekiant suskaidinti pastatų sektorių, svarbu įgyvendinti Sąjungos sujungiamumo tikslus ir didelio pralaidumo ryšių tinklų plėtros užmojus, kurie padeda kurti išmaniuosius namus ir sujungtąsias bendruomenes. Turėtų būti numatytos kryptingos iniciatyvos, populiarinančios išmaniosioms technologijoms diegti parengtas sistemas ir apstatytoje aplinkoje pritaikomus skaitmeninius sprendimus. Tai atvertų naujų energijos taupymo galimybių, vartotojams suteikiant tikslesnės informacijos apie jų vartojimo modelius ir sudarant sąlygas sistemos operatoriui efektyviau valdyti tinklą. Valstybės narės turėtų raginti naudoti skaitmenines pastatų analizės, modeliavimo ir valdymo technologijas, be kita ko, esminės renovacijos atžvilgiu;

- (55) siekdamas sudaryti palankesnes sąlygas konkurencingai ir novatoriškai išmaniųjų pastatų paslaugų rinkai, kuria prisidedama prie efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimo pastatuose ir remiamos investicijos į renovaciją, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad suinteresuotosios šalys turėtų tiesioginę prieigą prie pastatų sistemų duomenų. Siekdamas išvengti pernelyg didelių administracinių išlaidų, kurias patiria trečiosios šalys, valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas visiškam paslaugų ir keitimosi duomenimis Sąjungoje sąveikumui;
- (56) vertinant galimybes pastate naudoti informacines ir ryšių technologijas bei elektronines sistemas, kurios leistų pritaikyti pastato eksploataciją pagal jo naudotojų ir tinklo poreikius ir padidinti pastato energijos vartojimo efektyvumą ir bendrą energinį naudingumą, turėtų būti naudojamas pažangiojo parengtumo rodiklis. Pažangiojo parengtumo rodiklis turėtų padėti geriau informuoti pastato savininkus ir naudotojus apie pastato automatizavimo ir techninių pastatų sistemų elektroninės stebėsenos naudą ir pastato naudotojams turėtų suteikti tikrumo dėl tų naujų patobulintų funkcijų faktinių galimybių taupyti energiją. Pažangiojo parengtumo rodiklis ypač naudingas dideliems pastatams, kuriems reikia daug energijos. Kitiems pastatams pastatų pažangiojo parengtumo reitingavimo sistemą valstybės narės turėtų galėti taikyti savanoriškai;
- (57) skaitmeninis pastato dvynys yra interaktyvi ir dinamiška modeliavimo priemonė, atspindinti tikrą laiką fizinio pastato būklę ir elgseną. Skaitmeninis pastato dvynys, į jį įtraukus tikrą laiką jutiklių, pažangiųjų skaitiklių ir kitų šaltinių duomenis, suteikia holistinį vaizdą apie pastato energinį naudingumą, įskaitant energijos suvartojimą, temperatūrą, drėgnį, ploto naudojimo lygius bei kitus veiksnius ir gali būti naudojamas pastato suvartojamos energijos kiekiui stebėti ir valdyti. Kai skaitmeninis pastato dvynys yra prieinamas, į jį reikėtų atsižvelgti, visų pirma pažangiojo parengtumo rodiklio atveju;
- (58) kad būtų pasiekti 2030 m. ir 2050 m. energetikos ir klimato politikos tikslai, labai svarbu užtikrinti pakankamą finansavimą. Siekiant padėti didinti pastatų energinį naudingumą, nustatytos arba pritaikytos Sąjungos finansinės ir kitos priemonės. Naujausios iniciatyvos, kuriomis siekiama padidinti galimybes gauti finansavimą Sąjungos lygmeniu, apima, *inter alia*, su renovacija, visų pirma su „REPowerEU“ planu, susijusį, nustatytos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės pavyzdinių komponentų ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/955⁽²²⁾ įsteigtą Socialinį klimato fondą.
- (59) Sąjungos finansinės priemonės turėtų būti naudojamos tam, kad šios direktyvos tikslai būtų įgyvendinti praktikoje, tačiau jos neturėtų pakeisti nacionalinių priemonių. Visų pirma, atsižvelgiant į reikiamą renovacijos pastangų mastą, jos turėtų būti naudojamos siekiant užtikrinti tinkamas ir novatoriškas finansavimo priemones siekiant skatinti investicijas į pastatų energinį naudingumą. Šios priemonės galėtų būti svarbios kuriant nacionalinius, regionų ir vietos energijos vartojimo efektyvumo fondus, priemones ir mechanizmus, kurie suteikia tokias finansavimo galimybes privataus turto savininkams, mažosioms ir vidutinėms įmonėms (toliau – MVI) ir energijos vartojimo efektyvumo paslaugų įmonėms;
- (60) energinei pastatų renovacijai skirti finansiniai mechanizmai, paskatos ir finansų įstaigų mobilizavimas turėtų būti vieni svarbiausių nacionalinių pastatų renovacijos planų elementų ir aktyviai skatinami valstybėse narėse. Tokios priemonės turėtų apimti raginimą sertifikuotoms energijos vartojimo efektyvumą didinančioms pastatų renovacijoms suteikti efektyvų energijos vartojimą remiančias hipotekas ir viešųjų įstaigų skatinimą investuoti į efektyviai energiją vartojančių pastatų ūkį, pvz., pasitelkiant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes ar sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo arba mažinant suvokiamą investicijų riziką. Informacija apie prieinamas finansavimo galimybes ir finansines priemones turėtų būti pateikiama visuomenei lengvai prieinamu ir skaidriu būdu. Valstybės narės turėtų raginti finansų įstaigas skatinti tikslinius finansinius produktus, dotacijas ir subsidijas siekiant didinti pastatų, kuriuose gyvena pažeidžiami namų ūkiai, energinį naudingumą, taip pat jas teikti prasčiausio

(22) 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/955, kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060 (OL L 130, 2023 5 16, p. 1).

energinio naudingumo pastatų su daugeliu gyvenamojo pastato vienetų ir kaimo vietovėse esančių pastatų savininkams, taip pat kitoms grupėms, kurioms sunku gauti finansavimą. Komisija turėtų priimti savanorišką sistemą, kuri padėtų finansų įstaigoms nustatyti ir padidinti skolinimo apimtį atsižvelgiant į Sąjungos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo užmojų ir atitinkamus energetikos tikslus;

- (61) žaliosios hipotekos paskolos ir žaliosios paskolos gali reikšmingai prisidėti prie ekonomikos pertvarkymo ir išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo;
- (62) vien tik finansavimas renovacijos poreikių nepatenkins. Siekiant sukurti tinkamą galimybių atveriančią sistemą ir pašalinti renovacijos kliūtis, be finansavimo priemonių, būtina sukurti prieinamų bei skaidrių patariamųjų ir paramos priemonių, kaip antai vieno langelio principu veikiančius centrus, kurie teiktų integruotas energinės renovacijos paslaugas arba lengvinimo galimybes, taip pat įgyvendinti kitas priemones ir iniciatyvas, kaip antai nurodytąsias Komisijos pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo iniciatyvoje. Per vieno langelio principu veikiančius centrus turėtų būti teikiama techninė pagalba ir tokie centrai turėtų būti lengvai prieinami visiems pastatų renovacijoje dalyvaujantiems subjektams, įskaitant namų savininkus ir administracinius, finansinius bei ekonominius subjektus, pavyzdžiui, MVĮ, įskaitant labai mažas įmones;
- (63) neefektyvūs pastatai dažnai yra susiję su energijos nepriteklumi ir socialinėmis problemomis. Pažeidžiami namų ūkiai daugiausia kenčia dėl energijos kainų didėjimo, nes jie didesnę savo biudžeto dalį išleidžia energiniams produktams. Pastatų renovacija gali padėti sumažinti pernelyg dideles sąskaitas už energiją ir taip padėti žmonėms išbristi iš energijos nepritekliaus ir taip pat užkirsti energijos nepritekliui kelią. Visgi pastatų renovacija nėra nemokama ir labai svarbu užtikrinti, kad būtų kontroliuojamas pastatų renovacijos išlaidų socialinis poveikis, visų pirma pažeidžiamiems namų ūkiams. Renovacijos bangos strategija neturėtų nė vieno palikti nuošalyje ir turėtų būti išnaudota kaip proga pagerinti pažeidžiamų namų ūkių padėtį, taip pat turėtų būti užtikrintas sąžiningas perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Todėl finansinės paskatos ir kitos politikos priemonės pirmiausia turėtų būti skirtos pažeidžiamiems namų ūkiams ir energijos nepriteklių patiriantiems ar socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims, o valstybės narės turėtų imtis priemonių užkirsti kelią iškeldinimui dėl renovacijos, pvz., nustatyti nuomos mokesčio didinimo viršutinės ribas. 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacijoje⁽²³⁾ nustatoma bendra sistema ir vienodas supratimas, kuriais grindžiama išsami politika ir investicijos, reikalingos užtikrinti, kad perėjimas būtų sąžiningas;
- (64) labai mažos įmonės sudaro 94 % pastatų sektoriuje veikiančių įmonių. Kartu su mažomis įmonėmis jose sukuriama 70 % darbo vietų statybos sektoriuje. Jos teikia esmines paslaugas ir kuria darbo vietas vietos lygmeniu. Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad labai mažose įmonėse paprastai dirba mažiau nei 10 darbuotojų, jos turi ribotus išteklius, kad galėtų laikytis reglamentavimo reikalavimų ir taisyklių, susijusių su finansinės paramos programų sistemomis. Energetikos bendrijos, piliečių vadovaujamos iniciatyvos ir vietos valdžios institucijos bei energetikos agentūros, nors ir yra nepamainomos įgyvendinant iniciatyvą „Renovacijos banga“, susiduria su tomis pačiomis problemomis, susijusiomis su mažesniais administraciniais, finansiniais ir organizaciniais pajėgumais. Tai neturėtų trukdyti esminiam tokių subjektų vaidmeniui ir į tai turėtų būti atsižvelgiama plėtojant paramos ir mokymo programas, kurios būtų pakankamai matomos ir lengvai prieinamos. Valstybės narės gali aktyviai remti mažiau lėšų turinčias organizacijas, teikdamos tikslią techninę, finansinę ir teisinę pagalbą;
- (65) pastatų energinio naudingumo sertifikatai naudojami nuo 2002 m. Tačiau tai, kad naudojamos skirtingos skalės ir formatai, trukdo palyginti skirtingas nacionalines sistemas. Didėnis energinio naudingumo sertifikatų palyginamumas visoje Sąjungoje palengvina finansų įstaigų naudojimąsi tokiais sertifikatais ir taip finansavimas nukreipiamas į didesnio energinio naudingumo pastatus ir pastatų renovaciją. ES taksonomija grindžiama energinio naudingumo sertifikatų naudojimu ir tai rodo, kad reikia sutelkti dėmesį į poreikį didinti jų palyginamumą. Nustatčius bendrą energinio naudingumo klasių skalę ir bendrą šabloną turėtų būti užtikrintas pakankamas energinio naudingumo sertifikatų palyginamumas visoje Sąjungoje;

⁽²³⁾ 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl sąžiningo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos užtikrinimo (OL C 243, 2022 6 27, p. 35).

- (66) kai kurios valstybės narės neseniai pakeitė savo energinio naudingumo sertifikavimo sistemas. Kad būtų išvengta trikdžių, toms valstybėms narėms reikėtų suteikti daugiau laiko jų sistemoms pritaikyti;
- (67) siekiant užtikrinti, kad būsimi pirkėjai arba nuomininkai ankstyvame proceso etape galėtų atsižvelgti į pastatų energinį naudingumą, parduodami ar nuomojami pastatai ar pastato vienetai turėtų turėti energinio naudingumo sertifikatą, o jų energinio naudingumo klasė ir rodiklis turėtų būti nurodyti visuose skelbimuose. Būsimam pastato ar pastato vieneto pirkėjui arba nuomininkui teisinga informacija apie pastato energinį naudingumą ir praktiniai patarimai apie tokio naudingumo didinimą turėtų būti pateikiami energinio naudingumo sertifikate. Energinio naudingumo sertifikate taip pat turėtų būti pateikiama informacija apie pastato suvartojamą pirminės ir galutinės energijos kiekį, energijos poreikius, pagaminamą atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekį, išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, visuotinio atšilimo potencialą (GWP) per gyvavimo ciklą, jei turima duomenų, ir, pasirinktinai, apie jo patalpų aplinkos kokybės jutiklius ir kontrolės priemones. Energinio naudingumo sertifikate turėtų būti pateiktos rekomendacijos dėl pastatų energinio naudingumo didinimo;
- (68) pastatų ūkio stebėseną palengvina galimybė naudotis skaitmeninėmis priemonėmis surinktais duomenimis, taip sumažinant administracines išlaidas. Todėl turėtų būti sukurtos nacionalinės pastatų energinio naudingumo duomenų bazės, o jose pateikiama informacija turėtų būti perduodama ES pastatų ūkio stebėsenos centrai;
- (69) viešųjų įstaigų turimi ar užimami pastatai turėtų tapti pavyzdžiu, kaip atsižvelgiama į aplinkos apsaugos ir energijos taupymo veiksnius. Todėl tų pastatų energinis naudingumas turėtų būti periodiškai sertifikuojamas. Visuomenei turėtų būti sudarytos geresnės sąlygos susipažinti su informacija apie pastatų energinį naudingumą tuos energinio naudingumo sertifikatus skelbiant visiems matomoje vietoje, ypač pastatuose, kuriuos užima viešosios įstaigos ir kuriuose dažnai lankosi visuomenė bei tam tikrose negyvenamosiose patalpose, pavyzdžiui, savivaldybių pastatuose, mokyklose, parduotuvėse ir prekybos centruose, restoranuose, teatruose, bankuose ir viešbučiuose;
- (70) pastaraisiais metais Europos šalyse padaugėjo oro kondicionavimo sistemų. Dėl to susidarė nemažų sunkumų pikinės apkrovos metu, dėl kurių padidėjo išlaidos elektros energijai ir buvo pažeistas energijos balansas. Pirmenybė turėtų būti teikiama toms strategijoms, kuriomis didinamas pastatų šiluminis naudingumas vasaros sezonu. Tuo tikslu daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama priemonėms, padedančioms išvengti perkaitimo, pavyzdžiui, pastatų apsaugai nuo saulės ir pakankamai pastato konstrukcijų šiluminei talpai, bei tolesniam pasyviojo vėsinimo metodų, pirmiausia tų, kurie gerina patalpų aplinkos kokybę, mikroklimatą aplink pastatus ir šilumos salos miestuose efektą, plėtojimui;
- (71) kvalifikuotam personalui periodiškai prižiūrint ir tikrinant šildymo sistemas, vėdinimo sistemas ir oro kondicionavimo sistemas padedama užtikrinti, kad jos būtų tinkamai sureguliuotos pagal gaminio specifikaciją, ir taip užtikrinamas aplinkos, saugos ir energijos požiūriu optimalus veikimas. Nepriklausomas visos šildymo sistemos, vėdinimo sistemos ir oro kondicionavimo sistemos vertinimas turėtų būti periodiškai atliekamas per visą jos gyvavimo ciklą, ypač prieš ją pakeičiant ar atnaujinant. Atliekant tikrinimus, turėtų būti tikrinamos sistemų dalys, kurios yra tiesiogiai arba netiesiogiai prieinamos taikant turimus neardomojo bandymo metodus. Siekdamas kuo labiau sumažinti pastatų savininkams ir nuomininkams tenkančią administracinę naštą valstybės narės turėtų stengtis kuo labiau tikrinimus derinti su sertifikavimu. Jeigu įrengta vėdinimo sistema, taip pat reikėtų įvertinti jos dydį ir pajėgumus optimizuoti savo veiksmingumą tipinėmis arba vidutinėmis eksploataavimo sąlygomis, aktualiomis konkrečiam arba dabartiniam pastato naudojimui;
- (72) kai tikrintina sistema grindžiama iškastiniu kuru, atliekant tikrinimą turėtų būti atliekamas galimybių sumažinti iškastinio kuro naudojimą vietoje, pavyzdžiui, integruojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, keičiant energijos šaltinį arba pakeičiant ar pritaikant esamas sistemas, bazinis vertinimas. Siekiant sumažinti naudotojams tenkančią naštą, tas vertinimas neturėtų būti kartojamas, jei tokios rekomendacijos jau yra dokumentuotos energinio naudingumo sertifikato, renovacijos pasų, energijos vartojimo audito, gamintojo rekomendacijų kontekste ar kitų konsultacijų teikimo lygiaverčiame oficialiame dokumente priemonių kontekste arba jeigu jau planuojama pakeisti sistemą;
- (73) kai kurios šildymo sistemos susijusios su didele apsinuodijimo anglies monoksidu rizika, priklausomai nuo šilumos generatoriaus tipo (katilas, šilumos siurblys), kuro rūšies (anglis, nafta, biomasė, dujos) arba šilumos generatoriaus vietos (pvz., gyvenamosiose erdvėse arba netinkamai ventiliuojamose erdvėse). Tokių sistemų tikrinimai yra puiki proga valdyti šią riziką;
- (74) bendras požiūris į pastatų energinio naudingumo sertifikavimą, renovacijos pasus, pažangiojo parengtumo rodiklius ir šildymo sistemų bei oro kondicionavimo sistemų tikrinimą, vykdomą kvalifikuotų arba sertifikuotų akredituotų ekspertų, kurių nepriklausomumas turi būti pagrįstas objektyviais kriterijais, padės užtikrinti vienodas sąlygas valstybėms narėms dedant pastangas energijos taupymo pastatų sektoriuje ir užtikrins būsimiems savininkams ar naudotojams informacijos apie energinį naudingumą Sąjungos nekilnojamojo turto rinkoje skaidrumą. Ekspertai

turėtų naudotis bandymų įranga, sertifikuota pagal EN ir ISO standartus. Siekiant visoje Sąjungoje užtikrinti energinio naudingumo sertifikatų, renovacijos pasų, pažangiojo parengtumo rodiklių ir šildymo sistemų bei oro kondicionavimo sistemų tikrinimo kokybę, kiekvienoje valstybėje narėje reikėtų nustatyti nepriklausomos kontrolės tvarką;

- (75) turėtų būti pakankamai patikimų energinės renovacijos srityje kompetentingų specialistų, kad būtų užtikrintas pakankamas pajėgumas reikiamu mastu atlikti kokybiškus renovacijos darbus. Todėl valstybės narės, kai tinkama ir įmanoma, turėtų įdiegti integruotų renovacijos darbų sertifikavimo sistemas; šiems darbams reikia ekspertinės patirties, susijusios su įvairiais pastato elementais ar sistemomis, pavyzdžiui, pastato izoliacija, elektros bei šildymo sistemomis ir saulės energijos technologijų įrengimu; dalyvaujantys specialistai gali būti projektuotojai, generaliniai rangovai, rangovai specialistai ir įrenginių montavimo paslaugų teikėjai;
- (76) atsižvelgiant į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka lemiamas vaidmuo, kad ši direktyva būtų sėkmingai įgyvendinta, kai tikslinga, laikantis taikomos nacionalinės teisės, atitinkamai su jomis turėtų būti konsultuojamasi ir jos turėtų dalyvauti sprendžiant planavimo klausimus, rengiant informavimo, mokymo ir informuotumo didinimo programas bei įgyvendinant šią direktyvą nacionaliniu ar regionų lygmeniu. Tokios konsultacijos taip pat gali paskatinti teikti tinkamas gaires vietiniams planuotojams ir statybų inspektoriams, kaip įvykdyti reikiamas užduotis. Be to, valstybės narės turėtų įgalinti ir paskatinti architektus, planuotojus ir inžinierius tinkamai atsižvelgti į optimalų energinio naudingumo didinimo, atsinaujinančiųjų išteklių energijos bei centrinio šildymo ir vėsinimo naudojimo derinimą planuojant, projektuojant, statant ir renovuojant pramoninius bei gyvenamuosius rajonus, be kita ko, naudoti statinio modeliavimo ir imitavimo technologijas;
- (77) įrenginių montavimo ir statybų paslaugų teikėjai yra itin svarbūs, kad ši direktyva būtų sėkmingai įgyvendinta. Todėl organizuojant mokymus ir taikant kitas priemones reikėtų užtikrinti, kad pakankamai įrenginių montavimo ir statybų paslaugų teikėjų įgytų tinkamo lygio kompetenciją reikiamų efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologinių įrenginių montavimo ir integravimo srityje;
- (78) toliau siekiant tikslo didinti pastatų energinį naudingumą, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl tam tikrų I priede išdėstytos bendrosios sistemos elementų suderinimo su technikos pažanga, dėl kaštų atžvilgiu optimalių minimaliųjų pastatų energinio naudingumo reikalavimų lygių apskaičiavimo lyginamosios metodikos principų nustatymo, dėl visuotinio atšilimo potencialo (GWP) per gyvavimo ciklą apskaičiavimo nacionaliniu lygmeniu Sąjungos sistemos, skirtos poveikio klimatui neutralumui užtikrinti, nustatymo, dėl Sąjungos pastatų pažangiojo parengtumo reitingavimo sistemos, taip pat siekiant efektyviai skatinti finansų įstaigas didinti energinio naudingumo renovacijai skiriamas sumas taikant išsamią portfelio struktūrą, kurią finansų įstaigos galėtų savanoriškai naudotis. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros⁽²⁴⁾ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (79) siekdama užtikrinti veiksmingą šios direktyvos nuostatų įgyvendinimą, Komisija remia valstybes nares įvairiomis priemonėmis, pavyzdžiui, techninės paramos priemone⁽²⁵⁾, pagal kurią teikiamos specialiai pritaikytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/240 nustatytos techninės ekspertinės žinios, kad būtų galima rengti ir įgyvendinti reformas, įskaitant tas, kuriomis siekiama iki 2030 m. padidinti metinę gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų energinės renovacijos normą ir skatinti esminę energinę renovaciją. Techninė parama yra susijusi, pavyzdžiui, su administracinių gebėjimų stiprinimu, politikos formavimo ir įgyvendinimo rėmimu ir dalijimusi atitinkama geriausia patirtimi;
- (80) kadangi šios direktyvos tikslų, t. y. pastatų energinio naudingumo gerinimo ir pastatų išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio mažinimo, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl pastatų sektoriaus sudėtingumo ir nacionalinių būsto rinkų nepajėgumo tinkamai spręsti energijos vartojimo efektyvumo problemas, o dėl veiksmo masto arba poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties

⁽²⁴⁾ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

⁽²⁵⁾ 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 1).

5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

- (81) šios iniciatyvos teisiniu pagrindu Sąjungai suteikiami įgaliojimai nustatyti priemones Sąjungos energetikos politikos tikslams pasiekti. Pasiūlymu padedama siekti SESV 194 straipsnio 1 dalyje nustatytų Sąjungos energetikos politikos tikslų, visų pirma didinti pastatų energinį naudingumą ir mažinti jų išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kurie padės išsaugoti ir gerinti aplinką;
- (82) pagal Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros 44 punktą valstybės narės turėtų dėl savo ir Sąjungos interesų parengti lenteles, kurios kuo geriau parodytų šios direktyvos ir jos perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių atitiktį, ir viešai tas lenteles paskelbti. Pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. Bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų valstybės narės įsipareigojo pagrįstais atvejais prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudedamųjų dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad šios direktyvos atveju tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas, visų pirma atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-543/17 ⁽²⁶⁾;
- (83) pareiga perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų apsiriboti tomis nuostatomis, kurios iš esmės skiriasi nuo ankstesnės direktyvos nuostatų. Pareiga perkelti nepakeistas nuostatas atsiranda pagal anksčiau priimtą direktyvą;
- (84) ši direktyva neturėtų daryti poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvų, nurodytų VIII priedo B dalyje, perkėlimo į nacionalinę teisę terminais ir taikymo pradžios datomis,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas

1. Šia direktyva skatinama didinti pastatų energinį naudingumą ir mažinti pastatų išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį Sąjungoje, kad iki 2050 m. pastatų ūkis taptų visai netaršus, atsižvelgiant į išorės klimato sąlygas, vietos sąlygas, patalpų aplinkos kokybės reikalavimus ir ekonominį efektyvumą.
2. Šioje direktyvoje nustatomi reikalavimai dėl:
 - a) pastatų ir pastato vienetų integruoto energinio naudingumo apskaičiavimo metodikos bendrųjų principų;
 - b) minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų taikymo naujiems pastatams ir naujų pastatų vienetams;
 - c) minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų taikymo:
 - i) esamiems pastatams ir esamiems pastato vienetams, kuriems vykdoma kapitalinė renovacija;
 - ii) pastato dalims, kurios sudaro dalį pastato apvalkalo ir kurios daro didelį poveikį pastato apvalkalo energiniam naudingumui, kai jos modernizuojamos ar pakeičiamos;
 - iii) pastato techninėms sistemoms, kai jos įrengiamos, pakeičiamos ar atnaujinamos;
 - d) minimaliųjų energinio naudingumo standartų taikymo esamiems pastatams ir esamiems pastato vienetams vadovaujantis 3 ir 9 straipsniais;
 - e) pastatų visuotinio atšilimo potencialo per gyvavimo ciklą apskaičiavimo ir atskleidimo;
 - f) saulės energijos pastatuose;

⁽²⁶⁾ 2019 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas, *Europos Komisija prieš Belgijos Karalystę*, C-543/17, ECLI:EU:C:2019:573.

- g) renovacijos pasų;
- h) nacionalinių pastatų renovacijos planų;
- i) darnaus judumo infrastruktūros pastatuose ir šalia jų;
- j) išmaniųjų pastatų;
- k) pastatų ar pastato vienetų energinio naudingumo sertifikavimo;
- l) periodinių pastatų šildymo sistemų, vėdinimo sistemų ir oro kondicionavimo sistemų tikrinimų;
- m) energinio naudingumo sertifikatų, renovacijos pasų, pažangiojo parengtumo rodiklių ir tikrinimo ataskaitų nepriklausomos kontrolės sistemų;
- n) pastatų patalpų aplinkos kokybės rodiklių.

3. Šioje direktyvoje nustatyti reikalavimai yra minimalieji reikalavimai ir nesudaro kliūčių jokiai valstybei narei toliau taikyti ar patvirtinti griežtesnes priemones, jeigu tokios priemonės atitinka Sąjungos teisę. Apie tas priemones pranešama Komisijai.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) pastatas – stogu dengtas statinys su sienomis, kurio patalpų aplinkai palaikyti naudojama energija;
- 2) visai netaršus pastatas – labai didelio energinio naudingumo, nustatyto pagal I priedą, pastatas, kuriam reikalingas nulinis arba labai mažas energijos kiekis, kuriame vietoje visai neišskiriama anglies dioksido iš iškastinio kuro, o eksploataavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis yra nulinis arba labai mažas, vadovaujantis 11 straipsniu;
- 3) energijos beveik nevartojantis pastatas – pastatas, kurio pagal I priedą nustatytas energinis naudingumas yra labai didelis, t. y. ne prastesnis nei 2023 m. kaštų atžvilgiu optimalus lygis, apie kurį valstybės narės praneša pagal 6 straipsnio 2 dalį, ir kuriam reikalingos energijos, kurios beveik nesuvartojama arba suvartojama labai mažai, didžiąją dalį sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, įskaitant vietoje pagamintą atsinaujinančiųjų išteklių energiją ar netoliese pagamintą atsinaujinančiųjų išteklių energiją;
- 4) minimalieji energinio naudingumo standartai – taisyklės, kuriomis reikalaujama, kad pagal platų pastatų ūkio renovacijos planą arba atėjus inicijavimo momentui rinkoje (pavyzdžiui, pardavimui, nuomai, dovanojimui arba paskirties keitimui kadastrė ar žemės registre) per tam tikrą laikotarpį arba iki tam tikros datos būtų užtikrinta esamų pastatų atitiktis energinio naudingumo reikalavimui, ir taip skatinama esamų pastatų renovacija;
- 5) viešosios įstaigos – viešosios įstaigos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2023/1791 2 straipsnio 12 punkte;
- 6) techninė pastato sistema – pastato ar pastato vieneto patalpų šildymo, patalpų vėsinimo, vėdinimo, buitinio karšto vandens, įmontuojamojo apšvietimo, pastato automatizavimo ir kontrolės, atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos ir energijos kaupimo vietoje techninė įranga arba kelias iš šių funkcijų atliekanti techninė įranga, įskaitant tas sistemas, kurioms naudojama atsinaujinančiųjų išteklių energija;
- 7) pastato automatizavimo ir kontrolės sistema – sistema, kuri apima visus produktus, programinę įrangą ir inžinerijos paslaugas, galinčius padėti užtikrinti energijos vartojimo požiūriu efektyvų, ekonominį ir saugų techninių pastato sistemų veikimą taikant automatines kontrolės priemones ir palengvinant tų techninių pastato sistemų valdymą rankiniu būdu;
- 8) pastato energinis naudingumas – apskaičiuotas arba skaitikliu išmatuotas energijos kiekis, reikalingas patenkinti su įprastu pastato naudojimu siejamą energijos poreikį, įskaitant energiją šildymo, vėsinimo, vėdinimo, buitinio karšto vandens ir apšvietimo reikmėms;
- 9) pirminė energija – atsinaujinančiųjų ir neatsinaujinančiųjų išteklių energija, kuri nebuvo niekaip konvertuota ar transformuota;

- 10) išmatuota – matavimas atitinkamu prietaisu, pavyzdžiui, energijos skaitikliu, galios skaitikliu, galios matavimo ir stebėjimo prietaisu arba elektros skaitikliu;
- 11) pirminės neatsinaujinančiųjų išteklių energijos koeficientas – rodiklis, apskaičiuojamas konkrečios energijos nešiklio pirminės neatsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekį, įskaitant patiektą energiją ir apskaičiuotus energijos nuostolius, patirtus patiekiant energiją į naudojimo taškus, padalijus iš patiektos energijos kiekio;
- 12) pirminės atsinaujinančiųjų išteklių energijos koeficientas – rodiklis, apskaičiuojamas iš vietoje, netoliese arba toli esančio energijos šaltinio gautos pirminės atsinaujinančiųjų išteklių energijos, patiekiamos per tam tikrą energijos nešiklį, kiekį, įskaitant patiektą energiją ir apskaičiuotus energijos nuostolius, patirtus patiekiant energiją į naudojimo taškus, padalijus iš patiektos energijos kiekio;
- 13) bendras pirminės energijos koeficientas – konkrečios energijos nešiklio pirminės atsinaujinančiųjų ir neatsinaujinančiųjų išteklių energijos koeficientų suma;
- 14) atsinaujinančiųjų išteklių energija – atsinaujinančiųjų neiškastinių išteklių energija, visų pirma, vėjo, saulės (saulės šiluminė ir saulės fotovoltinė) ir geoterminei energija, osmosinė energija, aplinkos energija, potvynių, bangų ir kitokia vandenynų energija, hidroenergija, biomasė, sąvartynų dujos, nuotekų valymo įrenginių dujos ir biodujos;
- 15) pastato apvalkalas – integruoti pastato elementai, atskiriantys jo vidų nuo išorinės aplinkos;
- 16) pastato vienetas – sekcija, aukštas arba butas pastate, skirti arba pakeitus pritaikyti naudoti atskirai;
- 17) pastato dalis – techninė pastato sistema arba pastato apvalkalo dalis;
- 18) gyvenamasis pastatas arba gyvenamasis pastato vienetas – kambarys ar kambariai nuolatiniame pastate arba struktūriškai atskirta pastato dalis, skirta gyventi vienam privačiam namų ūkiui ištisu metus;
- 19) renovacijos pasas – individualus maksimaliu skaičiumi etapų atliekamos konkrečios pastato esminės renovacijos, labai pagerinsiančios pastato energinį naudingumą, veiksmų planas;
- 20) esminė renovacija – renovacija, atitinkanti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, kurią atliekant daugiausia dėmesio skiriama esminėms pastato dalims ir kurią atlikus pastatas arba pastato vienetas paverčiamas:
 - a) anksčiau nei 2030 m. sausio 1 d. – energijos beveik visai nevartojančiu pastatu;
 - b) nuo 2030 m. sausio 1 d. – visai netaršiu pastatu;
- 21) etapinė esminė renovacija – esminė renovacija, atliekama maksimaliu skaičiumi etapų, kaip nustatyta renovacijos pase;
- 22) kapitalinė renovacija – pastato renovacija, kai:
 - a) visa pastato apvalkalo arba techninių pastato sistemų renovacijos kaina sudaro daugiau kaip 25 % pastato vertės, neįskaitant žemės sklypo, ant kurio stovi pastatas, vertės arba
 - b) renovuojama daugiau nei 25 % pastato apvalkalo paviršiaus.Valstybės narės pasirinktinai gali taikyti a arba b punktą;
- 23) eksploataavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis – išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, susijęs su techninių pastato sistemų energijos vartojimu pastato naudojimo ir eksploataavimo metu;
- 24) per visą gyvavimo ciklą išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis – šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, išmetamas per visą pastato gyvavimo ciklą, įskaitant statybos produktų gamybą ir vežimą, statybvietėse vykdomą veiklą, energijos naudojimą pastate ir statybos produktų pakeitimą, taip pat griovimą, atliekų vežimą bei tvarkymą ir jų pakartotinį panaudojimą, perdirbimą ir galutinį šalinimą;

- 25) visuotinio atšilimo potencialas per gyvavimo ciklą arba GWP per gyvavimo ciklą – rodiklis, kuriuo kiekybiškai įvertinamas pastato visuotinio atšilimo potencialas per visą jo gyvavimo ciklą;
 - 26) skirtingos paskatos – skirtingos paskatos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2023/1791 2 straipsnio 54 punkte;
 - 27) energijos nepriteklis – energijos nepriteklis, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2023/1791 2 straipsnio 52 punkte;
 - 28) pažeidžiamas namų ūkis – energijos nepriteklių patiriantis namų ūkis arba namų ūkis, įskaitant mažesnes vidutines pajamas gaunančius namų ūkius, kuris ypač kenčia dėl didelių energijos išlaidų ir lėšų pastatui, kuriame įsikūręs, renovuoti stygiaus;
 - 29) Europos standartas – Europos standartizacijos komiteto, Europos elektrotechnikos standartizacijos komiteto arba Europos telekomunikacijų standartų instituto priimtas ir viešai skelbiamas standartas;
 - 30) energinio naudingumo sertifikatas – valstybės narės ar jos paskirto juridinio asmens pripažintas sertifikatas, kuriame nurodomas pastato arba pastato vieneto energinis naudingumas, apskaičiuotas pagal metodiką, priimtą vadovaujantis 4 straipsniu;
 31. kogeneracija – vienu metu vykdomas vienas šilumos energijos ir elektros arba mechaninės energijos gamybos procesas;
 32. kaštų atžvilgiu optimalus lygis – energinio naudingumo lygis, užtikrinantis mažiausius kaštus per numatomą ekonominio gyvavimo ciklą, kai:
 - a) mažiausi kaštai apskaičiuojami atsižvelgiant į:
 - i) atitinkamo pastato kategoriją ir naudojimą;
 - ii) investicijų, susijusių su energija, kaštus, grindžiamus oficialiomis prognozėmis;
 - iii) priežiūros ir eksploataavimo kaštus, įskaitant energijos išlaidas, atsižvelgiant į šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų išlaidas;
 - iv) išorinį energijos naudojimo poveikį aplinkai ir sveikatai;
 - v) atitinkamais atvejais, pelną iš vietoje pagamintos energijos;
 - vi) atitinkamais atvejais, atliekų tvarkymo išlaidas; ir
 - b) kiekviena valstybė narė nustato numatomą ekonominio gyvavimo ciklą, kuris nurodo likusį numatomą pastato ekonominio gyvavimo ciklą tais atvejais, kai energinio naudingumo reikalavimai nustatomi visam pastatui, arba likusį numatomą pastato dalies ekonominio gyvavimo ciklą tais atvejais, kai energinio naudingumo reikalavimai nustatomi pastato dalims.
- Kaštų atžvilgiu optimalus lygis turi patekti į naudingumo lygių, kuriems esant kaštų ir naudos analizės, skaičiuojant per numatomą ekonominio gyvavimo ciklą, rezultatai yra teigiami, intervalą;
- 33) įkrovimo prieiga – įkrovimo prieiga, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1804 ⁽²⁷⁾ 2 straipsnio 48 punkte;
 - 34) išankstinis kabelių nutiesimas – visos priemonės, būtinos įkrovimo priegoms įrengti, įskaitant duomenų perdavimą, kabelius, kabelių trasas ir prireikus elektros skaitiklius;
 - 35) dengta automobilių stovėjimo aikštelė – dengtas statinys, kuriame yra bent trys automobilių stovėjimo vietos, nenaudojantis energijos patalpų mikroklimatui palaikyti;
 - 36) atskira mikrosistema – su kitomis sistemomis nesujungta sistema, 2022 m. suvartojusi mažiau nei 500 GWh;

⁽²⁷⁾ 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1804 dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo, kuriuo panaikinama Direktyva 2014/94/ES (OL L 234, 2023 9 22, p. 1).

- 37) išmanusis įkrovimas – išmanusis įkrovimas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 ⁽²⁸⁾ 2 straipsnio antros dalies 14m punkte;
- 38) abikryptis įkrovimas – abikryptis įkrovimas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2023/1804 2 straipsnio 11 punkte;
- 39) hipotekos portfelio standartai – mechanizmai, kuriais hipotekos skolininkai skatinami nustatyti planą iki 2030 m. ir 2050 m. didinti portfelyje esančių pastatų, kuriems taikoma jų hipoteka, vidutinį energinį naudingumą ir motyvuoti potencialius klientus gerinti savo nekilnojamojo turto energinį naudingumą, vadovaujantis Sąjungos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo užmoju ir atitinkamais energetikos tikslais energijos vartojimo pastatuose srityje ir remiantis Reglamento (ES) 2020/852 3 straipsnyje nustatyta aplinkos apsaugos požiūriu tvarios ekonominės veiklos apibrėžtimi;
- 40) mokėjimais už sutaupyta energiją grindžiama sistema – išimtinai energiniam naudingumui didinti skirta paskolų sistema, kai rengiant sistemą nustatoma sąsaja tarp paskolos grąžinimo įmokų ir sutaupyto energijos kiekio, taip pat atsižvelgiant į kitus ekonominius veiksnius, pavyzdžiui, energijos sąnaudų indeksavimą, palūkanų normas, padidėjusią turto vertę ir paskolos refinansavimą;
- 41) skaitmeninis pastato žurnalas – bendra visų atitinkamų pastato duomenų, įskaitant su energiniu naudingumu susijusius duomenis, pvz., energinio naudingumo sertifikatus, renovacijos pasus ir pažangiojo parengtumo rodiklius, taip pat GWP per gyvavimo ciklą duomenų, saugykla, kuri padeda pastatų savininkams ir naudotojams, finansų įstaigoms ir viešosioms įstaigoms priimti pagrįstus sprendimus ir dalytis informacija statybos sektoriuje;
- 42) oro kondicionavimo sistema – patalpų orui tam tikru būdu reguliuoti reikalingų techninių komponentų rinkinys, kuris palaiko arba gali sumažinti temperatūrą;
- 43) šildymo sistema – patalpų orui tam tikru būdu reguliuoti reikalingų techninių komponentų rinkinys, kuris padidina temperatūrą;
- 44) ventiliacijos sistema – techninė pastato sistema, kuri natūraliomis ar mechaninėmis priemonėmis tiekia lauko orą į pastato erdvę;
- 45) šilumos generatorius – šildymo sistemos dalis, I priede nustatytoms reikmėms gaminanti naudingą šilumą vienu ar daugiau iš šių būdų:
- a) deginant kurą, pavyzdžiui, katilė;
 - b) panaudojant Džaulio reiškinį elektrinės varžinio kaitinimo sistemos kaitinimo elementuose;
 - c) surenkant šilumą iš aplinkos oro, vėdinimo šalinamo oro arba vandens ar grunto šilumos šaltinio, panaudojant šilumos siurbį;
- 46) vėsumos generatorius – oro kondicionavimo sistemos dalis, I priede nustatytoms reikmėms gaminanti naudingą vėsumą;
- 47) sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo – sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2023/1791 2 straipsnio 33 punkte;
- 48) katilas – katilo korpuso ir degiklio sistema, skirta kuro degimo metu išskiriamą šilumą perduoti skysčiui;
- 49) vardinė atiduodamoji galia – didžiausia šiluminė galia, matuojama kW, kurią, kaip nurodo ir užtikrina gamintojas, galima pasiekti nepertraukiamos eksploatacijos metu esant gamintojo nurodytam šiluminio naudingumo koeficientui;
- 50) centralizuotas šilumos arba vėsumos tiekimas – šiluminės energijos garų, karšto vandens ar ataušintų skysčių forma paskirstymas tinklu iš centrinio ar decentralizuoto gamybos šaltinio į įvairius pastatus ar aikštes erdvės ar procesų šildymui ar vėsinimui;
- 51) naudingasis grindų plotas – pastato grindų plotas, reikalingas kaip parametras konkrečioms naudojimo sąlygoms grindų ploto vienetu kiekybiškai įvertinti ir paprastinimams bei zonavimo ir skirstymo ar perskirstymo taisyklėms taikyti;

⁽²⁸⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

- 52) atskaitinis grindų plotas – grindų plotas, naudojamas kaip atskaitinis dydis vertinant pastato energinį naudingumą, apskaičiuojamas kaip pastato apvalkale esančių erdvių, pagal kurias vertinamas energinis naudingumas, naudingojo grindų ploto suma;
- 53) vertinamosios erdvės ribos – erdvės, į kurią patiekiamos energijos ir iš kurios eksportuojamos energijos kiekis yra matuojamas arba skaičiuojamas, ribos;
- 54) vietoje – konkrečiame pastate ar ant jo arba sklype, kuriame yra tas pastatas;
- 55) netoliese pagaminta atsinaujinančiųjų išteklių energija – konkretaus pastato vietos ar rajono teritorijoje pagaminta atsinaujinančiųjų išteklių energija, atitinkanti visas šias sąlygas:
- a) ji gali būti platinama ir naudojama tik toje vietos ar rajono teritorijoje per tam skirtą skirstymo tinklą;
 - b) pagal jos kiekį galima apskaičiuoti konkretų pirminės energijos koeficientą, galiojantį tik toje vietos ar rajono teritorijoje pagamintai atsinaujinančiųjų išteklių energijai, ir
 - c) ją galima naudoti vietoje per tam skirtą jungtį su energijos gamybos šaltiniu, kai tam skirtais jungčiais naudoti reikalinga speciali įranga, leidžianti saugiai tiekti energiją pastato savoms reikmėms ir išmatuoti skaitikliais jos duomenis;
- 56) paslaugos, susijusios su pastatų energiniu naudingumu arba PEN paslaugos – tokios paslaugos kaip šildymas, vėsinimas, vėdinimas, buitinio karšto vandens tiekimas, apšvietimas ir kt., į kurioms sunaudojamą energijos kiekį atsižvelgiama apskaičiuojant pastato energinį naudingumą;
- 57) energijos reikmės – energijos kiekis, kuris turi būti patiekiamas į kondicionuojamą erdvę arba iš jos išgaunamas, kad tam tikrą laikotarpį toje erdvėje būtų palaikomos norimos sąlygos nepaisant techninės pastato sistemos trūkumų;
- 58) sunaudojamas energijos kiekis arba suvartojamas energijos kiekis – energijos kiekis, tiekiamas PEN paslaugą teikiančiai techninei pastato sistemai, skirtas energijos reikmei patenkinti;
- 59) naudojama savoms reikmėms – toks vietoje arba netoliese pagamintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas, kuris naudojamas vietoje esančiose techninėse sistemose PEN paslaugoms teikti;
- 60) naudojama vietoje kitoms reikmėms – tokia energija, kuri naudojama vietoje ne PEN paslaugomis, o kitoms reikmėms, įskaitant prietaisams, įvairios papildomoms ir šalutinėms apkrovoms arba elektromobilumo priemonių įkrovimo priegoms;
- 61) skaičiavimo intervalas – atskiras laiko intervalas, naudojamas energiniam naudingumui apskaičiuoti;
- 62) patiekto energijos kiekis – energijos nešikliui apskaičiuotas energijos kiekis, tiekiamas techninėms pastato sistemoms iš už vertinamosios erdvės ribų, skirtas reikmėms, į kurias atsižvelgiama jį apskaičiuojant, patenkinti arba eksportuojamai energijai gaminti;
- 63) eksportuojamos energijos kiekis – atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis, apskaičiuota energijos nešikliui ir pirminės energijos koeficientui, kuri yra ne naudojama vietoje savoms arba kitoms reikmėms, o eksportuojama į energijos tinklą;
- 64) dviračių stovėjimo vieta – bent vienam dviračiui stovėti skirta vieta;
- 65) fiziškai šalia pastato esanti automobilių stovėjimo aikštelė – pastato gyventojų, lankytojų ar darbuotojų naudojimui skirta automobilių stovėjimo aikštelė, kuri yra pastato nuosavybės teritorijoje arba prie pat pastato;
- 66) patalpų aplinkos kokybė – pastato viduje atliekamo sąlygų, darančių įtaką jo naudotojų sveikatai ir gerovei, vertinimo, grindžiamo tokiais parametrais kaip susijusieji su temperatūra, drėgnumu, vėdinimo greičiu ir teršalų buvimu, rezultatas.

3 straipsnis

Nacionalinis pastatų renovacijos planas

1. Kiekviena valstybė narė parengia nacionalinį pastatų renovacijos planą, kuriuo užtikrinama, kad iki 2050 m. nacionalinis viešųjų ir privačių gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų ūkis būtų renovuotas ir taptų labai efektyviai energiją vartojančiu ir nuo iškastinio kuro nepriklausomu pastatų ūkiu, siekdama esamus pastatus paversti visai netaršiais.
2. Į kiekvieną nacionalinį pastatų renovacijos planą įtraukiama:
 - a) nacionalinio pastatų ūkio apžvalga pagal įvairias pastatų rūšis, įskaitant jų dalį nacionaliniame pastatų ūkyje, statybos laikotarpius ir klimato zonas, grindžiama atitinkamai statistine atranka ir pagal 22 straipsnį sukurta nacionaline energinio naudingumo sertifikatų duomenų baze, rinkos kliūčių ir rinkos nepakankamumo apžvalga ir statybos, energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektorių pajėgumų ir pažeidžiamų namų ūkių dalies, grindžiamos atitinkamai statistine atranka, apžvalga;
 - b) veiksmų gairės su nacionaliniu lygmeniu nustatytais tikslais ir išmatuojamais pažangos rodikliais, įskaitant žmonių, patiriančių energijos nepriteklių, skaičiaus mažinimą, padedančioms siekti 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo, kuriomis siekiama iki 2050 m. sukurti labai efektyviai energiją vartojantį ir nuo iškastinio kuro nepriklausomą nacionalinį pastatų ūkį ir esamus pastatus paversti visai netaršiais;
 - c) įgyvendintos ir planuojamos politikos ir priemonių, kuriomis remiamas veiksmų gairių įgyvendinimas pagal b punktą, apžvalga;
 - d) investicijų poreikių nacionaliniam pastatų renovacijos planui įgyvendinti, finansavimo šaltinių ir priemonių, taip pat pastatų renovacijai skirtų administracinių išteklių apmatai;
 - e) naujo arba renovuoto visai netaršaus pastato eksploataavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir per metus reikalaujamo pirminės energijos kiekio ribinės vertės pagal 11 straipsnį;
 - f) minimalieji negyvenamųjų pastatų energinio naudingumo standartai, grindžiami didžiausiomis galimomis energinio naudingumo ribinėmis vertėmis pagal 9 straipsnio 1 dalį;
 - g) nacionalinė gyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos trajektorija, įskaitant 2030 m. ir 2035 m. vidutinio pirminės energijos suvartojimo kWh/(m² per metus) tarpines reikšmes, pagal 9 straipsnio 2 dalį; ir
 - h) įrodymais pagrįstas numatomo sutaupyti energijos kiekio ir platesnio masto naudos, įskaitant naudą, susijusią su patalpų aplinkos kokybe, įvertis.

Į pirmos pastraipos b punkte nurodytas veiksmų gaires įtraukiami 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. nacionaliniai tikslai, susiję su metine energinės renovacijos norma, nacionalinio pastatų ūkio suvartojamu pirminės ir galutinės energijos kiekiu ir jo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimu, konkretūs negyvenamiesiems pastatams taikytini terminai, per kuriuos iki 2040 m. ir 2050 m. turi būti užtikrinta, kad bus pradėta laikytis žemesnių didžiausių energinio naudingumo ribinių verčių pagal 9 straipsnio 1 dalį, laikantis nacionalinio pastatų ūkio pertvarkymo į visai netaršų plano, ir įrodymais pagrįstas numatomo sutaupyti energijos kiekio ir platesnio masto naudos, įskaitant patalpų aplinkos kokybę, įvertis.

Kai konkrečios politikos ir priemonių, nurodytų c punkte, ar konkrečių investicijų poreikių apmatų, nurodytų d punkte, apžvalga jau įtraukta į nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, vietoj visapusiškai parengtos apžvalgos į pastatų renovacijos planą gali būti įtraukta aiški nuoroda į atitinkamas nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų dalis;

3. Kas penkerius metus kiekviena valstybė narė parengia ir pateikia Komisijai savo nacionalinio pastatų renovacijos plano projektą, naudodama šios direktyvos II priede nustatytą šabloną. Kiekviena valstybė narė savo nacionalinio pastatų renovacijos plano projektą pateikia kaip integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekto, nurodyto Reglamento (ES) 2018/1999 9 straipsnyje, dalį, o jei projektas atnaujinamas – kaip reglamento 14 straipsnyje nurodyto atnaujinto projekto dalį.

Nepaisant pirmos pastraipos, pirmąjį pastatų renovacijos plano projektą valstybės narės Komisijai pateikia ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d.

4. Siekdama remti savo nacionalinio pastatų renovacijos plano plėtojimą, kiekviena valstybė narė, prieš pateikdama Komisijai savo nacionalinio pastatų renovacijos plano projektą, surengia dėl jo viešas konsultacijas. Viešose konsultacijose visų pirma dalyvauja vietos ir regionų valdžios institucijos ir kiti socialiniai ir ekonominiai partneriai, įskaitant pilietinę visuomenę ir įstaigas, kurių veikla susijusi su pažeidžiamais namų ūkiais. Kiekviena valstybė narė savo surengtų viešų konsultacijų rezultatų santrauką prideda prie savo nacionalinio pastatų renovacijos plano projekto. Šios viešos konsultacijos gali būti įtrauktos į viešas konsultacijas pagal Reglamento (ES) 2018/1999 10 straipsnį.

5. Komisija įvertina pagal 3 dalį pateiktus nacionalinių pastatų renovacijos planų projektus, atsižvelgdama visų pirma į tai, ar:

- a) nacionaliniu lygmeniu nustatytų tikslų užmojis yra pakankamas ir atitinka nacionaliniuose integruotuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose nustatytus nacionalinius išpareigojimus klimato ir energetikos srityse;
- b) politika ir priemonės yra pakankamos nacionaliniu lygmeniu nustatytiems tikslams pasiekti;
- c) planui įgyvendinti skirta pakankamai biudžeto ir administracinių išteklių;
- d) šio straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos d punkte nurodyti finansavimo šaltiniai ir priemonės atitinka šio straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos b punkte nurodytą planuojamą energijos nepritekliaus mažinimą;
- e) planuose pirmenybė teikiama prasčiausio energinio naudingumo pastatų renovacijai pagal 9 straipsnį;
- f) pagal 4 dalį surengtos viešos konsultacijos buvo pakankamai įtrauktos, ir
- g) planai atitinka 1 dalies reikalavimus ir II priede pateiktą šabloną.

Pasikonsultavusi su komitetu, įsteigtu pagal šios Direktyvos 33 straipsnį, Komisija gali pateikti konkrečioms valstybėms narėms skirtas rekomendacijas pagal Reglamento (ES) 2018/1999 9 straipsnio 2 dalį ir 34 straipsnį.

Su pirmuoju nacionalinio pastatų renovacijos plano projektu susijusias konkrečiomis valstybėms narėms skirtas rekomendacijas Komisija gali pateikti ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo dienos, kurią valstybė narė tą planą pateikė.

6. Kiekviena valstybė narė savo nacionaliniame pastatų renovacijos plane deramai atsižvelgia į visas Komisijos paskelbtas rekomendacijas dėl nacionalinio pastatų renovacijos plano projekto. Jei atitinkama valstybė narė į rekomendaciją arba esminę jos dalį neatsižvelgia, ji pateikia Komisijai priežastis ir tas priežastis paskelbia viešai.

7. Kas penkerius metus kiekviena valstybė narė pateikia Komisijai savo nacionalinį pastatų renovacijos planą, naudodama šios direktyvos II priede nustatytą šabloną. Kiekviena valstybė narė savo nacionalinį pastatų renovacijos planą pateikia kaip integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano, nurodyto Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnyje, dalį, o jei planas atnaujinamas – kaip to reglamento 14 straipsnyje nurodyto atnaujinto plano dalį.

Nepaisant pirmos pastraipos, pirmąjį nacionalinį pastatų renovacijos planą valstybės narės Komisijai pateikia ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d.

8. Kiekviena valstybė narė išsamią informaciją apie savo naujausios ilgalaikės renovacijos strategijos arba nacionalinio pastatų renovacijos plano įgyvendinimą prideda prie savo artimiausio paskesnio nacionalinio pastatų renovacijos plano, nurodant, ar buvo pasiekti jos nacionaliniai tikslai.

9. Kiekviena valstybė narė į pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 ir 21 straipsnius teikiamas savo integruotas nacionalines energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitas įtraukia informaciją apie šio straipsnio 2 dalies b punkte nurodytų nacionalinių tikslų įgyvendinimą. Komisija kas dvejus metus į savo metinę energetikos sąjungos būklės ataskaitą, pateiktą pagal Reglamento (ES) 2018/1999 35 straipsnį, įtraukia nacionalinio viešosios paskirties ir privačių gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos, laikantis veiksmų gairių, nustatytų pastatų renovacijos planuose, bendros pažangos ataskaitą, remdamasi valstybių narių integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose pateikta informacija. Komisija, remdamasi geriausia turima Eurostato ir kitų šaltinių informacija, kasmet stebi Sąjungos pastatų ūkio energinio naudingumo raidą ir šią informaciją skelbia per ES pastatų ūkio stebėsenos centrą.

4 straipsnis

Pastatų energinio naudingumo apskaičiavimo metodikos patvirtinimas

Valstybės narės taiko pastatų energinio naudingumo apskaičiavimo metodiką pagal I priede apibrėžtus suderintus bendruosius principus.

Ta metodika tvirtinama nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu. Komisija skelbia gaires dėl skaidrių pastato dalių, sudarančių pastato apvalkalą, energinio naudingumo skaičiavimo ir dėl to, kaip atsižvelgiama į aplinkos energiją.

5 straipsnis

Minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų nustatymas

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad minimalieji pastatų ar pastato vienetų energinio naudingumo reikalavimai būtų nustatyti stengiantis pasiekti bent kaštų atžvilgiu optimalius lygius ir, kai aktualu, atitikti griežtesnes pamatines vertes, pvz., energijos beveik nevartojančių pastatų reikalavimus ir visai netaršių pastatų reikalavimus. Energinis naudingumas apskaičiuojamas pagal 4 straipsnyje nurodytą metodiką. Kaštų atžvilgiu optimalūs lygiai apskaičiuojami pagal 6 straipsnyje nurodytus lyginamosios metodikos principus.

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad pastato dalims, kurios priklauso pastato apvalkalui ir kurių pakeitimas ar modernizavimas daro didelį poveikį pastato apvalkalo energiniam naudingumui, būtų nustatyti minimalieji energinio naudingumo reikalavimai, stengiantis pasiekti bent kaštų atžvilgiu optimalius lygius. Valstybės narės reikalavimus pastato dalims gali nustatyti tokio lygio, kad būtų lengviau efektyviai įrengti žemos temperatūros šildymo sistemas renovuotuose pastatuose.

Valstybės narės gali nustatyti skirtingus reikalavimus naujiems ir esamiems pastatams, taip pat įvairių kategorijų pastatams.

Tuose reikalavimuose atsižvelgiama į optimalią patalpų aplinkos kokybę siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių, kaip antai netinkamo vėdinimo, taip pat į vietos sąlygas ir numatytą paskirtį bei pastato amžių.

Valstybės narės savo minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus peržiūri periodiškai, ne rečiau kaip kas penkerius metus, ir, prireikus, juos atnaujina, kad juose atsispindėtų technikos pažanga pastatų sektoriuje, 6 straipsnyje nustatyto kaštų atžvilgiu optimalių lygių apskaičiavimo rezultatai ir atnaujinti nacionaliniai energetikos ir klimato srities tikslai bei politika.

2. Pastatų, kurie oficialiai saugomi nacionaliniu, regioniniu arba vietos lygmeniu kaip tam tikros aplinkos dalis arba dėl jų ypatingos architektūrinės ar istorinės vertės, atveju valstybės narės gali 1 dalyje nurodytus reikalavimus pakoreguoti taip, kad užtikrinant atitiktį tam tikriems reikalavimams netektų nepriimtina keisti pastato savybių ar išvaizdos.

3. Valstybės narės gali nuspręsti nenustatyti ar netaikyti 1 dalyje nurodytų reikalavimų šių kategorijų pastatams:

- a) pastatams, priklausantiems ginkluotosioms pajėgoms arba centrinės valdžios subjektams ir naudojamiems nacionalinės gynybos tikslams, išskyrus atskiras gyvenamąsias patalpas arba ginkluotųjų pajėgų ir kito nacionalinės gynybos valdžios institucijų įdarbinto personalo naudojamus biurų pastatus;
- b) pastatams, kurie naudojami kaip religinių apeigų vieta ir religinei veiklai vykdyti;
- c) laikiniems pastatams, kurie naudojami ne ilgiau kaip dvejus metus, pramoniniams statiniams, dirbtuvėms ir negyvenamiems žemės ūkio pastatams, kuriuose suvartojama nedaug energijos, bei negyvenamiems žemės ūkio pastatams, kuriuos naudoja sektorius, kuriam taikomas nacionalinis sektorių susitarimas dėl energinio naudingumo;
- d) gyvenamiesiems pastatams, kurie naudojami ar skirti naudoti trumpiau nei keturis mėnesius per metus arba ribotą laiką per metus, kai tikėtinas energijos suvartojimas yra mažesnis nei 25 % energijos, kuri būtų suvartota per ištisus metus;

e) pavieniams pastatams, kurių naudingasis grindų plotas yra mažesnis kaip 50 m².

6 straipsnis

Kaštų atžvilgiu optimalių minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygių apskaičiavimas

1. Komisijai pagal 32 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus dėl šios direktyvos papildymo dėl lyginamosios metodikos principų nustatymo ir jų peržiūros, skirtais kaštų atžvilgiu optimaliems minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų, taikomų pastatams ir pastato dalims, lygiams apskaičiuoti.

Ne vėliau kaip 2025 m. birželio 30 d. Komisija peržiūri kaštų atžvilgiu optimalių minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygių, kurie taikomi naujiems pastatams ir esamiems pastatams, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, ir atskiroms pastato dalims apskaičiavimo lyginamosios metodikos principus. Tie lygiai atitinka nacionalines trajektorijas, išdėstytas nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, pateiktuose Komisijai pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnį.

Lyginamosios metodikos principai nustatomi vadovaujantis VII priedu ir skiriasi priklausomai nuo to, ar tai naujas, ar esamas pastatas, ir nuo pastato kategorijos.

2. Kaštų atžvilgiu optimalius minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygius valstybės narės apskaičiuoja naudodamos lyginamosios metodikos principus, nustatytus pagal 1 dalį, ir atitinkamus parametrus, kaip antai klimato sąlygos bei praktinė galimybė pasinaudoti energetikos infrastruktūra, ir to skaičiavimo rezultatus palygina su galiojančiais minimaliaisiais energinio naudingumo reikalavimais. Apskaičiuojant optimalius minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygius, valstybės narės gali atsižvelgti į GWP per gyvavimo ciklą.

Valstybės narės pateikia Komisijai visus įvesties duomenis bei prielaidas, naudotus minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų optimalių lygių skaičiavimuose ir tų skaičiavimų rezultatus. Tuo tikslu valstybės narės naudojami Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 244/2012 ⁽²⁹⁾ III priede pateiktu šablonu. Tas ataskaitas valstybės narės atnaujina ir teikia Komisijai periodiškai, bet ne rečiau kaip kas penkerius metus. Pirmoji ataskaita dėl pagal šio straipsnio 1 dalį peržiūrėtai metodikos principais grindžiamų skaičiavimų pateikiama ne vėliau kaip 2028 m. birželio 30 d.

3. Jeigu pagal 2 dalį atlikto palyginimo rezultatai rodo, kad valstybėje narėje galiojančiais minimaliaisiais energinio naudingumo reikalavimais užtikrinamas energijos vartojimo efektyvumo lygis yra daugiau kaip 15 % mažesnis, palyginus su kaštų atžvilgiu optimaliais minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygiais, atitinkama valstybė narė per 24 mėnesius nuo to palyginimo rezultatų gavimo galiojančius minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus patikslina.

4. Komisija paskelbia ataskaitą, kurioje nurodo valstybių narių padarytą pažangą siekiant atitikti kaštų atžvilgiu optimalius minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygius.

7 straipsnis

Nauji pastatai

1. Valstybės narės užtikrina, kad nauji pastatai būtų visai netaršūs, kaip nustatyta 11 straipsnyje:

a) nauji pastatai, kurie priklauso viešosioms įstaigoms – nuo 2028 m. sausio 1 d., ir

b) visi nauji pastatai – nuo 2030 m. sausio 1 d.

Kol bus pradėti taikyti pirmoje pastraipoje nurodyti reikalavimai, valstybės narės užtikrina, kad visi nauji pastatai būtų bent beveik nevarojantys energijos ir atitiktų pagal 5 straipsnį nustatytus minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus. Kai viešosios įstaigos ketina užimti naują pastatą, kuris joms nepriklauso, jos stengiasi užtikrinti, kad tas pastatas būtų visai netaršus pastatas.

⁽²⁹⁾ 2012 m. sausio 16 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 244/2012, kuriuo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo, nustatant sąnaudų atžvilgiu optimalaus pastatams ir pastato dalims taikomų minimalių energinio naudingumo reikalavimų lygio skaičiavimo lyginamosios metodikos principus (OL L 81, 2012 3 21, p. 18).

2. Valstybės narės užtikrina, kad GWP per gyvavimo ciklą būtų apskaičiuojamas pagal III priedą ir nurodomas pastato energinio naudingumo sertifikate:

a) visų naujų pastatų, kurių naudingasis grindų plotas didesnis nei 1 000 m², atveju – nuo 2028 m. sausio 1 d.;

b) visų naujų pastatų atveju – nuo 2030 m. sausio 1 d.

3. Komisijai pagal 32 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas III priedas, kad būtų nustatyta visuotinio atšilimo potencialo (GWP) per gyvavimo ciklą apskaičiavimo nacionaliniu lygmeniu Sąjungos sistema, skirta poveikio klimatui neutralumui užtikrinti. Pirmasis toks deleguotasis aktas priimamas ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d.

4. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 1 ir 2 dalių pastatams, kurių atveju prašymai išduoti statybos leidimą ar lygiaverčiai prašymai, be kita ko, dėl naudojimo paskirties keitimo, iki 1 ir 2 dalyse nurodytų datų jau yra pateikti.

5. Ne vėliau kaip 2027 m. sausio 1 d. valstybės narės paskelbia veiksmy gaires, kuriose išsamiai aprašomas visų naujų pastatų bendro gyvavimo ciklo visuotinio atšilimo potencialo (GWP) ribinių verčių nustatymas ir nustatomi tikslai naujiems pastatams nuo 2030 m., atsižvelgiant į laipsnišką mažėjimo tendenciją, taip pat didžiausios ribinės vertės, išsamiai išdėstytos skirtingoms klimato zonoms ir pastatų tipams, ir apie tas gaires praneša Komisijai.

Šios didžiausios ribinės vertės atitinka Sąjungos tikslą užtikrinti poveikio klimatui neutralumą.

Komisija rengia gaires, dalijasi įrodymais apie esamą nacionalinę politiką ir siūlo techninę paramą valstybėms narėms, jei jos to paprašo.

6. Valstybės narės užtikrina, kad naujuose pastatuose būtų atsižvelgta į šiuos aspektus: optimalią patalpų aplinkos kokybę, prisitaikymą prie klimato kaitos, priešgaisrinę saugą, su dideliu seisminiu aktyvumu susijusią riziką ir prieinamumą asmenims su negalia. Valstybės narės taip pat sprendžia anglies dioksido absorbavimo, susijusio su anglies dioksido saugojimu pastatuose arba ant jų, klausimą.

8 straipsnis

Esami pastatai

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad pastatų, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, ar jų renovuojamų dalių energinis naudingumas būtų pagerintas taip, kad atitiktų pagal 5 straipsnį nustatytus minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus, kiek įmanoma techniniu, funkcinu ir ekonominiu požiūriu.

Tie reikalavimai taikomi visam renovuotam pastatui ar pastato vienetui. Papildomai arba kaip alternatyva reikalavimai gali būti taikomi renovuotoms pastato dalims.

2. Be to, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad, modernizavus arba pakeitus pastato dalį, kuri yra pastato apvalkalo sudedamoji dalis ir daro didelį poveikį pastato apvalkalo energiniam naudingumui, jos energinis naudingumas atitiktų minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus, kiek įmanoma techniniu, funkcinu ir ekonominiu požiūriu.

3. Valstybės narės skatina pastatuose, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, naudoti didelio efektyvumo alternatyvias sistemas, kiek įmanoma techniniu, funkcinu ir ekonominiu požiūriu. Valstybės narės užtikrina, kad pastatuose atliekant kapitalinę renovaciją būtų atsižvelgiama į aspektus, susijusius su patalpų aplinkos kokybe, prisitaikymu prie klimato kaitos, priešgaisrine sauga, rizika, kurią kelia didelis seisminis aktyvumas, pavojingųjų medžiagų, įskaitant asbestą, pašalinimu ir prieinamumu asmenims su negalia.

9 straipsnis

Minimalieji energinio naudingumo standartai negyvenamiesiems pastatams ir progresyvios negyvenamųjų pastatų renovacijos trajektorijos

1. Valstybės narės negyvenamiesiems pastatams nustato minimaliuosius energinio naudingumo standartus, kuriais užtikrinama, kad tie pastatai neviršytų nustatytos didžiausios galimos energinio naudingumo ribinės vertės, kaip nurodyta trečioje pastraipoje, išreikštos iki penktoje pastraipoje nurodytų datų suvartotos pirminės arba galutinės energijos kiekio kWh/(m² per metus) skaitiniu rodikliu.

Didžiausios galimos energinio naudingumo ribinės vertės nustatomos atsižvelgiant į negyvenamųjų pastatų ūkį, turimą 2020 m. sausio 1 d., remiantis turima informacija ir, kai tinkama, statistine atranka. Valstybės narės į bazinį scenarijų neįtraukia negyvenamųjų pastatų, kuriems jos taiko išimtį pagal 6 dalį.

Valstybės narės nustato didžiausią galimą energinio naudingumo ribinę vertę, kad 16 % jų nacionalinio negyvenamųjų pastatų ūkio viršytų tą ribinę vertę (toliau – 16 % ribinė vertė). Kiekviena valstybė narė taip pat nustato didžiausią galimos energinio naudingumo ribinę vertę, kad 26 % nacionalinio negyvenamųjų pastatų ūkio viršytų tą ribinę vertę (toliau – 26 % ribinė vertė). Valstybės narės gali nustatyti didžiausią energinio naudingumo ribinę vertę pagal visą nacionalinių negyvenamųjų pastatų ūkį arba pagal pastatų tipą ir pastatų kategoriją.

Valstybės narės gali nustatyti ribines vertes, atitinkančias konkrečią energinio naudingumo klasę, jei jos atitinka trečią pastraipą.

Minimaliaisiais energinio naudingumo standartais užtikrinama, kad visų negyvenamųjų pastatų ribinė vertė siektų bent:

a) 16 % – nuo 2030 m. ir

b) 26 % – nuo 2033 m.

Tai, ar atskiruose negyvenamuosiuose pastatuose laikomasi ribinių verčių, tikrinama remiantis energinio naudingumo sertifikatais arba, kai tinkama, kitomis turimomis priemonėmis.

3 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytose veiksmų gairėse valstybės narės nustato konkrečius negyvenamiesiems pastatams taikytinus terminus, per kuriuos iki 2040 m. ir 2050 m. būtų laikomasi žemesnių didžiausių energinio naudingumo ribinių verčių, laikydamosi nacionalinio pastatų ūkio pertvarkymo į visai netaršų plano.

Valstybės narės gali nustatyti ir paskelbti kriterijus, kuriais remiantis atskiriems negyvenamiesiems pastatams šios dalies reikalavimai būtų netaikomi atsižvelgiant į tikėtiną tų pastatų naudojimą ateityje, atsižvelgiant į didelius sunkumus arba nepalankaus sąnaudų ir naudos vertinimo atvejų. Visi tokie kriterijai turi būti aiškūs, tikslūs bei griežti ir jais užtikrinamas lygus negyvenamųjų pastatų traktavimas. Nustatydamos tuos kriterijus, valstybės narės sudaro sąlygas *ex ante* įvertinti galimą negyvenamųjų pastatų, kuriems taikoma direktyva, dalį ir vengia, kad neproporcingai dideliame negyvenamųjų pastatų skaičiui būtų taikomos išimtys. Apie kriterijus valstybės narės taip pat praneša savo nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose, pateikiamuose Komisijai pagal 3 straipsnį.

Kai valstybės narės nustato kriterijus išimtims pagal aštuntą pastraipą, jos užtikrina lygiavertį energinio naudingumo padidinimą kitose negyvenamųjų pastatų ūkio dalyse.

Jei konkretaus negyvenamojo pastato bendros renovacijos, būtinos šioje dalyje nurodytoms energinio naudingumo riboms pasiekti, sąnaudų ir naudos vertinimo išvada yra nepalanki, valstybės narės reikalauja, kad tame negyvenamajame pastate būtų įgyvendintos bent tos individualios renovacijos priemonės, kurių sąnaudų ir naudos vertinimo išvada yra palanki.

Tokiu mastu, kiek nacionalinis negyvenamųjų pastatų ūkis arba jo dalis labai nukentėjo dėl gaivalinės nelaimės, valstybė narė gali laikinai pakoreguoti didžiausią energinio naudingumo ribą, kad apgadintų negyvenamųjų pastatų energinę renovaciją pakeistų kitų prasčiausio energinio naudingumo negyvenamųjų pastatų energinę renovaciją, kartu užtikrinant, kad būtų atlikta panašios procentinės dalies negyvenamųjų pastatų ūkio energinė renovacija. Tokiu atveju apie korekciją ir numatomą jos trukmę valstybė narė praneša savo nacionaliniame pastatų renovacijos plane.

2. Ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 29 d. valstybės narės nustato nacionalinę progresyvios gyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos trajektoriją laikantis nacionalinių veiksmų gairių ir valstybės narės nacionaliniame pastatų renovacijos plane nustatytą 2030 m., 2040 m. bei 2050 m. tikslų, taip pat siekiant nacionalinio pastatų ūkio pertvarkymo į visai netaršius pastatus iki 2050 m. tikslo. Nacionalinė progresyvios gyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos trajektorija išreiškiama kaip viso gyvenamųjų pastatų ūkio 2020–2050 m. laikotarpiu suvartoto vidutinio pirminės energijos kiekio sumažėjimas kWh/(m² per metus) ir joje nurodomas gyvenamųjų pastatų ir gyvenamųjų pastatų vienetų ar grindų ploto, kurie turi būti kasmet renovuojami, skaičius, įskaitant 43 % prasčiausio energinio naudingumo gyvenamųjų pastatų ir gyvenamųjų pastatų vienetų skaičių.

Valstybės narės užtikrina, kad viso gyvenamųjų pastatų ūkio vidutinis suvartotas pirminės energijos kiekis kWh/(m² per metus):

- a) sumažėtų bent 16 % palyginti su 2020–2030 m.;
- b) sumažėtų bent 20–22 % palyginti su 2020–2035 m.;
- c) ne vėliau kaip 2040 m. ir vėliau kas 5 metus būtų lygus nacionaliniu lygmeniu nustatyta vertei, apskaičiuotai pagal 2030–2050 m. laipsnišką vidutinio suvartotos pirminės energijos kiekio sumažinimą vykdant gyvenamųjų pastatų ūkio pertvarką į visai netaisytų pastatų ūkį, arba mažesnis nei ta vertė.

Valstybės narės užtikrina, kad bent 55 % suvartoto vidutinio pirminės energijos kiekio sumažinimas, nurodytas trečioje pastraipoje, būtų pasiektas renovuojant 43 % prasčiausio energinio naudingumo gyvenamuosius pastatus. Suvartoto vidutinio pirminės energijos kiekio sumažinimą, pasiektą renovavus gyvenamuosius pastatus, nukentėjusius nuo gaivalinių nelaimių, pvz., žemės drebėjimų ir potvynių, valstybės narės gali įskačiuoti į dalį, pasiektą renovuojant 43 % prasčiausio energinio naudingumo gyvenamuosius pastatus.

Dėdamos pastangas renovacijos srityje, kad būtų reikiamai sumažintas viso gyvenamųjų pastatų ūkio vidutinis suvartojamas pirminės energijos kiekis, valstybės narės nustato tokias priemones kaip minimalieji energinio naudingumo standartai, techninė pagalba ir finansinės paramos priemonės.

Dėdamos pastangas renovacijos srityje, valstybės narės neproporcingai netaiko išimties nuomojamų gyvenamųjų pastatų ar pastatų vienetų atveju.

Nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose valstybės narės nurodo naudotą metodiką ir surinktus duomenis antroje ir trečioje pastraipose nurodytoms vertėms apskaičiuoti. Vertindama nacionalinius pastatų renovacijos planus Komisija stebi, kaip siekiama antroje ir trečioje pastraipose nurodytų verčių, įskaitant pastatų ir pastato vienetų skaičių ar 43 % prasčiausio energinio naudingumo gyvenamųjų pastatų grindų plotą, ir prireikus pateikia rekomendacijas. Tos rekomendacijos gali apimti platesnį minimaliųjų energinio naudingumo standartų taikymą.

Nacionalinėje progresyvioje gyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos trajektorijoje nurodomi duomenys apie nacionalinį gyvenamųjų pastatų ūkį, grindžiami atitinkamai statistine atranka ir energinio naudingumo sertifikatais.

Jei vidutinė gyvenamuosiuose pastatuose suvartojamos energijos iš iškastinių išteklių dalis yra mažesnė nei 15 %, valstybės narės gali pakoreguoti trečios pastraipos a ir b punktuose nustatytus lygius, kad užtikrintų, kad viso gyvenamųjų pastatų ūkio vidutinis pirminės energijos suvartojimas kWh/(m² per metus) ne vėliau kaip 2030 m., o vėliau kas penkerius metus būtų lygus nacionaliniu lygmeniu nustatyta vertei, apskaičiuotai pagal 2030–2050 m. laipsnišką vidutinio suvartotos pirminės energijos kiekio sumažinimą vykdant gyvenamųjų pastatų ūkio pertvarką į visai netaisytų pastatų ūkį, arba mažesnis nei ta vertė.

3. Be šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyto suvartoto pirminės energijos kiekio, valstybės narės gali nustatyti papildomus suvartoto neatsinaujinančiųjų išteklių ir atsinaujinančiųjų išteklių pirminės energijos kiekio ir eksploataavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, išreikšto kgCO₂eq/(m² per metus), rodiklius. Siekiant užtikrinti eksploataavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimą, minimaliuosiuose energinio naudingumo standartuose atsižvelgiama į Direktyvos (ES) 2018/2001 15a straipsnio 1 dalį.

4. Pagal 17 straipsnį valstybės narės remia atitiktį minimaliesiems energinio naudingumo standartams visais šiais būdais:

- a) taikydamos tinkamas finansines priemones, visų pirma skirtas pažeidžiamiems namų ūkiams, energijos nepriteklių patiriantiems arba, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims, laikydamosi Direktyvos (ES) 2023/1791 24 straipsnio;
- b) teikdamos techninę pagalbą, be kita ko, per vieno langelio principu veikiančius centrus, ypatingą dėmesį skirdamos pažeidžiamiems namų ūkiams ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems žmonėms, laikydamosi Direktyvos (ES) 2023/1791 24 straipsnio;
- c) sukurdamos integruotas finansavimo programas, kuriomis skatinama esminė renovacija ir etapinė esminė renovacija pagal 17 straipsnį;

d) šalindamos neekonomines kliūtis, įskaitant skirtingas paskatas, ir

e) vykdydamos socialinio poveikio, visų pirma pažeidžiamiausiems namų ūkiams, stebėseną;

5. Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai pastatas renovuojamas tam, kad atitiktų minimalųjį energinio naudingumo standartą, būtų laikomasi pagal 5 straipsnį pastato dalims nustatytų minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų, o kapitalinės renovacijos atveju – pagal 8 straipsnį esamiems pastatams nustatytų minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų.

6. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 1 ir 2 dalyse nurodytų minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų šių kategorijų pastatams:

a) pastatams, kurie oficialiai saugomi kaip tam tikros aplinkos dalis arba dėl jų ypatingos architektūrinės ar istorinės vertės, arba kitiems paveldo pastatams – tokiu mastu, koku užtikrinant atitiktį standartams tektų nepriimtina keisti pastatų savybes ar išvaizdą, arba jeigu jų renovacija neįmanoma techniškai arba ekonomiškai;

b) pastatams, kurie naudojami kaip religinių apeigų vieta ir religinei veiklai vykdyti;

c) laikiniems pastatams, kurie naudojami ne ilgiau kaip dvejus metus, pramoniniams statiniams, dirbtuvėms ir negyvenamiems žemės ūkio pastatams, kuriuose suvartojama nedaug energijos, bei negyvenamiems žemės ūkio pastatams, kuriuos naudoja sektorius, kuriam taikomas nacionalinis sektorių susitarimas dėl energinio naudingumo;

d) gyvenamiesiems pastatams, kurie naudojami ar skirti naudoti trumpiau nei keturis mėnesius per metus arba ribotą laiką per metus, kai tikėtinas energijos suvartojimas yra mažesnis nei 25 % energijos, kuri būtų suvartota per ištisus metus;

e) pavieniams pastatams, kurių naudingasis patalpų plotas yra mažesnis kaip 50 m².

f) pastatams, priklausantiems ginkluotosioms pajėgoms arba centrinės valdžios subjektams ir naudojamiems nacionalinės gynybos tikslams, išskyrus atskiras gyvenamąsias patalpas arba ginkluotųjų pajėgų ir kito nacionalinės gynybos valdžios institucijų įdarbinto personalo naudojamus biurų pastatus.

7. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad būtų įgyvendinti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti minimalieji energinio naudingumo standartai, įskaitant tinkamus stebėsenos mechanizmus ir sankcijas pagal 34 straipsnį.

Nustatydamos taisykles dėl sankcijų, valstybės narės atsižvelgia į namų savininkų, visų pirma pažeidžiamų namų ūkių, finansinę padėtį ir galimybę gauti tinkamą finansinę paramą.

8. Ne vėliau kaip 2025 m. kovo 31 d. Komisija, remdama šios direktyvos įgyvendinimą ir tinkamai atsižvelgusi į subsidiarumo principą, pateikia analizę, kurioje visų pirma nagrinėjami šie klausimai:

a) struktūrinių fondų, Sąjungos bendrųjų programų, įskaitant Europos investicijų banko finansavimą, skirtų pastatų, ypač būsto, energiniam naudingumui didinti, veiksmingumas, lygio tinkamumas, faktiškai panaudotos sumos ir įrankių rūšys;

b) įrankio ir priemonės veiksmingumas, lygio tinkamumas ir rūšys, naudojamas finansavimui iš viešųjų finansų;

c) Sąjungos ir nacionalinio finansavimo bei kitų rūšių priemonių koordinavimas, kuris gali būti naudojamas kaip svirtas investicijoms į pastatų energinį naudingumą paskatinti, ir tokio finansavimo pakankamumas Sąjungos tikslams pasiekti.

Remdamasi ta analize, Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą dėl finansavimo priemonių, skirtų pastatų, ypač prasčiausio energinio naudingumo pastatų, energiniam naudingumui didinti, veiksmingumo ir tinkamumo.

10 straipsnis

Saulės energija pastatuose

1. Valstybės narės užtikrina, kad visi nauji pastatai būtų projektuojami taip, kad būtų optimizuotas jų saulės energijos gamybos potencialas, grindžiamas saulės energijos žemėlapiu vietoje, ir būtų sudarytos sąlygos vėliau ekonomiškai efektyviai įrengti saulės energijos gamybos technologijas.
2. Saulės energijos įrangos įrengimui leidimų išdavimo procedūra, nustatyta Direktyvos (ES) 2018/2001 16d straipsnyje, ir paprasto pranešimo procedūra, nustatyta tos direktyvos 17 straipsnyje, taikomos saulės energijos įrangos įrengimui pastatuose.
3. Valstybės narės užtikrina, kad būtų įdiegti tinkami saulės energijos įrenginiai, jei tai techniškai tinkama ir ekonomiškai bei funkciškai įmanoma, kaip nurodyta toliau:
 - a) ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d. – visuose naujuose viešuosiuose ir negyvenamuosiuose pastatuose, kurių naudingasis grindų plotas viršija 250 m²;
 - b) visuose esamuose viešuosiuose pastatuose, kurių grindų plotas viršija:
 - i) 2 000 m² – ne vėliau kaip 2027 m. gruodžio 31 d.;
 - ii) 750 m² – ne vėliau kaip 2028 m. gruodžio 31 d.;
 - iii) 250 m² – ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d.;
 - c) ne vėliau kaip 2027 m. gruodžio 31 d. – esamuose negyvenamuosiuose pastatuose, kurių naudingasis grindų plotas viršija 500 m², kai pastate atliekama kapitalinė renovacija arba veiksmas, dėl kurio reikalingas administracinis leidimas pastatų renovacijai, darbams ant stogo arba techninės pastato sistemos įrengimui;
 - d) ne vėliau kaip 2029 m. gruodžio 31 d. – visuose naujuose gyvenamuosiuose pastatuose ir
 - e) ne vėliau kaip 2029 m. gruodžio 31 d. – visose naujose dengtose automobilių stovėjimo aikštelėse, fiziškai esančiose šalia pastato.
- Į 3 straipsnyje nurodytus savo nacionalinius pastatų renovacijos planus valstybės narės įtraukia politiką ir priemones, susijusias su tinkamų saulės energijos įrenginių įrengimu visuose pastatuose.

4. Valstybės narės nustato ir viešai paskelbia nacionalinio lygmens kriterijus, taikomus praktiniam šiame straipsnyje nustatytų pareigų įgyvendinimui, ir galimas tų pareigų išimtis, taikomas konkrečių tipų pastatams, atsižvelgdamos į technologinio neutralumo principą, susijusį su technologijomis, vietoje neišskiriančiomis jokių išmetamųjų teršalų ir vadovaudamosi įvertintomis techninėmis bei ekonominėmis saulės energijos įrenginių galimybėmis ir pastatų, kuriems taikoma ši pareiga, charakteristikomis. Valstybės narės taip pat atsižvelgia į struktūrinį vientisumą, žaliuosius stogus ir, kai tinkama, palėpių ir stogų izoliaciją.

Kad pasiektų šio straipsnio tikslus ir atsižvelgtų į klausimus, susijusius su elektros energijos tinklo stabilumu, valstybės narės, nustatydamos šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytus kriterijus, įtraukia atitinkamus suinteresuotuosius subjektus.

Į nacionalinę teisę perkeldama 3 dalies pirmoje pastraipoje nustatytas pareigas valstybė narė gali naudoti ne pastatų naudingojo grindų ploto, o pastatų grindų ploto matmenis, jei valstybė narė įrodo, kad dėl to įrengtoji tinkamo saulės energijos įrenginio ant pastato galia yra lygiavertė.

5. Valstybės narės nustato sistemą, pagal kurią numatomos būtinos administracinės, techninės ir finansinės priemonės saulės energijos diegimui pastatuose remti, be kita ko, derinant ją su techninėmis pastato sistemomis arba efektyviomis centralizuoto šilumos tiekimo sistemomis.

11 straipsnis

Visai netaršūs pastatai

1. Visai netaršūs pastatas vietoje negali išskirti jokio anglies dioksido iš iškastinio kuro. Visai netaršūs pastatas, kai tai ekonomiškai ir techniškai įmanoma, pasižymi gebėjimu reaguoti į išorės signalus ir pritaikyti energijos vartojimą, gamybą ar kaupimą.

2. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad visai netaršaus pastato energijos poreikis atitiktų didžiausią ribinę vertę.

Valstybės narės nustato tą visai netaršaus pastato energijos poreikio didžiausią ribinę vertę, kad pasiektų bent kaštų atžvilgiu optimalius lygius, nustatytus naujausioje nacionalinėje kaštų atžvilgiu optimalių lygių ataskaitoje pagal 6 straipsnį. Kiekvieną kartą, kai peržiūrimi kaštų atžvilgiu optimalūs lygiai, valstybės narės peržiūri didžiausią ribinę vertę.

3. Visai netaršaus pastato energijos poreikio didžiausia ribinė vertė turi būti bent 10 % mažesnė už valstybės narės lygmeniu 2024 m. gegužės 28 d. nustatytą energijos beveik nevarojančių pastatų bendrą pirminės energijos suvartojimo ribinę vertę.

4. Valstybės narės gali pakoreguoti renovuojamiems pastatams taikomas didžiausias visai netaršaus pastato energijos poreikio ribines vertes, laikydamosi atitinkamų nuostatų dėl kaštų optimizavimo, o tais atvejais, kai ribinės vertės yra nustatytos renovuotiems beveik nulinės energijos pastatams – 3 dalies reikalavimų.

5. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kuriomis užtikrina, kad visai netaršaus pastatų eksploatavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis atitiktų didžiausią ribinę vertę, nustatytą valstybių narių lygmeniu jų nacionaliniuose pastatų renovacijos planuose. Ta didžiausia ribinė vertė naujiems ir renovuotiems pastatams gali būti nustatyta skirtingais lygmenimis.

6. Valstybės narės praneša Komisijai apie savo didžiausias ribines vertes, įskaitant apskaičiavimo metodiką pagal pastato tipą ir atitinkamą išorės klimato nuorodą, pagal I priedą. Komisija peržiūri didžiausias ribines vertes ir, kai tikslinga, rekomenduoja jas pritaikyti.

7. Valstybės narės užtikrina, kad naujų arba renovuotų visai netaršaus pastatų metinį suvartojamą pirminės energijos kiekį padengtų:

- a) vietoje arba netoliese pagaminta atsinaujinančiųjų išteklių energija, atitinkanti Direktyvos (ES) 2018/2001 7 straipsnyje nustatytus kriterijus;
- b) atsinaujinančiųjų išteklių energija, gaunama iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos, kaip tai suprantama Direktyvos (ES) 2018/2001 22 straipsnyje;
- c) energija, gaunama iš efektyvios centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 26 straipsnio 1 dalį, arba
- d) iš anglies dioksido neišskiriančių išteklių pagaminta energija.

Kai techniškai ir ekonomiškai neįmanoma įvykdyti šioje dalyje išdėstytų reikalavimų, bendras metinis suvartotos pirminės energijos kiekis taip pat gali būti padengtas kita energija iš tinklo, atitinkančio nacionaliniu lygmeniu nustatytus kriterijus.

12 straipsnis

Renovacijos pasai

1. Ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 29 d. valstybės narės pradeda taikyti renovacijos pasų sistemą, grindžiamą VIII priede nustatyta bendrąja sistema.

2. 1 dalyje nurodyta sistema pastatų ir pastatų vienetų savininkai naudojami savanoriškai, nebent valstybė narė nuspręstų padaryti ją privaloma.

Valstybės narės imasi priemonių, kad renovacijos pasai būtų įperkami, ir apsvarsto galimybę, ar teikti finansinę paramą pažeidžiamiesiems namų ūkiams, norintiems renovuoti savo pastatus.

3. Valstybės narės gali leisti renovacijos pasą parengti ir išduoti kartu su energinio naudingumo sertifikatu.

4. Renovacijos pasą po apsilankymo vietoje išduoda kvalifikuotas arba sertifikuotas ekspertas spausdinimui tinkamu skaitmeniniu formatu.

5. Išduodant renovacijos pasą, pastato savininkui siūloma surengti 4 dalyje nurodytą aptarimą su ekspertu, kad ekspertas galėtų paaiškinti, kokių veiksmų geriausia imtis siekiant gerokai iki 2050 m. pastatą paversti visai netaršiu.

6. Valstybės narės siekia sukurti specialią skaitmeninę priemonę, kurią naudojant būtų parengtas renovacijos pasas ir, kai aktualu, jį galima atnaujinti. Valstybės narės gali sukurti papildomą priemonę, pagal kurią pastatų savininkai ir pastatų valdytojai galėtų sumodeliuoti supaprastinto renovacijos paso projektą ir jį atnaujinti atlikus renovaciją arba pakeitus pastato dalį.

7. Valstybės narės užtikrina, kad renovacijos pasą būtų galima įkelti į pagal 22 straipsnį sukurtą nacionalinę pastatų energinio naudingumo duomenų bazę.

8. Valstybės narės užtikrina, kad renovacijos pasas būtų saugomas arba kad su juo būtų galima susipažinti skaitmeniniame pastato žurnale, jei toks egzistuoja.

13 straipsnis

Techninės pastato sistemos

1. Siekdamas, kad būtų optimizuotas techninių pastato sistemų energijos naudojimas, valstybės narės nustato sistemų, naudojančių energijos taupymo technologijas, reikalavimus, susijusius su naujų arba esamų pastatų bendru energiniu naudingumu, jų ir, kai tinkama, techninių pastato sistemų hidraulinio balansavimo tinkamu įrengimu, tinkamų jų parametrų bei nuostačių parinkimu ir jų kontrole. Nustatydamas tuos reikalavimus valstybės narės atsižvelgia į projekto sąlygas ir tipines ar vidutines eksploataavimo sąlygas.

Sistemų reikalavimai nustatomi naujoms ir pakeistoms ir atnaujintoms esamoms techninėms pastato sistemoms ir taikomi kiek įmanoma techniniu, funkcinio ir ekonominiu požiūriu.

Valstybės narės gali nustatyti reikalavimus, susijusius su šilumos generatorių išmetamu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu arba jų naudojama kuro rūšimi, arba su minimaliu atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekiu, suvartotu šilumos tiekimui pastato lygmeniu, jei dėl tokių reikalavimų nėra nepagrįstai sudaromos rinkos kliūtys.

Valstybės narės užtikrina, kad jų nustatyti techninėms pastato sistemoms taikomi reikalavimai atitiktų bent naujausius kaštų atžvilgiu optimalius lygius.

2. Valstybės narės gali nustatyti specialius sistemos reikalavimus, taikomus techninėms pastato sistemoms, kad būtų lengviau veiksmingai įrengti ir eksploatuoti žemos temperatūros šildymo sistemas naujuose arba renovuotuose pastatuose.

3. Valstybės narės reikalauja, kad naujuose pastatuose, jeigu tai įmanoma techniniu ir ekonominiu požiūriu, būtų įrengti automatinio reguliavimo įtaisai, kuriais būtų atskirai reguliuojama temperatūra kiekviename kambaryje arba, kai tai pagrįsta, nustatytoje pastato vieneto šildomoje arba vėsinamoje zonoje, ir, kai tinkama, hidraulinio balansavimo funkcija. Esamuose pastatuose reikalaujama įrengti tokius automatinio reguliavimo įtaisus ir, kai tinkama, hidraulinio balansavimo funkciją, tuo atveju, kai juose pakeičiami šilumos generatoriai arba vėsumos generatoriai, jeigu tai įmanoma techniniu ir ekonominiu požiūriu.

4. Valstybės narės nustato reikalavimus dėl tinkamos pastato patalpų aplinkos kokybės standartų įgyvendinimo, kad būtų išlaikytos sveikas patalpų mikroklimatas.

5. Valstybės narės reikalauja, kad negyvenamuosiuose visai netaršiuose pastatuose būtų įrengti matavimo ir reguliavimo įtaisai patalpų oro kokybei stebėti ir reguliuoti. Jei techniškai ir ekonomiškai įmanoma, esamuose negyvenamuosiuose pastatuose tokius įtaisus būtina įrengti, kai juose atliekama kapitalinė renovacija. Valstybės narės gali reikalauti, kad tokie įtaisai būtų įrengti gyvenamuosiuose pastatuose.

6. Valstybės narės užtikrina, kad įrengiant techninę pastato sistemą būtų įvertintas pakeistos dalies ir atitinkamais atvejais visos pakeistos sistemos bendras energinis naudingumas. Rezultatai užfiksuojami dokumentuose ir perduodami pastato savininkui, kad su jais būtų galima bet kada susipažinti ir juos būtų galima panaudoti tikrinant atitiktį pagal 1 dalį nustatytiems minimaliesiems reikalavimams ir išduodant energinio naudingumo sertifikatus.

Valstybės narės imasi būtinų priemonių siekdamos užtikrinti, kad modernizuojant ar keičiant pastato techninę sistemą, jos energinis naudingumas būtų optimizuotas.

Valstybės narės skatina atsinaujinančiųjų išteklių energijos kaupimą pastatuose.

Valstybės narės gali numatyti naujas paskatas ir finansavimą, kad paskatintų pereiti nuo iškastiniu kuru kūrenamų šildymo ir vėdinimo sistemų prie neiškastiniu kuru grindžiamų sistemų.

7. Valstybės narės siekia esamuose pastatuose pakeisti iškastiniu kuru varomus pavienius katilus, kad būtų laikomasi nacionalinių laipsniško iškastinio kuro katilų atsisakymo planų.

8. Komisija paskelbia gaires dėl to, kas laikoma iškastinio kuro katilu.

9. Valstybės narės nustato reikalavimus, kuriais užtikrinama, kad negyvenamuosiuose pastatuose, jeigu tai įmanoma techniniu ir ekonominiu požiūriu, būtų įrengtos pastatų automatizavimo ir kontrolės sistemos, kaip nurodyta toliau:

a) ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 31 d. – negyvenamuosiuose pastatuose, kurių šildymo sistemų, oro kondicionavimo sistemų, kombinuotųjų patalpų šildymo ir vėdinimo sistemų arba kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų vardinė atiduodamoji galia yra didesnė kaip 290 kW;

b) ne vėliau kaip 2029 m. gruodžio 31 d. – negyvenamuosiuose pastatuose, kurių šildymo sistemų, oro kondicionavimo sistemų, kombinuotųjų patalpų šildymo ir vėdinimo sistemų arba kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų vardinė atiduodamoji galia yra didesnė kaip 70 kW.

10. Pastatų automatizavimo ir kontrolės sistemos turi gebėti:

a) nuolat stebėti, registruoti, analizuoti ir suteikti galimybę koreguoti energijos suvartojimą;

b) lyginamuoju būdu vertinti energijos vartojimo pastate efektyvumą, aptikti techninių pastato sistemų efektyvumo sumažėjimą ir informuoti už patalpas ar techninį pastato valdymą atsakingą asmenį apie efektyvesnio energijos vartojimo galimybes; ir

c) suteikti galimybę palaikyti ryšį su prijungtomis techninėmis pastato sistemomis bei kitais pastate esančiais prietaisais ir būti sąveikios su techninėmis pastato sistemomis esant įvairioms patentuotoms technologijoms, įtaisams ir gamintojams;

d) ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 29 d. stebėti patalpų aplinkos kokybę.

11. Valstybės narės nustato reikalavimus, kuriais užtikrinama, kad, jeigu tai įmanoma ekonominiu ir funkcinu požiūriu, nuo 2026 m. gegužės 29 d. naujuose gyvenamuosiuose pastatuose ir gyvenamuosiuose pastatuose, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, būtų įrengta:

a) nuolatinės elektroninės stebėsenos funkcija, kuria matuojamas sistemų efektyvumas ir informuojami pastato savininkai arba valdytojai, kai yra reikšmingų pokyčių ir kai būtina atlikti sistemos techninę priežiūrą;

b) veiksmingos kontrolės funkcijos, kuriomis užtikrinama optimali energijos gamyba, paskirstymas, kaupimas, naudojimas ir, kai taikytina, hidraulinis balansas;

c) gebėjimas reaguoti į išorinius signalus ir koreguoti energijos suvartojimą.

Valstybės narės gali netaikyti šioje dalyje nustatytų reikalavimų vienai šeimai skirtiems namams, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, jeigu įrengimo išlaidos viršija naudą.

12. Valstybės narės nustato reikalavimus, kuriais užtikrinama, kad, kai tai įmanoma techniniu ir ekonominiu požiūriu, negyvenamuosiuose pastatuose, kurių šildymo sistemų, oro kondicionavimo sistemų, kombinuotųjų patalpų šildymo ir vėdinimo sistemų arba kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų vardinė atiduodamoji galia yra:

- a) didesnė kaip 290 kW, būtų įrengti automatiniai apšvietimo kontrolės prietaisai ne vėliau kaip 2027 m. gruodžio 31 d.;
- b) didesnė kaip 70 kW, būtų įrengti automatiniai apšvietimo kontrolės prietaisai ne vėliau kaip 2029 m. gruodžio 31 d.

Automatiniai apšvietimo kontrolės prietaisai įrengiami tinkamose zonose ir gali aptikti asmenų buvimą jose.

14 straipsnis

Darna judumo infrastruktūra

1. Naujų negyvenamųjų pastatų, kuriuose įrengtos daugiau nei penkios automobilių stovėjimo vietos, ir negyvenamųjų pastatų, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, atveju, jeigu pastate yra daugiau kaip penkios automobilių stovėjimo vietos, valstybės narės užtikrina, kad:

- a) būtų įrengta bent po vieną įkrovimo prieigą kiekvienoms penkioms automobilių stovėjimo vietoms;
- b) būtų iš anksto nutiesti kabeliai ne mažiau kaip 50 % automobilių stovėjimo vietų ir kabelių kanalų infrastruktūra, konkrečiai – elektros kabelių jungtys likusiose stovėjimo vietose, kad vėliau būtų galima įrengti elektrinių transporto priemonių, elektra varomų dviračių ir kitų L kategorijos transporto priemonių įkrovimo prieigas, ir
- c) būtų įrengtos dviračių stovėjimo vietos, sudarančios ne mažiau kaip 15 % vidutinių arba 10 % visų negyvenamojo pastato naudotojų pajėgumų, atsižvelgiant į vietą, reikalingą ir dviračiams, kurių matmenys didesni už standartinius dviračius.

Pirma pastraipa taikoma, kai:

- a) automobilių stovėjimo aikštelė yra pastate ir kapitalinės renovacijos atveju renovacijos priemonės apima pastato automobilių stovėjimo aikštelę arba elektros infrastruktūrą, arba
- b) automobilių stovėjimo aikštelė fiziškai būtų šalia pastato, o kapitalinės renovacijos atveju renovacijos priemonės apimtų automobilių stovėjimo aikštelę ar automobilių stovėjimo aikštelės elektros infrastruktūrą.

Valstybės narės užtikrina, kad pirmos pastraipos b punkte nurodytų iš anksto nutiestų kabelių ir kabelių kanalų infrastruktūros aprėptis leistų vienu metu efektyviai naudoti reikiamą skaičių įkrovimo prieigų ir prireikus padėtų užtikrinti apkrovos arba įkrovimo valdymo sistemos įrengimą tiek, kiek tai įmanoma ir pagrįsta techniniu ir ekonominiu požiūriu.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos a punkto, valstybės narės užtikrina, kad daugiau kaip penkias automobilių stovėjimo vietas turinčiuose naujuose biurų pastatuose ir biurų pastatuose, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, būtų įrengta bent po vieną įkrovimo prieigą dviem automobilių stovėjimo vietoms.

2. Valstybės narės užtikrina, kad visuose negyvenamuosiuose pastatuose, kuriuose yra daugiau kaip 20 automobilių stovėjimo vietų, ne vėliau kaip 2027 m. sausio 1 d.:

- a) būtų įrengta bent po vieną įkrovimo prieigą kiekvienai 10 automobilių stovėjimo vietų arba būtų įrengta kabelių kanalų infrastruktūra, konkrečiai – elektros kabelių jungtys ne mažiau kaip 50 % automobilių stovėjimo vietų, kad vėliau būtų galima įrengti elektrinių transporto priemonių įkrovimo prieigas, ir
- b) būtų įrengtos dviračių stovėjimo vietos, sudarančios ne mažiau kaip 15 % vidutinių arba 10 % visų pastato naudotojų pajėgumų, kartu su vieta, reikalinga ir dviračiams, kurių matmenys didesni už standartinius dviračius.

Valstybės narės užtikrina, kad pastatuose, kurie priklauso viešosioms įstaigoms arba yra jų užimami, iki 2033 m. sausio 1 d. bent 50 % automobilių stovėjimo vietų būtų iš anksto nutiesti kabeliai.

Valstybės narės gali nuspręsti atidėti šio reikalavimo įgyvendinimą iki 2029 m. sausio 1 d. visų negyvenamųjų pastatų, kurie buvo renovuoti prieš dvejus metus iki 2024 m. gegužės 28 d., atžvilgiu siekiant laikytis nacionalinių reikalavimų, nustatytų pagal Direktyvos 2010/31/ES 8 straipsnio 3 dalį.

3. Tam tikrų kategorijų negyvenamųjų pastatų, į kuriuos paprastai negalima atvykti dviračiais, atveju valstybės narės 1 ir 2 dalyse nurodytus reikalavimus dėl dviračių stovėjimo vietų skaičiaus gali pakoreguoti.

4. Naujų gyvenamųjų pastatų, kuriuose įrengtos daugiau nei trys automobilių stovėjimo vietos, ir gyvenamųjų pastatų, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, atveju, jeigu pastate yra daugiau kaip trys automobilių stovėjimo vietos, valstybės narės užtikrina, kad:

- a) būtų iš anksto nutiesti kabeliai ne mažiau kaip 50 % automobilių stovėjimo vietų ir kabelių kanalų infrastruktūra, konkrečiai – elektros kabelių jungtys likusiose automobilių stovėjimo vietose, kad vėliau būtų galima įrengti elektrinių transporto priemonių, elektra varomų dviračių ir kitų L kategorijos transporto priemonių įkrovimo priegas, ir
- b) būtų įrengtos ne mažiau kaip dvi dviračių stovėjimo vietos kiekvienam gyvenamojo pastato vienetui.

Naujų gyvenamųjų pastatų, kuriuose įrengtos daugiau nei trys automobilių stovėjimo vietos, atveju valstybės narės užtikrina, kad būtų įrengta bent po vieną įkrovimo priegą.

Pirma ir antra pastraipos taikomos, kai:

- a) automobilių stovėjimo aikštelė yra pastate ir kapitalinės renovacijos atveju renovacijos priemonės apima pastato automobilių stovėjimo aikštelę arba elektros infrastruktūrą, arba
- b) automobilių stovėjimo aikštelė fiziškai būtų šalia pastato, o kapitalinės renovacijos atveju renovacijos priemonės apimtų automobilių stovėjimo aikštelę ar automobilių stovėjimo aikštelės elektros infrastruktūrą.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, valstybės narės, atsižvelgdamos į vietos valdžios institucijų vertinimą ir vietos ypatumus, įskaitant demografines, geografines ir klimato sąlygas, gali pakoreguoti reikalavimus dėl dviračių stovėjimo vietų skaičiaus.

Valstybės narės užtikrina, kad pirmos pastraipos a punkte iš anksto nutiestų kabelių aprėptis leistų vienu metu naudoti įkrovimo priegas visose automobilių stovėjimo vietose. Jeigu vykdant kapitalinę renovaciją neįmanoma užtikrinti dviejų dviračių stovėjimo vietų kiekvienam gyvenamojo pastato vienetui, valstybės narės užtikrina, kad dviračių stovėjimo vietų būtų atitinkamai kuo daugiau.

5. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šio straipsnio 1, 2 ir 4 dalių konkrečioms pastatų kategorijoms, jei:

- a) reikalaujama įkrovimo infrastruktūra priklausytų nuo atskirų mikrosistemų arba pastatai yra SESV 349 straipsnyje nurodytuose atokiausiuose regionuose, jei dėl to kiltų didelių vietos energetikos sistemos veikimo problemų ir pavojus vietos tinklo stabilumui, arba
- b) įkrovimo ar kabelių kanalų infrastruktūros įrenginių sąnaudos viršija ne mažiau kaip 10 % bendrų pastato kapitalinės renovacijos sąnaudų.

6. Valstybės narės užtikrina, kad šio straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse nurodytos įkrovimo priegos būtų tinkamos išmaniajam ir atitinkamai atvejais abikrypčiam įkrovimui ir būtų eksploatuojamos remiantis nepatentuotais ir nediskriminaciniais ryšių protokolais ir standartais, sąveikiu būdu ir laikantis visų Europos standartų ir deleguotųjų aktų, priimtų pagal Reglamento (ES) 2023/1804 21 straipsnio 2 ir 3 dalį.

7. Valstybės narės skatina neviešųjų įkrovimo priegų operatorius tas priegas eksploatuoti, kai taikytina, pagal Reglamento (ES) 2023/1804 5 straipsnio 4 dalį.

8. Valstybės narės numato priemones, kuriomis supaprastinama, racionalizuojama ir paspartinama įkrovimo priegų įrengimo procedūra naujuose ir esamuose gyvenamuosiuose ir negyvenamuosiuose pastatuose, visų pirma bendraturčių asociacijų pastatuose, ir šalinamos reguliavimo kliūtys, įskaitant kliūtis, susijusias su valdžios institucijų leidimų suteikimo ir patvirtinimo procedūromis, nedarant poveikio valstybių narių nuosavybę ir nuomą reglamentuojančiai teisei. Valstybės narės pašalina kliūtis įrengti įkrovimo priegas gyvenamuosiuose pastatuose, kuriuose yra automobilių stovėjimo vietų, visų pirma reikalavimą gauti nuomotojo arba bendraturčių sutikimą dėl savoms reikmėms skirtos privačios įkrovimo priegos. Nuomotojų arba bendraturčių prašymas leisti įrengti įkrovimo infrastruktūrą automobilio stovėjimo vietoje gali būti atmestas tik tuo atveju, jei tam turima rimtų ir pagrįstų priežasčių.

Nedarant poveikio valstybių narių nuosavybės ir nuomos teisei, valstybės narės įvertina administracines kliūtis, susijusias su įkrovimo priegios įrengimu nuomininkų ar bendraturčių asociacijos pastate su daugeliu gyvenamojo pastato vienetų.

Valstybės narės užtikrina, kad įkrovimo priegas ir dviračių stovėjimo vietas norintys įrengti pastatų savininkai ir nuomininkai galėtų gauti techninę pagalbą.

Kalbant apie gyvenamuosius pastatus, valstybės narės apsvarsto galimybę, ar nustatyti paramos schemas įkrovimo priegios įrengimui, automobilių stovėjimo vietų išankstiniam kabelių nutiesimui arba kabelių kanalų infrastruktūros įrengimui, atsižvelgiant į jų teritorijoje registruotų elektrinių lengvųjų transporto priemonių su baterijomis skaičių.

9. Valstybės narės užtikrina pastatų, aktyvaus ir žaliojo judumo, klimato, energetikos ir biologinės įvairovės ir miestų planavimo politikos nuoseklumą.

10. Ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. Komisija paskelbia priešgaisrinės saugos automobilių stovėjimo aikštelėse gaires.

15 straipsnis

Pastatų pažangusis parengtumas

1. Komisija pagal 32 straipsnį priima deleguotuosius aktus šią direktyvą papildyti dėl neprivalomos bendros Sąjungos pastatų reitingavimo pagal jų pažangųjį parengtumą sistemos. Tas reitingavimas grindžiamas galimybių pastato arba pastato vieneto eksploataciją pritaikyti pagal jo naudotojo, visų pirma, kai tai susiję su patalpų aplinkos kokybe, ir tinklo poreikius bei padidinti jo energijos vartojimo efektyvumą ir bendrą energinį naudingumą įvertinimu.

Vadovaujantis IV priedu, neprivalomoje bendroje Sąjungos pastatų reitingavimo pagal pažangųjį parengtumą sistemoje nustatoma:

- a) pažangiojo parengtumo rodiklio apibrėžtis ir
- b) metodika, pagal kurią tas rodiklis turi būti apskaičiuojamas.

2. Ne vėliau kaip 2026 m. birželio 30 d. Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia pažangiojo parengtumo rodiklio bandymo ir įgyvendinimo ataskaitą, grindžiamą turimais nacionalinių bandymų etapų ir kitų aktualių projektų rezultatais.

Atsižvelgdama į tos ataskaitos išvadas Komisija ne vėliau kaip 2027 m. birželio 30 d. pagal 32 straipsnį priima deleguotąjį aktą, kuriuo papildoma ši direktyva, nustatant reikalavimą, kad negyvenamiesiems pastatams, kurių šildymo sistemų, oro kondicionavimo sistemų, kombinuotųjų patalpų šildymo ir vėdinimo sistemų arba kombinuotų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų vardinė atiduodamoji galia yra didesnė kaip 290 kW, pagal IV priedą būtų taikoma bendroji Sąjungos pastatų pažangiojo parengtumo reitingavimo sistema.

3. Komisija, pasikonsultavusi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, priima įgyvendinimo aktą, kuriame išsamiai nustatoma šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sistemos veiksmingo įgyvendinimo techninė tvarka, įskaitant neįpareigojamojo bandomojo etapo nacionaliniu lygmeniu tvarkaraštį, ir paaiškinamas tos sistemos papildomasis ryšys su 19 straipsnyje nurodytais energinio naudingumo sertifikatais.

Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 33 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

4. Jeigu Komisija yra priėmusi 2 dalyje nurodytą deleguotąjį aktą, ji ne vėliau kaip 2027 m. birželio 30 d. priima įgyvendinimo aktą, kuriame išsamiai išdėstoma 2 dalyje nurodyta sistemos veiksmingo taikymo negyvenamiesiems pastatams, kurių šildymo sistemų, oro kondicionavimo sistemų, kombinuotojo patalpų šildymo ir vėdinimo sistemų arba kombinuotų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų vardinė atiduodamoji galia yra didesnė kaip 290 kW, techninė tvarka.

Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 33 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

16 straipsnis

Keitimasis duomenimis

1. Valstybės narės užtikrina, kad pastatų savininkai, nuomininkai ir valdytojai turėtų tiesioginę prieigą prie savo pastatų sistemų duomenų. Gavus jų sutikimą ir vadovaujantis taikytinomis taisyklėmis ir susitarimais prieiga suteikiama arba duomenys pateikiami trečiajai šaliai. Valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas visiškam paslaugų ir keitimosi duomenimis Sąjungoje sąveikumui pagal 5 dalį.

Šios direktyvos tikslais pastatų sistemų duomenys apima atitinkamus lengvai prieinamus duomenis, susijusius su pastato dalių energiniu naudingumu, pastatų įrangos energiniu naudingumu, numatoma šildymo sistemų naudojimo trukme, jei turima duomenų, pastatų automatizavimo ir kontrolės sistemomis, skaitikliais, matavimo ir reguliavimo įtaisais, ir elektromobilumui užtikrinti skirtomis įkrovimo priemonėmis, ir yra susieti, jei taikoma, su skaitmeniniu pastato žurnalu.

2. Nustatydamos duomenų tvarkymo ir keitimosi jais taisykles, atsižvelgdamos į keitimosi duomenimis tarptautinius standartus ir valdymo formatą, valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, paskirtosios kompetentingos institucijos laikosi taikomos Sąjungos teisės. Prieigos taisyklės ir bet kokie mokesčiai neturi sudaryti kliūčių trečiosioms šalims prieiti prie pastatų sistemų duomenų ar sukurti diskriminaciją jų atžvilgiu.

3. Pastato savininkas, nuomininkas ar valdytojas nepatiria jokių papildomų išlaidų, susijusių su prieiga prie jų duomenų arba prašymu leisti naudotis jų duomenimis trečiajai šaliai, vadovaujantis esamomis taikytinomis taisyklėmis ir susitarimais. Valstybės narės atsako už atitinkamų mokesčių, taikomų už prieigos prie duomenų suteikimą kitoms reikalavimus atitinkančioms šalims, pavyzdžiui, finansų įstaigoms, telkėjams, energijos tiekėjams, energetinių paslaugų teikėjams ir nacionaliniams statistikos institutams ar kitoms už Europos statistinių duomenų plėtrą, rengimą ir sklaidą atsakingoms nacionalinėms institucijoms, nustatymą. Valstybės narės arba atitinkamais atvejais paskirtosios kompetentingos institucijos užtikrina, kad duomenų paslaugas teikiančių reguliuojamų subjektų nustatyti mokesčiai būtų priimtini ir tinkamai pagrįsti. Valstybės narės skatina dalytis aktualiais pastatų sistemų duomenimis.

4. Taikant šią direktyvą prieigos prie duomenų ir duomenų saugojimo taisyklės turi atitikti atitinkamą Sąjungos teisę. Asmens duomenys pagal šią direktyvą tvarkomi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679⁽³⁰⁾.

5. Ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriuose išsamiai nustatomi sąveikumo reikalavimai ir nediskriminacinė bei skaidri prieigos prie duomenų suteikimo tvarka.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 33 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.

Komisija parengia konsultavimo strategiją, kurioje įgyvendinimo aktų rengimo tikslais nustatomi konsultavimo tikslai, tiksliniai suinteresuotieji subjektai ir konsultavimo veikla.

17 straipsnis

Finansinės paskatos, įgūdžiai ir rinkos kliūtys

1. Valstybės narės, siekdamos ne vėliau kaip 2050 m. savo pastatų ūkį paversti visai netaršiu, teikia tinkamą finansavimą ir paramos bei kitas priemones, kuriomis galima šalinti rinkos kliūtis, kad būtų užtikrintos būtinos investicijos, nustatytos jų nacionaliniame pastatų renovacijos plane.

2. Valstybės narės užtikrina, kad paraiškos dėl viešojo finansavimo ir jo suteikimo procedūros būtų paprastos ir racionalizuotos, kad būtų lengviau gauti finansavimą, ypač namų ūkiams.

3. Valstybės narės įvertina ir, kai tinkama, šalina kliūtis, susijusias su pradinėmis renovacijos išlaidomis.

4. Rengdamos finansinės paramos pastatų renovacijai schemas, valstybės narės apsvarsto galimybę, ar naudoti pajamomis grindžiamus parametrus.

⁽³⁰⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

Jei tos schemas yra nustatytos pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 30 straipsnį, valstybės narės nacionalines energijos vartojimo efektyvumo lėšas gali naudoti specialioms schemoms ir programoms, skirtoms renovacijai siekiant padidinti energinį naudingumą, finansuoti.

5. Valstybės narės imasi tinkamų reguliavimo priemonių, kad pašalintų neekonomines pastatų renovacijos kliūtis. Iš daugiau nei vieno pastato vieneto sudarytų pastatų atveju tokios priemonės gali apimti bendros nuosavybės struktūroms taikomo vieningo pritarimo reikalavimo panaikinimą arba galimybę tokioms struktūroms būti tiesioginiais finansinės paramos gavėjais.

6. Valstybės narės kuo tinkamiau ekonomiškai efektyviai naudoja nacionalinį finansavimą ir lėšas, skiriamas pagal Sąjungos lygmens priemones, visų pirma Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, Socialinio klimato fondą ir Sanglaudos fondą, programą „InvestEU“, taip pat pajamas iš apyvartinių taršos leidimų prekybos aukcionų pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB⁽³¹⁾ ir kitų viešojo finansavimo šaltinių lėšas. Tie finansavimo šaltiniai turi atitikti siekį užtikrinti, kad iki 2050 m. pastatų ūkis taptų visai netaršus.

7. Siekdamas remti investicijų telkimą, valstybės narės skatina veiksmingai plėtoti ir naudoti galimybių suteikiančių finansavimą ir finansines priemones, kaip antai efektyvų energijos vartojimą remiančias paskolas ir hipotekas pastatams renovuoti, sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo, mokėjimais už sutaupytą energiją grindžiamas finansines schemas, mokesčių paskatas, pavyzdžiui, lengvatinius mokesčių tarifus renovacijos darbams ir medžiagoms, išsimokėjimo mokant mokesčius ar apmokant sąskaitas už komunalines paslaugas schemas, garantijų fondus, esminei renovacijai skirtus fondus, renovacijai, grindžiamai didele tikslinio energijos sutaupymo minimaliąja riba, skirtus fondus ir hipotekos portfelio standartus. Vadovaudamosi Eurostato gairėmis dėl sutarčių dėl energinio naudingumo registravimo valdžios sektoriaus apskaitoje jos kreipia investicijas į efektyviai energiją vartojančių viešųjų pastatų ūkį.

Valstybės narės taip pat gali skatinti ir supaprastinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerysčių naudojimą.

8. Valstybės narės užtikrina, kad informacija apie finansavimo galimybes ir finansines priemones būtų pateikiama visuomenei lengvai prieinamu ir skaidriu būdu, be kita ko, skaitmenine forma.

9. Galimybių suteikiantis finansavimas ir finansinės priemonės gali apimti renovacijos paskolas arba garantijų fondus, skirtus renovacijai siekiant padidinti energinį naudingumą, be kita ko, kai taikytina, derinant juos su atitinkamomis Sąjungos programomis.

10. Ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 29 d. Komisija pagal 32 straipsnį priima deleguotąjį aktą, kuriuo papildoma ši direktyva, sukuriama išsamią portfelio struktūrą, kurią galėtų savanoriškai naudoti finansų įstaigos ir kuri padėtų skolintojams tikslingai nukreipti ir didinti skolinimo, teikiamo pagal Sąjungos dekarbonizacijos užmojų ir atitinkamus energetikos tikslus, apimtį, kad finansų įstaigos būtų veiksmingai skatinamos didinti renovacijai siekiant padidinti energinį naudingumą numatytą apimtį. Išsamiam portfelyje nustatyti veiksmai padengia didėjančią skolinimo energinei renovacijai apimtį ir apima siūlomas apsaugos priemones pažeidžiamiesiems namų ūkiams apsaugoti taikant derinamojo finansavimo sprendimus. Sistemoje aprašoma geriausia praktika siekiant paskatinti skolintojus savo portfeliuose nustatyti prasčiausio energinio naudingumo pastatus ir imtis veiksmų dėl jų.

11. Valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas jungti projektus siekiant suteikti prieigą investuotojams ir sudaryti galimybę pasiūlyti kompleksinius sprendimus galimiems klientams.

Valstybės narės priima priemones, kuriomis propaguojami efektyvų energijos vartojimą remiantys paskolų produktai pastatams renovuoti, pavyzdžiui, žaliosios hipotekos paskolos ir užtikrintos ar neužtikrintos žaliosios paskolos, ir užtikrina, kad finansų įstaigos plačiai ir nediskriminuodamos tuos produktus siūlytų ir kad jie būtų matomi ir prieinami vartotojams. Valstybės narės užtikrina, kad bankai ir kitos finansų įstaigos bei investuotojai gautų informaciją apie galimybes dalyvauti finansuojant pastatų energinio naudingumo didinimą.

12. Siekdamas užtikrinti, kad pastatų sektoriaus poreikiams patenkinti pakaktų tinkamai kvalifikuotos darbo jėgos, valstybės narės nustato švietimo ir mokymo skatinimo priemones bei finansavimą, ypač dėmesį atitinkamai skirdamos MVĮ, įskaitant labai mažoms įmonėms. Pagal 18 straipsnį įsteigti vieno langelio principu veikiančios centrai gali palengvinti prieigą prie tokių priemonių ir finansavimo.

⁽³¹⁾ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

13. Prireikus ir valstybių narių prašymu, Komisija padeda nustatyti nacionalines ar regionines finansinės paramos programas, kurių tikslas – didinti pastatų, ypač esamų, energinį naudingumą, be kita ko, remiant atsakingų nacionalinių arba regioninių institucijų ar įstaigų keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais. Valstybės narės užtikrina, kad tokios programos būtų parengtos taip, kad jomis galėtų naudotis mažiau administracinių, finansinių ir organizacinių pajėgumų turinčios organizacijos.

14. Valstybės narės, deramai atsižvelgdamos į pažeidžiamus namų ūkius, savo finansines priemones, susijusias su energinio naudingumo didinimu ir išmetamo ŠESD kiekio mažinimu atliekant pastatų renovaciją, susieja su numatoma sutaupyti arba sutaupyta energija ir patobulinimais, nustatomais taikant vieną ar daugiau toliau nurodytų kriterijų:

- a) renovacijai naudojamos įrangos arba medžiagų energinį naudingumą ir susijusio išmetamo ŠESD kiekio sumažinimą; šiuo atveju renovacijai naudojamą įrangą arba medžiagas turi įrengti atitinkamai sertifikuotas arba kvalifikuotas įrengėjas ir jos turi atitikti bent minimaliuosius pastato dalims taikomus energinio naudingumo reikalavimus arba aukštesnes pamatines vertes siekiant didesnio pastatų energetinio naudingumo;
- b) standartines pastatuose sutaupytos energijos ir sumažinto išmetamo ŠESD kiekio apskaičiavimo vertes;
- c) energinio naudingumo padidėjimą, pasiektą tokia renovacija, palyginant prieš renovaciją ir po jos išduotus energinio naudingumo sertifikatus;
- d) energijos vartojimo audito rezultatus;
- e) kito aktualaus, skaidraus ir proporcingo metodo, kuris parodo energinio naudingumo padidėjimą, rezultatus, pavyzdžiui, energijos suvartojimą prieš renovaciją ir po jos lyginant pagal matavimo sistemas, jei jis atitinka I priede nustatytus reikalavimus.

15. Nuo 2025 m. sausio 1 d. valstybės narės neteikia jokių finansinių paskatų iškastinių kuru varomiems pavieniams katilams įrengti, išskyrus atvejus, atrinktus investicijoms anksčiau nei 2025 m. pagal Reglamentą (ES) 2021/241, Reglamento (ES) 2021/1058 7 straipsnio 1 dalies h punkto i papunkčio trečią įtrauką ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 ⁽³²⁾ 73 straipsnį.

16. Valstybės narės skatina esminę renovaciją ir etapinę esminę renovaciją, teikdamos didesnę finansinę, fiskalinę, administracinę ir techninę paramą. Kai techniškai ar ekonomiškai neįmanoma pastato paversti visai netaršiu, renovacija, dėl kurios pirminės energijos suvartojimas sumažėja bent 60 %, šios dalies tikslais laikoma esmine renovacija. Valstybės narės skatina didelio masto programas, apimančias didelį skaičių pastatų, visų pirma prasčiausio energinio naudingumo pastatų, pavyzdžiui, įgyvendindamos integruotas rajonų renovacijos programas, pagal kurias, teikiant didesnę finansinę, mokesstinę, administracinę ir techninę paramą, pirminės energijos suvartojimas iš viso sumažinamas bent 30 %, atsižvelgiant į pasiektą veiklos rezultatų lygį.

17. Nedarant poveikio savo nacionalinei ekonominei ir socialinei politikai ir nuosavybės teisės sistemoms, valstybės narės sprendžia klausimą dėl pažeidžiamų namų ūkių iškeldinimo, susijusio su neproporcingu nuomos mokesčio padidėjimu po jų gyvenamojo pastato ar pastato vieneto energinės renovacijos.

18. Finansinės paskatos pirmiausia skiriamos pažeidžiamiems namų ūkiams ir energijos nepriteklių patiriantiems arba socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims, vadovaujantis Direktyvos (ES) 2023/1791 24 straipsniu.

⁽³²⁾ 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (OL L 435, 2021 12 6, p. 1).

19. Teikdamos finansines paskatas pastatų ar pastato vienetų savininkams nuomojamiems pastatams ar pastato vienetams renovuoti, valstybės narės siekia, kad finansinės paskatos būtų naudingos tiek savininkams, tiek nuomininkams. Valstybės narės nustato veiksmingas apsaugos priemones, kuriomis siekiama apsaugoti visų pirma pažeidžiamus namų ūkius, be kita ko, skirdamos paramą nuomai arba nustatydamos nuomos mokesčio didinimo viršutines ribas, ir gali skatinti numatyti finansines schemas, kuriomis būtų sprendžiamas su renovacija susijusių pradinių išlaidų klausimas, pavyzdžiui, išsimokėjimo apmokant sąskaitas už komunalines paslaugas schemas, mokėjimais už sutaupyta energiją grindžiamas schemas arba sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo, kaip nurodyta ir Direktyvos (ES) 2023/1791 2 straipsnio 33 punkte ir 29 straipsnyje.

18 straipsnis

Pastatų energiniam naudingumui skirti vieno langelio principu veikiančios centrai

1. Valstybės narės, bendradarbiaudamos su kompetentingomis institucijomis ir, kai tikslinga, su privačiojo sektoriaus suinteresuotaisiais subjektais, užtikrina, kad būtų nustatytos ir veiktų techninės pagalbos priemonės, be kita ko, prieinamos per įtraukius pastatų energiniam naudingumui skirtus vieno langelio principu veikiančius centrus, kurios būtų skirtos visiems pastatų renovacijoje dalyvaujantiems subjektams, tame tarpe namų savininkams ir administraciniams, finansiniams bei ekonominiams subjektams, pavyzdžiui, MVĮ, įskaitant labai mažas įmones.

Valstybės narės užtikrina, kad visoje jų teritorijoje būtų galima naudotis techninės pagalbos priemonėmis, įsteigiant bent vieną vieno langelio principu veikiančią centrą:

- a) 80 000 gyventojų;
- b) kiekvienam regionui;
- c) vietovėse, kuriose vidutinis pastatų ūkio amžius viršija nacionalinį vidurkį;
- d) vietovėse, kuriose valstybės narės siekia įgyvendinti integruotas rajonų renovacijos programas, arba
- e) vietoje, kurią galima pasiekti vidutinį atstumą nuvažiuojant per mažiau kaip 90 minučių, remiantis transporto būdais, kurie galimi vietoje.

Valstybės narės gali paskirti vieno langelio principu veikiančius centrus, įsteigtus pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 22 straipsnio 3 dalies a punktą, kaip vieno langelio principu veikiančius centrus šio straipsnio tikslais.

Komisija pateikia tų vieno langelio principu veikiančių centrų kūrimo gaires pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 22 straipsnio 6 dalį.

2. 1 dalyje nustatytos techninės pagalbos priemonės:

- a) suteikia supaprastintą informaciją apie technines ir finansines galimybes ir sprendimus namų ūkiams, MVĮ, įskaitant labai mažoms įmonėms ir viešosioms įstaigoms;
- b) teikia holistinę paramą visiems namų ūkiams, ypatingą dėmesį skirdami energijos nepriteklių patiriantiems namų ūkiams ir prasčiausio energinio naudingumo pastatams, taip pat akredituotoms įmonėms ir montuotojams, teikiantiems modernizavimo paslaugas, pritaikytas prie skirtingų būsto tipologijų ir geografinės aprėpties, ir teikia paramą, apimančią įvairius modernizavimo projekto etapus.

3. 1 dalyje nustatyti vieno langelio principu veikiančios centrai:

- a) teikia nepriklausomas konsultacijas dėl pastatų energinio naudingumo ir gali prisidėti prie integruotų rajonų renovacijos programų.
- b) teikia specialias paslaugas energijos nepriteklių patiriantiems asmenims ir asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių.

19 straipsnis

Energinio naudingumo sertifikatai

1. Valstybės narės parengia būtinas priemones energinio pastatų naudingumo sertifikavimo sistemai nustatyti.

Energinio naudingumo sertifikatuose nurodomas pastato energinis naudingumas, išreikštas suvartojamos pirminės energijos skaitiniu rodikliu kWh/(m² per metus), ir pamatinės vertės, kaip antai minimalieji energinio naudingumo reikalavimai, minimalieji energinio naudingumo standartai, energijos beveik nevartojantiems pastatams taikomi reikalavimai ir visai netaršiams pastatams taikomi reikalavimai, kad pastato ar pastato vieneto savininkai ar nuomininkai galėtų palyginti ir įvertinti jų energinį naudingumą.

2. Ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 29 d. energinio naudingumo sertifikatas turi atitikti V priede pateiktą šabloną. Jame pagal uždara tik A–G raidžių skalę nurodoma pastato energinio naudingumo klasė. Raide A žymimi visai netaršūs pastatai, o raide G – nacionalinio pastatų ūkio pastatai, kurie skalės įvedimo metu atitinka patį prasčiausią energinį naudingumą. Valstybės narės, kurios 2026 m. gegužės 29 d. jau nurodė, kad visai netaršūs pastatai yra A0, gali toliau naudoti tą nuorodą vietoj A klasės. Valstybės narės užtikrina, kad likusiose klasėse (B–F arba A–F, kai naudojama A0) energinio naudingumo rodikliai būtų tinkamai paskirstyti tarp energinio naudingumo klasių.

Valstybės narės gali apibrėžti A+ energinio naudingumo klasę, atitinkančią pastatus, kurių didžiausia energijos poreikio ribinė vertė yra bent 20 % mažesnė už visai netaršiams pastatams taikomą didžiausią ribinę vertę ir kurie per metus vietoje pagamina daugiau atsinaujinančiųjų išteklių energijos nei jų bendras metinis pirminės energijos poreikis. Esamų pastatų, renovuotų iki A+ klasės, atveju valstybės narės užtikrina, kad pastato energinio naudingumo sertifikate būtų įvertintas ir nurodytas GWP per gyvavimo ciklą.

Valstybės narės, perskaičiavusios savo energinio naudingumo klases 2019 m. sausio 1 d. arba vėliau, ir anksčiau nei 2024 m. gegužės 28 d., savo energinio naudingumo klasių perskaičiavimą gali atidėti iki 2029 m. gruodžio 31 d.

3. Valstybės narės užtikrina, kad energinio naudingumo sertifikatų vaizdinė tapatybė visoje jų teritorijoje būtų vienoda.

4. Valstybės narės užtikrina energinio naudingumo sertifikatų kokybę, patikimumą ir įperkamumą.

Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad energinio naudingumo sertifikatai būtų įperkami, ir apsvarsto galimybę, ar teikti finansinę paramą pažeidžiamiesiems namų ūkiams.

Valstybės narės užtikrina, kad energinio naudingumo sertifikatai būtų išduodami pagal 20 straipsnio 1 dalį ir juos išduotų nepriklausomi ekspertai, remdamiesi apsilankymo vietoje išvadomis; kai tinkama, gali būti apsilankoma virtualiu būdu, atliekant vizualines patikras. Energinio naudingumo sertifikatai turi būti aiškūs, lengvai įskaitomi, pateikiami kompiuterio skaitomu formatu ir laikantis V priede pateikto šablono.

5. Energinio naudingumo sertifikate pateikiamos rekomendacijos dėl pastato ar pastato vieneto ekonomiškai efektyvaus energinio naudingumo gerinimo bei eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir patalpų aplinkos kokybės gerinimo, išskyrus atvejus, kai pastatas ar pastato vienetas jau pasiekė bent A energinio naudingumo klasę.

Energinio naudingumo sertifikate pateikiamos rekomendacijos apima:

a) priemonės, susijusios su kapitaline pastato apvalkalo arba techninės (-ių) pastato sistemos (-ų) renovacija, ir

b) priemonės atskiroms pastato dalims, neatsižvelgiant į kapitalinę pastato apvalkalo arba techninės (-ių) pastato sistemos (-ų) renovaciją.

6. Kai valstybės narės numato renovacijos pasą sudaryti ir pateikti kartu su energetinio naudingumo sertifikatu pagal 12 straipsnio 3 dalį, renovacijos pasas pakeičia rekomendacijas pagal šio straipsnio 5 dalį.

7. Energinio naudingumo sertifikate pateikiamas rekomendacijas turi būti įmanoma techniškai įgyvendinti tame konkrečiame pastate ir jose nurodomas numatomas sutaupyti energijos kiekis ir eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimas. Jose gali būti nurodomi atsipirkimo laikotarpiai arba sąnaudos ir nauda per pastato ekonominio gyvavimo laikotarpį ir informacija apie esamas finansines paskatas, administracinę ir techninę pagalbą bei finansinę naudą, kurios iš esmės susijusios su pamatinių verčių pasiekimu.

8. Rekomendacijose taip pat pateikiamas vertinimas, ar šildymo sistemas, vėdinimo sistemas, oro kondicionavimo sistemas ir buitinio karšto vandens sistemas galima pritaikyti veikti esant efektyvesniems temperatūros nuostačiams, pvz., naudojant nedidelės šilumos skleidimo įtaisus vandeninėse šildymo sistemose, įskaitant reikiamą šiluminės galios atidavimo būdą ir temperatūros bei srauto reikalavimus.

9. Be to, rekomendacijose pateikiamas likusios šildymo sistemos arba oro kondicionavimo sistemos naudojimo trukmės vertinimas. Kai aktualu, rekomendacijose nurodomos galimos šildymo sistemos arba oro kondicionavimo sistemos pakeitimo alternatyvos, atitinkančios 2030 m. ir 2050 m. klimato srities tikslus, atsižvelgiant į vietas ir su sistema susijusias aplinkybes.

10. Energinio naudingumo sertifikate nurodoma, kur savininkas arba nuomininkas gali gauti išsamesnę informaciją, įskaitant dėl energinio naudingumo sertifikate pateiktų rekomendacijų ekonominio efektyvumo. Ekonominio efektyvumo įvertinimas grindžiamas standartinėmis sąlygomis, kaip antai energijos sutaupymo vertinimu ir bazinėmis energijos kainomis bei preliminaria kaštų prognoze. Be to, jame pateikiama informacija apie rekomendacijoms įgyvendinti reikalingus veiksmus, atitinkamų vieno langelio principu veikiančių centrų kontaktinė informacija ir, kai aktualu, finansinės paramos galimybės. Savininkui arba nuomininkui taip pat gali būti pateikiama kita informacija susijusiais klausimais, pavyzdžiui, dėl energijos vartojimo audito arba finansinio ar kitokio pobūdžio paskatų bei finansavimo galimybių, arba patarimų, kaip pagerinti pastato atsparumą klimato kaitai.

11. Pastato vienetų sertifikatas gali būti išduotas remiantis:

a) bendru viso pastato sertifikavimu arba

b) kito reprezentacinio to paties pastato vieneto, turinčio tokias pačias su energija susijusias savybes, įvertinimu.

12. Vienai šeimai skirtas namas gali būti sertifikuojamas atsižvelgiant į kito reprezentacinio panašiai suprojektuoto ir panašaus dydžio pastato, pasižyminčio panašiomis su faktiniu energiniu naudingumu susijusiomis savybėmis, vertinimą, jei tokį atitikimą gali patvirtinti energinio naudingumo sertifikatą išduodantis ekspertas.

13. Energinio naudingumo sertifikatas galioja ne ilgiau kaip 10 metų. Žemesnio nei C lygio energinio naudingumo sertifikatų atveju valstybės narės užtikrina, kad pastatų savininkai būtų kviečiami į vieno langelio principu veikiančių centrų gauti konsultacijos renovacijos klausimais, atsižvelgiant į tai, kuri data ankstesnė:

a) iš karto po to, kai baigiasi pastato energinio naudingumo sertifikato galiojimas arba

b) praėjus penkeriems metams nuo energinio naudingumo sertifikato išdavimo.

14. Tiems atvejams, kai atnaujinami tik atskiri elementai (pagal bendras arba individualias priemones), valstybės narės nustato supaprastintas energinio naudingumo sertifikato atnaujinimo procedūras.

Valstybės narės supaprastintas energinio naudingumo sertifikato atnaujinimo procedūras nustato ir tiems atvejams, kai įgyvendinamos renovacijos pase nurodytos priemonės arba kai naudojamas skaitmeninis pastato dvynys, kiti sertifikuoti metodai arba sertifikuotų priemonių, kuriomis nustatomas pastato energinis naudingumas, duomenys.

20 straipsnis

Energinio naudingumo sertifikatų išdavimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų išduodamas skaitmeninis energinio naudingumo sertifikatas, skirtas:

a) pastatams ar pastato vienetams, kai jie yra statomi, kai juose atlikta kapitalinė renovacija, kai jie yra parduodami, kai jie yra išnuomojami naujiems nuomininkams arba kurių nuomos sutartis atnaujinama;

b) esamiems pastatams, kurie priklauso viešosioms įstaigoms arba kuriuos tokios įstaigos užima.

Šis reikalavimas išduoti energinio naudingumo sertifikatą netaikomas tais atvejais, kai pagal Direktyvą 2010/31/ES arba pagal šią direktyvą yra išduotas tam pastatui ar pastato vienetui skirtas sertifikatas ir jis dar galioja.

Valstybės narės užtikrina, kad paprašius būtų išduodama energinio naudingumo sertifikato popierinė versija.

2. Valstybės narės nustato reikalavimą, kad statant pastatą ar pastato vienetą, atliekant jo kapitalinę renovaciją arba ją parduodant ar išnuomojant, arba atnaujinant pastato ar pastato vieneto nuomos sutartį energinio naudingumo sertifikatas būtų parodomas potencialiam nuomininkui arba pirkėjui arba įteikiamas, jei jis pastatą arba pastato vienetą nusipirko arba išsinuomojo.

3. Tais atvejais, kai pastatas parduodamas ar išnuomojamas dar jo nepastačius arba dar neatlikus kapitalinės renovacijos, valstybės narės gali, nukrypdamos nuo 1 ir 2 dalių, nustatyti reikalavimą, kad pardavėjas pateiktų to pastato būsimo energinio naudingumo įvertinimą; tokiu atveju energinio naudingumo sertifikatas išduodamas ne vėliau kaip pastačius pastatą arba atlikus jo renovaciją ir jis atitinka faktinę pastato būklę.

4. Valstybės narės nustato reikalavimą, kad parduodami arba nuomojami pastatai ar pastato vienetai turėtų energinio naudingumo sertifikatą ir kad to pastato ar pastato vieneto energinio naudingumo rodiklis ir klasė atitinkamai būtų nurodomi internetiniuose ir kitokiuose skelbimuose, įskaitant nekilnojamojo turto paieškos svetainėse esančius skelbimus.

Siekdamos užtikrinti, kad būtų laikomasi šių reikalavimų, valstybės narės atlieka atrankines patikras ar taiko kitas kontrolės priemones.

5. Šio straipsnio nuostatos įgyvendinamos vadovaujantis taikomomis taisyklėmis dėl bendrosios nuosavybės arba bendro turto.

6. Valstybės narės šio straipsnio 1, 2, 4 ir 5 dalių gali netaikyti 5 straipsnio 3 dalies b, c ir e punktuose išvardytų kategorijų pastatams. Valstybės narės, iki 2024 m. gegužės 28 d. nusprendusios šiame straipsnyje nustatytų pareigų netaikyti gyvenamiesiems pastatams, kurie naudojami ar skirti naudoti trumpiau nei keturis mėnesius per metus arba ribotą laiką per metus, kai tikėtinas energijos suvartojimas yra mažesnis nei 25 % energijos, kuri būtų suvartota per išstisus metus, gali ir toliau tai daryti.

7. Dėl galimų su teismo procesais susijusių energinio naudingumo sertifikatų pasekmių sprendžiama vadovaujantis nacionalinėmis taisyklėmis.

8. Valstybės narės užtikrina, kad visi išduoti energinio naudingumo sertifikatai būtų įkelti į 22 straipsnyje nurodytą pastatų energinio naudingumo duomenų bazę. Į bazę energinio naudingumo sertifikatas keliamas visas, įskaitant visus pastato energiniam naudingumui apskaičiuoti būtinus duomenis.

21 straipsnis

Energinio naudingumo sertifikatų matomumas

1. Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad tais atvejais, kai pastatą, kuriam pagal 20 straipsnio 1 dalį išduotas energinio naudingumo sertifikatas, yra užėmusios viešosios įstaigos ir jame dažnai lankosi visuomenė, energinio naudingumo sertifikatą pastebimoje vietoje galėtų aiškiai matyti lankytojai.

2. Valstybės narės nustato reikalavimą užtikrinti, kad negyvenamajame pastate, kuriam pagal 20 straipsnio 1 dalį išduotas energinio naudingumo sertifikatas, tas energinio naudingumo sertifikatas būtų matomas pastebimoje ir aiškiai matomoje vietoje.

3. 1 ir 2 dalių nuostatomis nereikalaujama, kad lankytojai matytų į energinio naudingumo sertifikatą įtrauktas rekomendacijas.

22 straipsnis

Pastatų energinio naudingumo duomenų bazės

1. Kiekviena valstybė narė sukuria nacionalinę pastatų energinio naudingumo duomenų bazę, kurioje galima rinkti duomenis apie individualių pastatų energinį naudingumą ir bendrą nacionalinio pastatų ūkio energinį naudingumą. Tokias duomenų bazes gali sudaryti tarpusavyje sujungtų duomenų bazių grupė.

Duomenų bazė suteikia galimybę rinkti visų aktualių šaltinių duomenis, susijusius su energinio naudingumo sertifikatais, patikrinimais, renovacijos pasais, pažangiojo parengtumo rodikliais ir apskaičiuotu arba skaitikliais išmatuotu atitinkamų pastatų suvartojamu energijos kiekiu. Siekiant papildyti šią duomenų bazę, taip pat galima rinkti duomenis apie pastatų tipologijas. Be to, gali būti renkami ir saugomi duomenys apie eksploataavimo metu išmetamą ir būdingą išmetamą ŠESD kiekį ir visuotinio atšilimo potencialą per visą gyvavimo ciklą (GWP).

2. Pastatų ūkio suvestiniai ir nuasmeninti duomenys skelbiami viešai, vadovaujantis Sąjungos bei nacionalinėmis duomenų apsaugos taisyklėmis. Saugomi duomenys turi būti kompiuterio skaitomi ir prieinami per tinkamą skaitmeninę sąsają. Valstybės narės užtikrina, kad paprastą ir nemokamą prieigą prie viso energinio naudingumo sertifikato turėtų pastato savininkai, nuomininkai bei valdytojai, taip pat finansų įstaigos, jei pastatai priklauso jų investicijų ir skolinimo portfeliams, o savininko leidimu – ir nepriklausomi ekspertai. Parduodamų arba nuomojamų pastatų atveju valstybės narės prieigą prie viso energinio naudingumo sertifikato užtikrina ir būsimiems nuomininkams ar pirkėjams, kuriems tą prieigą leido suteikti pastato savininkas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad vietos valdžios institucijos turėtų prieigą prie duomenų apie jų teritorijoje esančių pastatų energinį naudingumą, kiek to reikia siekiant parengti šildymo ir vėsinimo planus, taip pat galimybę naudotis veikiančiomis geografinėmis informacinėmis sistemomis bei susijusiomis duomenų bazėmis laikantis Reglamento (ES) 2016/679. Valstybės narės padeda vietos valdžios institucijoms gauti reikiamus duomenų ir informacijos valdymo išteklius.

4. Valstybės narės viešai skelbia informaciją apie energinio naudingumo sertifikatus turinčių pastatų dalį nacionaliniame pastatų ūkyje ir suvestinius arba nuasmenintus duomenis apie jų energinį naudingumą, įskaitant atitinkamų pastatų suvartojamos energijos kiekį ir, kai turima, visuotinio atšilimo potencialą (GWP) per gyvavimo ciklą. Viešai prieinama informacija atnaujinama bent du kartus per metus. Valstybės narės, gavusios prašymą, nuasmenintą arba suvestinę informaciją pateikia viešosioms ir mokslo tiriamosioms institucijoms, pavyzdžiui, nacionalinėms statistikos institucijoms.

5. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinėje duomenų bazėje esanti informacija bent kartą per metus būtų perduodama ES Pastatų ūkio stebėsenos centrui. Valstybės narės informaciją gali perduoti dažniau.

6. Komisija priima įgyvendinimo aktus dėl bendrų informacijos perdavimo ES Pastatų ūkio stebėsenos centrui šablonų. Pirmasis toks įgyvendinimo aktas priimamas ne vėliau kaip 2025 m. birželio 30 d.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 33 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

7. Informacijos suderinamumo ir nuoseklumo sumetimais valstybės narės užtikrina, kad nacionalinė pastatų energinio naudingumo duomenų bazė būtų sąveiki ir integruota su kitomis administracinėmis duomenų bazėmis, kuriose laikoma informacija apie pastatus, pavyzdžiui, nacionaliniu pastatų kadastru ar žemės registru ir skaitmeniniais pastatų žurnalais.

23 straipsnis

Patikrinimai

1. Valstybės narės nustato būtinas priemones, siekdamos užtikrinti, kad būtų reguliariai tikrinamos prieinamos šildymo sistemų, vėdinimo sistemų ir oro kondicionavimo sistemų, kurių vardinė atiduodamoji galia yra didesnė kaip 70 kW, ar jų kombinacijos, dalys. Sistemos efektyvioji vardinė atiduodamoji galia grindžiama šilumos generatorių ir vėsamos generatorių sumine atiduodamąja galia.

2. Valstybės narės gali nustatyti atskiras gyvenamųjų ir negyvenamųjų namų sistemų tikrinimo sistemas.

3. Valstybės narės gali nustatyti skirtingą tikrinimų dažnumą, priklausomai nuo sistemos tipo ir vardinės atiduodamosios galios, atsižvelgdamos į sistemos tikrinimo išlaidas ir į tai, kiek po patikrinimo gali būti sutaupoma energijos išlaidų. Sistemos tikrinamos ne rečiau kaip kas penkerius metus. Sistemos, kurių generatorių vardinė atiduodamoji galia didesnė nei 290 kW, tikrinamos ne rečiau kaip kas trejus metus.

4. Patikrinimo metu, be kita ko, vertinamas generatorius (-iai), cirkuliaciniai siurbliai ir, kai tinkama, vėdinimo sistemų komponentai, oro ir vandens paskirstymo sistemos, hidraulinės balansavimo sistemos ir kontrolės sistemos. Valstybės narės gali į tikrinimo sistemas įtraukti visas papildomas I priede nurodytas pastatų sistemas.

To patikrinimo metu, be kita ko, įvertinamas šilumos generatoriaus (-ių) ir vėsumos generatoriaus (-ių) ir jo (jų) pagrindinių sudedamųjų dalių efektyvumas ir dydis, palyginti su pastato reikalavimais, ir atsižvelgiama į sistemos pajėgumus optimizuoti savo naudingumą tipinėmis arba vidutinėmis eksploataavimo sąlygomis, naudojant turimas energijos taupymo technologijas, ir dėl naudojimo variacijų kintančiomis sąlygomis. Atitinkamais atvejais per patikrinimą įvertinama, ar sistema gali veikti esant skirtingiems ir efektyvesniems temperatūros nuostačiams, pavyzdžiui, vandeninės šildymo sistemos – esant žemai temperatūrai, be kita ko, suprojektuojant šiluminės galios atidavimo būdą ir pasitelkiant temperatūros bei srauto reikalavimus, kartu užtikrinant saugų sistemos veikimą. Patikrinimo metu, kai tinkama, atliekamas galimybių sumažinti iškastinio kuro naudojimą vietoje, pavyzdžiui, integruojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, keičiant energijos šaltinį arba pakeičiant ar pritaikant esamas sistemas, pagrindinis vertinimas.

Jeigu įrengta vėdinimo sistema, taip pat įvertinamas jos dydis ir pajėgumai optimizuoti savo veiksmingumą tipinėmis arba vidutinėmis eksploataavimo sąlygomis, aktualiomis konkrečiam arba dabartiniam pastato naudojimui.

Jeigu po patikrinimo, atlikto pagal šį straipsnį, sistemoje nebuvo padaryta jokių pakeitimų ir nepakito pastato reikalavimai, valstybės narės gali nuspręsti nereikalauti pakartotinai atlikti pagrindinės sudedamosios dalies dydžio įvertinimo arba veikimo esant skirtingai temperatūrai įvertinimo.

5. 1 dalyje nustatyti reikalavimai netaikomi techninėms pastatų sistemoms, kurioms aiškiai taikomas sutartas energinio naudingumo kriterijus arba sutartimi įformintas susitarimas, kuriame nurodytas sutartas energijos vartojimo efektyvumo didinimo lygis, kaip antai, sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo arba kurias valdo komunalinė įmonė arba tinklo operatorius ir kurioms dėl tos priežasties taikomos naudingumo stebėsenos priemonės iš sistemos pusės, su sąlyga, kad bendras tokio požiūrio poveikis būtų lygiavertis poveikiui, atsirandančiam taikant 1 dalį.

6. Valstybės narės gali nuspręsti imtis alternatyvių priemonių, pavyzdžiui, teikti finansinę paramą arba konsultacijas naudotojams dėl generatorių pakeitimo, kitų sistemos modifikacijų ir alternatyvių sprendimų siekiant įvertinti tų sistemų naudingumą, efektyvumą ir tinkamą dydį, jei bendras poveikis yra lygiavertis poveikiui, atsirandančiam taikant 1 dalį.

Prieš pradėdama taikyti šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytas alternatyvias priemones, kiekviena valstybė narė pateikia Komisijai ataskaitą, kurioje dokumentais pagrindžia tų priemonių poveikio lygiavertiškumą 1 dalyje nurodytų priemonių poveikiui, be kita ko, sutaupytos energijos ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio atžvilgiu.

7. Pastatams, kurie atitinka 13 straipsnio 10 arba 11 dalies reikalavimus, šio straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai netaikomi.

8. Valstybės narės nustato tikrinimo sistemas arba alternatyvias priemones, pavyzdžiui, skaitmenines priemones ir kontrolinius sąrašus, kuriais patvirtinama, kad atliktų statybos ir renovacijos darbų rezultatai atitinka numatytą energinį naudingumą ir tenkina minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus, nustatytus statybos kodeksuose arba lygiaverčiuose reglamentuose.

9. Valstybės narės į 3 straipsnyje nurodytą nacionalinį pastatų renovacijos planą kaip priedą įtraukia tikrinimo sistemų apibendrintą analizę ir jų rezultatus. Valstybės narės, pasirinkusios šio straipsnio 6 dalyje nurodytas alternatyvias priemones, pateikia tų alternatyvių priemonių apibendrintą analizę ir rezultatus.

24 straipsnis

Šildymo sistemų, vėdinimo sistemų ir oro kondicionavimo sistemų patikrinimo ataskaitos

1. Atlikus šildymo sistemos, vėdinimo sistemos ar oro kondicionavimo sistemos patikrinimą parengiama patikrinimo ataskaita. Patikrinimo ataskaitoje pateikiami pagal 23 straipsnį atlikto patikrinimo rezultatai ir rekomendacijos, kaip ekonomiškai efektyviai didinti patikrintos sistemos energinį naudingumą.

Tos rekomendacijos gali būti grindžiamos patikrintos sistemos energinio naudingumo palyginimu su geriausios esamos sistemos, kurią įmanoma įdiegti, naudojančios energijos taupymo technologijas, energiniu naudingumu ir panašaus tipo sistemos, kurios visos svarbios sudedamosios dalys atitinka energinio naudingumo lygį, reikalaujamą pagal taikytiną teisę, energiniu naudingumu. Rekomendacijose, kai aktualu, pateikiami galimybių sumažinti iškastinio kuro naudojimą vietoje pagrindinio vertinimo rezultatai.

Patikrinimo ataskaitoje nurodomos visos per patikrinimą nustatytos saugos problemos. Tačiau ataskaitos autorius nelaikomas atsakingu už tokių saugos problemų aptikimą ar nurodymą.

2. Patikrinimo ataskaita perduodama pastato ar pastato vieneto savininkui arba nuomininkui.
3. Inspektavimo ataskaita įkeliami į nacionalinę pastatų energinio naudingumo duomenų bazę, kaip nurodyta 22 straipsnyje.

25 straipsnis

Nepriklausomi ekspertai

1. Valstybės narės užtikrina, kad pastatų energinį naudingumą sertifikuotų, renovacijos pasus rengtų, pažangųjį parengtumą vertintų, ir šildymo sistemų, vėdinimo sistemų bei oro kondicionavimo sistemų tikrinimą atliktų nepriklausomi kvalifikuoti arba sertifikuoti savarankiškai arba viešosiose įstaigose ar privačiose įmonėse dirbantys ekspertai.

Ekspertai sertifikuojami pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 28 straipsnį atsižvelgiant į jų kompetenciją.

2. Valstybės narės viešai skelbia informaciją apie mokymus ir sertifikavimą. Valstybės narės užtikrina, kad būtų viešai skelbiami periodiškai atnaujinami kvalifikuotų arba sertifikuotų ekspertų arba tokių ekspertų paslaugas teikiančių sertifikuotų įmonių sąrašai.

26 straipsnis

Statybos specialistų sertifikavimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad integruotos renovacijos darbus vykdančios statybos specialistai turėtų tinkamo lygio kvalifikaciją pagal šios direktyvos 3 straipsnį bei II priedą ir Direktyvos (ES) 2023/1791 28 straipsnį.
2. Kai tinkama ir įmanoma, valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kurie nėra numatyti Direktyvos (ES) 2018/2001 18 straipsnio 3 dalyje arba Direktyvos (ES) 2023/1791 28 straipsnyje, integruotos renovacijos darbų vykdytojai galėtų pasinaudoti specialistų tvirtinimo sistemomis arba lygiavertėmis kvalifikavimo sistemomis.

27 straipsnis

Nepriklausomos kontrolės sistema

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatytos nepriklausomos energinio naudingumo sertifikatų kontrolės sistemos pagal VI priedą ir nepriklausomos renovacijos pasų, pažangiojo parengtumo rodiklių ir šildymo sistemų, vėdinimo sistemų ir oro kondicionavimo sistemų tikrinimo ataskaitų kontrolės sistemos. Valstybės narės gali nustatyti atskiras energinio naudingumo sertifikatų, renovacijos pasų, pažangiojo parengtumo rodiklių ir šildymo sistemų, vėdinimo sistemų ir oro kondicionavimo sistemų tikrinimo ataskaitų kontrolės sistemas.

2. Atsakomybę už nepriklausomos kontrolės sistemos įgyvendinimą valstybės narės gali perduoti kitoms įstaigoms.

Kai valstybės narės nusprendžia perduoti minėtą atsakomybę, jos užtikrina, kad nepriklausomos kontrolės sistemos būtų įgyvendinamos laikantis VI priedo.

3. Valstybės narės reikalauja, kad, pateikus prašymą, 1 dalyje nurodyti energinio naudingumo sertifikatai, renovacijos pasai, pažangiojo parengtumo rodikliai ir tikrinimo ataskaitos būtų pateikti kompetentingoms institucijoms arba įstaigoms.

28 straipsnis

Peržiūra

Komisija, kuriai padeda 33 straipsnyje nurodytas komitetas, ne vėliau kaip 2028 m. gruodžio 31 d. atlieka šios direktyvos peržiūrą, atsižvelgdama į jos taikymo metu sukauptą patirtį ir padarytą pažangą, ir, jei būtina, pateikia pasiūlymus.

Atlikdama tą peržiūrą Komisija įvertina, ar taikant šią direktyvą kartu su kitomis teisėkūros priemonėmis, kuriomis siekiama didinti energinį naudingumą ir mažinti pastatų išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, visų pirma apmokestinant anglies dioksidą, užtikrinama pakankama pažanga siekiant iki 2050 m. sukurti visiškai nuo iškastinio kuro nepriklausomą ir visai netaršų pastatų ūkį, ar reikia imtis papildomų privalomų Sąjungos lygmens priemonių, visų pirma įvesti privalomus minimaliuosius energinio naudingumo standartus visam pastatų ūkiui, be kita ko, siekiant užtikrinti, kad būtų galima pasiekti 9 straipsnio 2 dalyje nustatytas 2030 m. ir 2035 m. vertes. Komisija taip pat įvertina nacionalines veiksmų gaires, visų pirma naujų pastatų visuotinio atšilimo potencialo (GWP) per gyvavimo ciklą planuojamas ribines vertes pagal 7 straipsnio 4 dalį, ir apsvarsto, ar reikia imtis papildomų priemonių, kuriomis skatinama tvari apstatyta aplinka. Komisija taip pat išnagrinėja, koku būdu valstybės narės galėtų taikyti integruotą rajonais ar apylinkėmis grindžiamą požiūrį Sąjungos pastatų ir efektyvaus energijos vartojimo politikos srityje, kartu užtikrinant, kad kiekvienas pastatas atitiktų minimaliuosius energinio naudingumo reikalavimus, pavyzdžiui, vykdant integruotas renovacijos programas ir bendras renovacijos programas, kurios taikomos grupei teritoriškai susietų pastatų, o ne atskiram pastatui. Komisija taip pat įvertina, ar alternatyvūs rodikliai, pavyzdžiui, galutinės energijos suvartojimas ir energijos reikmės, būtų tinkamesni I priedo tikslams.

29 straipsnis

Informavimas

1. Valstybės narės rengia ir vykdo informavimo ir informuotumo didinimo kampanijas. Jos imasi būtinų priemonių informuoti pastatų ar pastato vienetų savininkus bei nuomininkus ir visus susijusius rinkos dalyvius, pavyzdžiui, vietos ir regionų valdžios institucijas ir energetikos bendrijas, apie įvairius energinio naudingumo didinimo metodus ir būdus. Visų pirma valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad pažeidžiamiesiems namų ūkiams būtų teikiama jiems aktualiausia informacija. Ta informacija taip pat teikiama vietos valdžios institucijoms ir pilietinės visuomenės organizacijoms.

2. Valstybės narės visų pirma teikia pastatų savininkams ar nuomininkams informaciją apie energinio naudingumo sertifikatus, įskaitant jų paskirtį ir tikslus, ekonomiškai efektyvias priemones ir, kai tinkama, finansines priemones siekiant padidinti pastato energinį naudingumą, taip pat informaciją apie tai, kaip iškastinį kurą naudojančius katilus pakeisti tvaresnėmis alternatyvomis. Valstybės narės tą informaciją teikia pasitelkdamos prieinamas ir skaidrias patariamąsias priemones, kaip antai konsultacijas renovacijų klausimais, ir per vieno langelio principu veikiančius centrus, sukurtus pagal 18 straipsnį, ypatingą dėmesį skirdamos pažeidžiamiesiems namų ūkiams.

Valstybių narių prašymu Komisija padeda valstybėms narėms 1 dalies ir šios dalies pirmos pastraipos taikymo tikslais rengti informavimo kampanijas, kurios gali būti numatomos Sąjungos programose.

3. Valstybės narės užtikrina, kad už šios direktyvos įgyvendinimą atsakingi subjektai galėtų gauti gairių ir mokymų, be kita ko, skirtų nepakankamai atstovaujamosioms grupėms. Gairėse ir mokymuose dėmesys skiriamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo svarbai ir sudaromos sąlygos apsvarstyti, kaip planuojant, projektuojant, statant ir renovuojant pramoninius bei gyvenamuosius rajonus optimaliai suderinti energijos vartojimo efektyvumo didinimą, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą, atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą ir centralizuotą šilumos bei vėsumos tiekimą. Gairėse ir mokymuose taip pat gali būti aptariami struktūriniai patobulinimai, prisitaikymas prie klimato kaitos, priešgaisrinė sauga, su dideliu seisminiu aktyvumu susijusi rizika, pavojingųjų medžiagų, įskaitant asbestą, šalinimas, teršalų (įskaitant smulkias kietąsias daleles) išmetimas, patalpų aplinkos kokybė ir prieinamumas asmenims su negalia. Valstybės narės stengiasi nustatyti priemones, kuriomis būtų remiamas vietos ir regionų valdžios institucijų, atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijų ir kitų susijusių subjektų mokymas, pavyzdžiui, piliečių inicijuotos renovacijos iniciatyvos, kad būtų propaguojami šios direktyvos tikslai.

4. Komisija nuolat tobulina savo informavimo paslaugas, ypač svetainę, kuri buvo sukurta kaip piliečiams, specialistams ir valdžios institucijoms skirtas Europos pastatų energinio naudingumo portalas, siekiant paremti valstybių narių pastangas teikti informaciją ir didinti informuotumą. Toje svetainėje pateikiama informacija galėtų apimti nuorodas į atitinkamą Sąjungos teisę ir nacionalines, regionų bei vietos taisykles, nuorodas į portalo EUROPA svetaines, kuriose pateikiami nacionaliniai energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planai, nuorodas į esamas finansines priemones, taip pat geriausios nacionalinio, regionų ir vietos lygmens praktikos pavyzdžius, be kita ko, susijusius su vieno langelio principu veikiančiais centrais, sukurtais pagal šios direktyvos 18 straipsnį. Komisija toliau teikia ir intensyvina su Europos regioninės plėtros

fondo, Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo, įsteigto Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1056⁽³³⁾, Socialinio klimato fondo bei Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės veikla susijusias informavimo paslaugas, kurių tikslas – padėti pasinaudoti prieinamu finansavimu teikiant suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant nacionalines, regionų ir vietos valdžios institucijas, pagalbą ir informaciją, be kita ko, bendradarbiaujant su Europos investicijų banku, pagal Europos pagalbos vietos energetikai priemonę, apie finansavimo galimybes, atsižvelgiant į naujausius reguliavimo sistemos pasikeitimus.

30 straipsnis

Konsultacijos

Siekiant, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos veiksmingai įgyvendinti šią direktyvą, valstybės narės, vadovaudamosi taikoma nacionaline teise, prireikus, konsultuojasi su susijusiais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijas. Tokios konsultacijos yra ypač svarbios taikant 29 straipsnį.

31 straipsnis

I priedo derinimas su technikos pažanga

Komisija pagal 32 straipsnį siekiant iš dalies pakeisti šią direktyvą priima deleguotuosius aktus dėl I priedo 4 ir 5 punktų suderinimo su technikos pažanga.

32 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 6, 7, 15, 17 ir 31 straipsniuose nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo 2024 m. gegužės 28 d.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 6, 7, 15, 17 ir 31 straipsniuose nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 6, 7, 15, 17 ar 31 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

33 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 182/2011⁽³⁴⁾.

⁽³³⁾ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas (OL L 231, 2021 6 30, p. 1).

⁽³⁴⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.
3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

34 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendinamos. Šios sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės nedelsdamos praneša apie tas taisykles ir tas priemones Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

35 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 1, 2 ir 3, 5–29 ir 32 straipsnių ir I, II ir III bei V–X priedų būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2026 m. gegužės 29 d. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 17 straipsnio 15 dalies būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2025 m. sausio 1 d.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Jos taip pat turi įtraukti teiginį, kad galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose pateiktos nuorodos į direktyvą, kurią panaikina ši direktyva, laikomos nuorodomis į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir minėto teiginio formuluotę nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

36 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2010/31/ES su pakeitimais, padarytais aktais, nurodytais IX priedo A dalyje, panaikinama nuo 2026 m. gegužės 30 d., nedarant poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvų, nurodytų IX priedo B dalyje, perkėlimo į nacionalinę teisę terminais ir taikymo pradžios datomis.

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal X priede pateiktą atitikties lentelę.

37 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

30, 31, 33 ir 34 straipsniai taikomi nuo 2026 m. gegužės 30 d.

38 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre 2024 m. balandžio 24 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkė

R. METSOLA

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. MICHEL

I PRIEDAS

**Bendroji pastatų energinio naudingumo apskaičiavimo sistema
(nurodyta 4 straipsnyje)**

1. Pastato energinis naudingumas nustatomas remiantis apskaičiuotu arba skaitikliu išmatuotu energijos suvartojimu ir turi atspindėti jo įprastą energijos vartojimą patalpų šildymo, patalpų vėsinimo, buitinio karšto vandens, vėdinimo, įmontuojamojo apšvietimo ir kitų techninių pastato sistemų reikmėms. Valstybės narės užtikrina, kad tipinis energijos suvartojimas reprezentuotų faktines kiekvienam atitinkamam tipui būdingas eksploataavimo sąlygas ir atspindėtų tipinę naudotojų elgseną. Kai įmanoma, tipinis energijos suvartojimas ir tipinė naudotojų elgsena grindžiami turimais nacionaliniais statistiniais duomenimis, statybos kodeksais ir skaitiklių duomenimis.

Kai pastatų energinis naudingumas apskaičiuojamas remiantis skaitikliu išmatuotu sunaudojamos energijos kiekiu, pagal skaičiavimo metodiką turi būti įmanoma nustatyti pastato naudotojų elgsenos ir vietos klimato sąlygų įtaką, kuri neturi atspindėti skaičiavimo rezultatuose. Skaitikliu matuojant sunaudojamos energijos kiekį pastato energiniam naudingumui apskaičiuoti, rodmenys turi būti fiksuojami bent kas mėnesį, be to, skirtingų energijos nešiklių duomenys turi būti imami atskirai.

Valstybės narės gali naudoti skaitikliu išmatuotą tipinėmis eksploataavimo sąlygomis suvartotos energijos kiekį, kad patikrintų apskaičiuoto suvartotos energijos kiekio tikslumą ir galėtų palyginti apskaičiuotą ir faktinį naudingumą. Skaitikliu išmatuotas suvartojamos energijos kiekis patikrinimo ir palyginimo tikslais gali būti grindžiamas mėnesio rodmenimis.

Pastato energinis naudingumas išreiškiamas suvartojamos pirminės energijos skaitiniu rodikliu atskaitinio grindų ploto vienetai per metus (kilovatvalandėmis (kWh) vienam kvadratiniam metrui (m²) per metus) tiek energinio naudingumo sertifikavimo, tiek atitikties minimaliesiems energinio naudingumo reikalavimams tikslais. Pastato energinio naudingumo nustatymo metodika turi būti skaidri ir atvira inovacijoms.

Valstybės narės savo nacionalinę apskaičiavimo metodiką aprašo remdamosi pagrindinių europinių pastatų energinio naudingumo standartų, t. y. (EN) ISO 52000-1, (EN) ISO 52003-1, (EN) ISO 52010-1, (EN) ISO 52016-1, (EN) ISO 52018-1, (EN) ISO 52120-1, EN 16798-1 ir EN 17423, arba juos pakeičiančių dokumentų A priedais. Ši nuostata nėra tų standartų teisinis kodifikavimas.

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad tais atvejais, kai pastatams šilumą ar vėsumą tiekia centralizuoto tiekimo sistemos, tokio tiekimo nauda, visų pirma atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis, būtų pripažįstama ir į ją būtų atsižvelgiama apskaičiavimo metodikoje taikant atskirai sertifikuotus arba pripažintus pirminės energijos koeficientus.

2. Patalpų šildymo, patalpų vėsinimo, buitinio karšto vandens, vėdinimo, apšvietimo ir kitų techninių pastato sistemų reikmėms reikalingos energijos kiekis ir joms suvartojamos energijos kiekis apskaičiuojamas naudojant mėnesio, valandos ar trumpesnius skaičiavimo intervalus siekiant atsižvelgti į įvairuojančias sąlygas, kurios smarkiai veikia sistemos veikimą bei naudingumą ir patalpų aplinkos kokybę, ir optimizuoti valstybių narių nacionaliniu ar regionų lygmeniu apibrėžtą sveikatos, patalpų oro kokybės, įskaitant patogumo, lygį.

Jeigu pagal Direktyvą 2009/125/EB priimtos konkrečioms su energija susijusiems gaminiams taikomos taisyklės apima konkrečių gaminių informacijos reikalavimus, taikomus energinio naudingumo ir GWP per gyvavimo ciklą apskaičiavimo pagal šią direktyvą tikslais, nacionaliniams skaičiavimo metodams papildomos informacijos nereikalaujama.

Pirminės energijos kiekis apskaičiuojamas remiantis reguliariai atnaujinamais ir ateities perspektyvomis grindžiamais kiekvieno energijos nešiklio pirminės energijos koeficientais (atskirai neatsinaujinančiųjų išteklių energijos, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir abiejų) arba svoriniais daugikliais, kurie turi būti pripažinti nacionalinių institucijų, ir atsižvelgiant į numatomą energijos rūšių derinį pagal nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Tie pirminės energijos koeficientai arba svoriniai daugikliai gali būti grindžiami nacionaline, regionine ar vietos informacija. Pirminės energijos koeficientai arba svoriniai daugikliai gali būti metiniai, sezoniniai, mėnesio, dienos ar valandiniai arba grindžiami individualioms centralizuotoms sistemoms prieinama konkretesne informacija.

Pirminės energijos koeficientus arba svorinius daugiklius apibrėžia valstybės narės. Apie padarytą pasirinkimą ir duomenų šaltinius pranešama pagal standartą EN 17423 arba jį pakeičiantį dokumentą. Valstybės narės gali pasirinkti vietoj pirminės energijos koeficiento, atspindinčio elektros energijos iš įvairių išteklių derinį šalyje, naudoti elektros energijai taikomą vidutinį Sąjungos pirminės energijos koeficientą, nustatytą pagal Direktyvą (ES) 2023/1791.

3. Pastato energiniam naudingumui išreikšti valstybės narės nustato papildomus bendro, pirminės neatsinaujinančiųjų ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimo ir eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, išreikšto kilogramais CO₂ ekvivalento vienam kvadratiniam metrui (m²) per metus, skaitinius rodiklius.
4. Metodika nustatoma atsižvelgiant bent į šiuos aspektus:
 - a) toliau išvardytas faktines šilumines pastato, įskaitant jo vidaus pertvaras, charakteristikas:
 - i) šiluminį laidumą;
 - ii) izoliaciją;
 - iii) pasyvųjį šildymą;
 - iv) vėsinimo elementus;
 - v) šiluminius tiltelius;
 - b) šildymo įrangą ir aprūpinimą buitiniu karštu vandeniu, taip pat jų izoliacijos charakteristikas;
 - c) vietoje įrengtų atsinaujinančiųjų energijos išteklių energijos gamybos ir energijos kaupimo įrenginių pajėgumą;
 - d) oro kondicionavimo įrenginius;
 - e) natūralų ir mechaninį vėdinimą, prireikus įskaitant sandarumą ir šilumos rekuperavimą;
 - f) įmontuojamą apšvietimo įrangą (daugiausia negyvenamųjų namų sektoriuje);
 - g) pastato projektą, padėtį ir orientavimą, įskaitant išorines klimato sąlygas;
 - h) pasyviąsias saulės energijos sistemas ir apsaugą nuo saulės;
 - i) patalpų mikroklimato sąlygas, įskaitant numatytąjį patalpų mikroklimatą;
 - j) vidines apkrovas;
 - k) pastato automatizavimo ir kontrolės sistemas bei jų pajėgumus stebėti, kontroliuoti ir optimizuoti energinį naudingumą.
5. Atsižvelgiama į šių dalykų teigiamą poveikį:
 - a) saulės šviesos kiekio vietoje, aktyviųjų saulės energijos sistemų ir kitų atsinaujinančiųjų išteklių energiją naudojančių šildymo ir elektros energijos sistemų;
 - b) elektros energijos gamybos kogeneracijos būdu;
 - c) centralizuoto arba grupinio šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų;
 - d) natūralaus apšvietimo;
 - e) elektros kaupimo sistemų;
 - f) šiluminės energijos kaupimo sistemos.
6. Atliekant pastatų energinio naudingumo skaičiavimus pastatai turėtų būti atitinkamai suskirstyti į šias kategorijas:
 - a) vienai šeimai skirti įvairių tipų namai;
 - b) daugiabučiai namai;

- c) biurai;
 - d) švietimo ir mokymo įstaigų pastatai;
 - e) ligoninės;
 - f) viešbučiai ir restoranai;
 - g) sporto bazės;
 - h) didmeninės ir mažmeninės prekybos paslaugų pastatai;
 - i) kitų tipų pastatai, kuriuose vartojama energija.
-

II PRIEDAS

Nacionalinių pastatų renovacijos planų šablonas
(nurodyta 3 straipsnyje)

Šios direktyvos 3 straipsnis	Privalomi rodikliai	Neprivalomi rodikliai
a) Nacionalinio ūkio apžvalga pastatų	<p>Pastatų skaičius ir bendras grindų plotas (m²):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą (įskaitant viešuosius pastatus ir socialinį būstą) — pagal pastato energinio naudingumo klasę — energijos beveik nevartojantis pastatas — prasčiausio energinio naudingumo pastatai (įskaitant apibrėžtį) — 43 % prasčiausio energinio naudingumo gyvenamųjų pastatų — pastatų, kuriems taikoma išimtis pagal 9 straipsnio 6 dalies b punktą, dalies apskaičiavimą 	<p>Pastatų skaičius ir bendras grindų plotas (m²):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato amžių — pagal pastato dydį — pagal klimato zoną — griovimo darbai (kiekis ir bendras vidaus patalpų plotas (m²))
	<p>Energinio naudingumo sertifikatų skaičius:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą (įskaitant viešuosius pastatus) — pagal pastato energinio naudingumo klasę 	<p>Energinio naudingumo sertifikatų skaičius:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal statybų laikotarpį
	<p>Metinis renovacijos mastas: skaičius ir bendras grindų plotas (m²)</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — perėjimas prie energijos beveik nevartojančio ir (arba) visai netaršaus pastato lygio — pagal renovacijos lygį (renovacijos svertinis vidurkis) — viešieji pastatai 	
	<p>Per metus suvartojamas pirminės ir galutinės energijos kiekis (ktne)</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal galutinį naudojimo būdą <p>Energijos taupymas (ktne)</p> <ul style="list-style-type: none"> — gyvenamieji pastatai — negyvenamieji pastatai — viešieji pastatai <p>Vidutinis pirminės energijos suvartojimas gyvenamuosiuose pastatuose kWh/(m² per metus)</p> <p>Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis pastatų sektoriuje (įrengta MW arba generuota GWh):</p> <ul style="list-style-type: none"> — įvairioms reikmėms 	<p>Vieno namų ūkio išlaidų energijai sumažinimas (EUR) (vidurkis)</p> <p>Pastato, kuris priklauso 15 % (svaraus indėlio slenkstis) ir 30 % (reikšmingos žalos nedarymo slenkstis) našiausių nacionalinio pastatų ūkio pastatų (pagal Deleguotąjį reglamentą (ES) 2021/2139, pirminės energijos suvartojimas</p> <p>Šildymo sistemos dalis pastatų sektoriuje pagal katilo/šildymo sistemos tipą</p> <p>Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis pastatų sektoriuje (įrengta MW arba generuota GWh):</p> <ul style="list-style-type: none"> — vietoje — ne vietoje

Šios direktyvos 3 straipsnis	Privalomi rodikliai	Neprivalomi rodikliai
	<p>Metinis eksploatavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (kilogramais CO₂ ekvivalento vienam kvadratiniam metrui per metus):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą <p>Metinis eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimas (kilogramais CO₂ ekvivalento vienam kvadratiniam metrui per metus):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą 	<p>Visuotinio atšilimo potencialas per gyvavimo ciklą (kg CO₂ ekvivalento/m²) naujuose pastatuose:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą
	<p>Rinkos kliūtys ir nepakankamumas (aprašymas):</p> <ul style="list-style-type: none"> — skirtingos paskatos — statybos ir energetikos sektoriaus pajėgumai <p>Statybos, energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektorių pajėgumų įvertinimas</p>	<p>Rinkos kliūtys ir nepakankamumas (aprašymas):</p> <ul style="list-style-type: none"> — administracinės — finansinės — techninės — informuotumo — kita <p>Skaičius:</p> <ul style="list-style-type: none"> — energetinių paslaugų bendrovių — statybos bendrovių — architektų ir inžinierių — kvalifikuotų darbininkų — vieno langelio sistemos — MVĮ statybos / renovacijos sektoriuje — atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos ir piliečių inicijuotos renovacijos iniciatyvos <p>Statybos pramonės darbo jėgos prognozės:</p> <ul style="list-style-type: none"> — į pensiją išėję architektai / inžinieriai / kvalifikuoti darbininkai — į rinką įžengę architektai / inžinieriai / kvalifikuoti darbininkai — jaunimas sektoriuje — moterys sektoriuje <p>Statybinių medžiagų kainų raidos ir nacionalinės rinkos pokyčių apžvalga ir prognozė</p>
	<p>Energijos nepriteklis (apibrėžtis):</p> <ul style="list-style-type: none"> — energijos nepriteklių patiriančių žmonių % — namų ūkių disponuojamų pajamų dalis, išleidiama energijai — gyventojai, gyvenantys netinkamomis būsto sąlygomis (pvz., esant nesandariam stogui) arba turinčių netinkamas šiluminio komforto sąlygas 	

Šios direktyvos 3 straipsnis	Privalomi rodikliai	Neprivalomi rodikliai
	<p>Pirminės energijos koeficientai:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal energijos nešiklį — pirminės neatsinaujinančiųjų energijos išteklių energijos koeficientas — pirminės atsinaujinančiųjų energijos išteklių energijos koeficientas — bendras pirminės energijos koeficientas 	
	Energijos beveik nevartojančio pastato apibrėžtis naujiems ir esamiems pastatams	Teisinės ir administracinės sistemos apžvalga
	Kaštų atžvilgiu optimalūs minimalieji energinio naudingumo reikalavimai naujiems ir esamiems pastatams	
b) 2030, 2040 ir 2050 m. veiksmų gairės	<p>Metinio renovacijos masto siektinos reikšmės: skaičius ir bendras grindų plotas (m²):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — prasčiausio energinio naudingumo pastatai — 43 % prasčiausio energinio naudingumo gyvenamųjų pastatų <p>Informacija pagal 9 straipsnio 1 dalį:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Individualių negyvenamųjų pastatų išimties taikymo kriterijai — apskaičiuota negyvenamųjų pastatų, kuriems taikoma išimtis, dalis — lygiaverčio energinio naudingumo padidėjimo dėl negyvenamųjų pastatų, kuriems taikoma išimtis, apskaičiavimas 	<p>Numatomos renovuotų pastatų dalies (%) siektinos reikšmės:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal renovacijos lygį
	<p>Numatomo metinio suvartojamos pirminės ir galutinės energijos kiekio (ktne) siektinos reikšmės:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą — pagal galutinį naudojimo būdą <p>Numatomas sutaupyta energijos kiekis:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą <p>Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies didinimo siektinos reikšmės pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 15a straipsnį</p> <p>Saulės energijos diegimo pastatuose kiekybinės siektinos reikšmės</p>	Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis pastatų sektoriuje (įrengta MW arba generuota GWh)

Šios direktyvos 3 straipsnis	Privalomi rodikliai	Neprivalomi rodikliai
	<p>Numatomo eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio siektinos reikšmės (kilogramais CO₂ ekvivalento vienam kvadratiniam metrui per metus):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą <p>Numatomo eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimo siektinos reikšmės (%):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą 	<p>Suskirstymas į išmetamuosius teršalus, kuriems taikomas Direktyvos 2003/87/EB III skyrius [stacionarūs įrenginiai], IVa skyrius [pastatams, kelių transportui ir papildomiems sektoriams taikoma prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema], ir likusio ūkio</p> <p>Numatomo per visą gyvavimo ciklą išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio naujuose pastatuose siektinos reikšmės (kilogramais CO₂ ekvivalento vienam kvadratiniam metrui per metus):</p> <ul style="list-style-type: none"> — pagal pastato tipą
	<p>Numatoma didesnė nauda:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Energijos nepriteklių patiriančių žmonių skaičiaus sumažėjimas % 	<ul style="list-style-type: none"> — Naujų darbo vietų kūrimas — BVP padidėjimas (dalis ir mlrd. EUR)
	<p>Valstybės narės indėlis įgyvendinant Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslus pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 4 straipsnį, priskirtinas jos pastatų ūkio renovacijai (dalis ir skaičius (ktne))</p>	
<p>c) Įgyvendintos ir planuojamos politikos kryptys ir priemonių apžvalga</p>	<p>Politikos kryptys ir priemonės, susijusios su šiais elementais:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ekonomiškai efektyvių renovavimo būdų įvairiems pastatų tipams ir klimato zonoms, atsižvelgiant į galimus aktualius inicijavimo momentus per pastato gyvavimo ciklą, nustatymas; b) nacionaliniai minimalieji energinio naudingumo standartai pagal 9 straipsnį ir kitos politikos kryptys bei veiksmai, skirti pastatų ūkio prasčiausio energinio naudingumo segmentams, kurių energinio naudingumo rodikliai yra prasčiausi, įskaitant apsaugos priemones, kaip nurodyta 17 straipsnio 19 dalyje; c) pastatų esminės renovacijos, įskaitant etapinę esminę renovaciją, skatinimas; d) galimybių suteikimas pažeidžiamiems vartotojams bei jų apsauga ir energijos nepritekliaus mažinimas, įskaitant politikos kryptis ir priemones pagal Direktyvos (ES) 2023/1791 24 straipsnį, ir būsto įperkamumas; e) vieno langelio principo ar panašių mechanizmų, skirtų techninėms, administracinėms ir finansinėms konsultacijoms ir pagalbai teikti, sukūrimas pagal 18 straipsnį; 	<p>Politikos kryptys ir priemonės, susijusios su šiais elementais:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pastatų atsparumo klimato kaitai didinimu; b) energetinių paslaugų rinkos skatinimu; c) priešgaisrinės saugos didinimu; d) atsparumo nelaimių rizikai, įskaitant didelio seisminio aktyvumo riziką, didinimu; e) pavojingų cheminių medžiagų, įskaitant asbestą, šalinimu ir f) prieinamumu asmenims su negalia; g) atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijų ir piliečių energetikos bendrijų vaidmeniu laikantis rajonais ir apylinkėmis grindžiamų požiūrių; h) gebėjimų neatitikimo problemos sprendimu ir i) patalpų aplinkos kokybės gerinimo klausimo sprendimu.

Šios direktyvos 3 straipsnis	Privalomi rodikliai	Neprivalomi rodikliai
	<p>f) šildymo ir vėsinimo, įskaitant centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklus, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir laipsniškas iškastinio kuro atsisakymas šildymo ir vėsinimo sektoriuje, kad ne vėliau kaip iki 2040 m. būtų visiškai atsisakyta iškastinio kuro katilų;</p> <p>g) statybos ir griovimo atliekų prevencija ir kokybiškas tvarkymas pagal Direktyvą 2008/98/EB, visų pirma atsižvelgiant į atliekų hierarchiją ir žiedinės ekonomikos tikslus;</p> <p>h) atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo pastatuose skatinimas laikantis Direktyvos (ES) 2018/2001 15a straipsnio 1 dalyje nustatyto orientacinio tikslo dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies pastatų sektoriuje;</p> <p>i) saulės energijos įrenginių diegimas pastatuose;</p> <p>j) per visą pastato gyvavimo ciklą išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas statant, renovuojant, eksploatuojant ir baigiant eksploatuoti pastatus ir anglies dioksido absorbcijoms;</p> <p>k) rajonais ir apylinkėmis grindžiamų požiūrių ir integruotų renovacijos programų skatinimas rajonų lygmeniu, kuriais gali būti sprendžiami tokie klausimai kaip energetika, judumas, žalioji infrastruktūra, atliekų ir vandens valymas ir kiti miestų planavimo aspektai, taip pat gali būti atsižvelgiama į vietos ir regionų išteklius, žiediskumą ir pakankamumą;</p> <p>l) viešųjų įstaigų valdomų pastatų gerinimas, įskaitant politikos kryptis ir priemones pagal [nauja redakcija išdėstytos Direktyvos (ES) 2023/1791 5, 6 ir 7 straipsnius];</p> <p>m) pažangiųjų technologijų ir infrastruktūros, skirtų tvariam judumui pastatuose, skatinimas;</p> <p>n) rinkos kliūčių ir rinkos nepakankamumo šalinimas;</p> <p>o) įgūdžių spragų šalinimas ir švietimo, tikslinio mokymo, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo statybos sektoriaus, energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriuose (tiek viešajame, tiek privačiame), skatinimas siekiant užtikrinti, kad būtų pakankamai darbo jėgos, turinčios tinkamo lygio įgūdžius, atitinkančius pastatų sektoriaus poreikius, ypatingą dėmesį skiriant nepakankamai atstovaujamos grupės;</p> <p>p) informuotumo didinimo kampanijos ir kitos patariamąsios priemonės ir</p>	<p>Visoms politikos kryptims ir priemonėms:</p> <ul style="list-style-type: none"> — administraciniai ištekliai ir pajėgumai — sritis (-ys), kuriai (-ioms) taikoma: — prasčiausio energinio naudingumo pastatai — minimalieji energinio naudingumo standartai — energijos nepriteklis, socialinis būstas — viešieji pastatai — gyvenamieji namai (privatūs namai, daugiabučiai) — negyvenamieji pastatai — pramonė — atsinaujinantieji energijos ištekliai — laipsniškas iškastinio kuro atsisakymas šildymo ir vėsinimo sektoriuje — per visą gyvavimo ciklą išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis — žiedinė ekonomika ir atliekos — vieno langelio sistemos — renovacijos pasai — išmaniosios technologijos — tvarus judumas pastatuose — rajonais ir apylinkėmis grindžiami požiūriai — įgūdžiai, mokymas — informuotumo didinimo kampanijos ir patariamąsios priemonės

Šios direktyvos 3 straipsnis	Privalomi rodikliai	Neprivalomi rodikliai
	<p>q) modulinių ir pramoninių statybos ir pastatų renovacijos sprendimų skatinimas.</p> <p>Visoms politikos kryptims ir priemonėms:</p> <ul style="list-style-type: none"> — politikos krypties ar priemonės pavadinimas — trumpas aprašymas (tiksliai taikymo sritis, tikslas ir veiklos sąlygos) — kiekybinis tikslas — politikos krypties ar priemonės rūšis (pvz., teisinė; ekonominė; mokesčių; mokymo, informuotumo) — planuojamas biudžetas ir finansavimo šaltiniai — už politikos įgyvendinimą atsakingi subjektai — numatomas poveikis — įgyvendinimo būklė — įsigaliojimo data — įgyvendinimo laikotarpis 	
<p>d) Investicijų poreikių, biudžeto šaltinių ir administracinių išteklių planas</p>	<ul style="list-style-type: none"> — bendras investicijų poreikis 2030, 2040 ir 2050 m. (mln. EUR) — viešosios investicijos (mln. EUR) — privačiosios investicijos (mln. EUR) — biudžeto ištekliai 	
<p>e) 11 straipsnyje nurodytos naujų ir renovuotų visai netaršių pastatų ribinės vertės</p>	<ul style="list-style-type: none"> — naujų visai netaršių pastatų eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ribinės vertės — renovuotų visai netaršių pastatų eksploatavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ribinės vertės — naujų visai netaršių pastatų metinio pirminės energijos suvartojimo ribos — renovuotų visai netaršių pastatų metinio pirminės energijos suvartojimo ribos 	
<p>f) Minimalieji gyvenamųjų pastatų energinio naudingumo standartai</p>	<ul style="list-style-type: none"> — didžiausios energinio naudingumo ribos pagal 9 straipsnio 1 dalį 	
<p>g) nacionalinė progresyvios gyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos trajektorija</p>	<ul style="list-style-type: none"> — nacionalinė progresyvios gyvenamųjų pastatų ūkio renovacijos trajektorija, įskaitant 2030 m. ir 2035 m. vidutinio pirminės energijos suvartojimo kWh/(m² per metus) tarpines reikšmes, pagal 9 straipsnio 2 dalį 	

III PRIEDAS

Naujų pastatų GWP per gyvavimo ciklą apskaičiavimas pagal 7 straipsnio 2 dalį

Apskaičiuojant naujų pastatų GWP per gyvavimo ciklą pagal 7 straipsnio 2 dalį, bendras GWP per gyvavimo ciklą pateikiamas kaip skaitmeninis rodiklis, išreikštas kilogramais CO₂ ekvivalento vienam kvadratiniam metrui (naudingo grindų ploto) per kiekvieną gyvavimo ciklo etapą, apskaičiuotas 50 metų pamatinio tyrimo laikotarpiui. Duomenų atranka, scenarijų apibrėžtis ir apskaičiavimai atliekami pagal standartą EN 15978 (EN 15978:2011 Statybų tvarumas. Pastatų aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas. Skaičiavimo metodas) ir atsižvelgiant į visus vėlesnius standartus, susijusius su statybos darbų tvarumu, ir į pastatų aplinkosauginio veiksmingumo vertinimo skaičiavimo metodą. Pastato dalių ir techninės įrangos apimtis nustatoma pagal 1.2 rodikliui taikomą lygmens (-ų) bendrą ES sistemą. Jei yra nacionalinė skaičiavimo priemonė ar metodas arba jie reikalingi atskleidžiant informaciją arba norint gauti statybos leidimus, ta priemonė ar metodas gali būti naudojami reikalaujamai informacijai atskleisti. Gali būti naudojamos kitos skaičiavimo priemonės ar metodai, jei jie atitinka būtiniausius kriterijus, nustatytus lygmens (-ų) bendroje ES sistemoje. Naudojami konkrečių statybos produktų duomenys, apskaičiuoti pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 305/2011⁽¹⁾, kai tokie duomenys prieinami.

⁽¹⁾ 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB (OL L 88, 2011 4 4, p. 5).

IV PRIEDAS

Bendroji pastatų reitingavimo pagal jų pažangųjų parengtumą sistema

1. Komisija nustato pažangiojo parengtumo rodiklio apibrėžtį ir metodiką, pagal kurią tas rodiklis turi būti apskaičiuojamas, kad būtų galima įvertinti galimybes pastato arba pastato vieneto eksploataciją pritaikyti pagal jo naudotojo ir tinklo poreikius ir padidinti jo energijos vartojimo efektyvumą bei bendrą energinį naudingumą.

Pažangiojo parengtumo rodiklis apima elementus, susijusius su didesniu energijos taupymu, lyginamąja analize ir lankstumu, sustiprintomis funkcijomis ir pajėgumais, kuriuos užtikrina labiau tarpusavyje sujungti išmanieji įtaisai.

Metodikoje atsižvelgiama į tokias savybes kaip galimas pastato skaitmeninio dvynio buvimas.

Toje metodikoje atsižvelgiama į tokius elementus kaip pažangieji skaitikliai, pastatų automatizavimo ir kontrolės sistemos, patalpų oro temperatūrai reguliuoti skirti automatinio reguliavimo įtaisai, įmontuojamieji buitiniai prietaisai, įkrovimo priegios elektrinėms transporto priemonėms, energijos kaupimas ir į išsamias tų elementų funkcijas bei sąveikumą, taip pat į naudą, teikiamą patalpų mikroklimato sąlygų, energijos vartojimo efektyvumo, naudingumo lygių ir sudarytų sąlygų lankstumui atžvilgiu.

2. Metodikoje remiamasi toliau nurodytomis pagrindinėmis funkcijomis, susijusiomis su pastatu ir techninėmis pastato sistemomis:
 - a) galimybe palaikyti pastato energinį naudingumą ir eksploatavimą koreguojant energijos suvartojimą, pavyzdžiui, naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją;
 - b) galimybe pritaikyti pastato veikimo režimą atsižvelgiant į jo naudotojų poreikius, tuo pat metu tinkamą dėmesį skiriant tam, kad būtų užtikrintas patogumas naudoti, išlaikytos sveikos patalpų mikroklimato sąlygos ir būtų galima pranešti apie energijos vartojimą;
 - c) pastato bendros energijos paklausos lankstumu, įskaitant jo gebėjimą sudaryti sąlygas dalyvauti vykdant aktyvų ir pasyvų bei numanomą ir akivaizdų reguliavimą apkrova, energijos kaupimas ir vėl teikimas tinklui, pavyzdžiui, užtikrinant lankstumą ir apkrovos perskirstymo pajėgumus, ir
 - d) gebėjimu pagerinti savo energijos vartojimo efektyvumą ir bendrą naudingumą naudojant energijos taupymo technologijas.
3. Be to, metodikoje gali būti atsižvelgta į:
 - a) sistemų (pažangiųjų skaitiklių, pastatų automatizavimo ir kontrolės sistemų, įmontuojamųjų buitinių prietaisų, pastato patalpų oro temperatūrai reguliuoti skirtų automatinio reguliavimo įtaisų ir patalpų oro kokybės jutiklių bei vėdinimo įrenginių) tarpusavio sąveikumą ir
 - b) teigiamą esamų ryšių tinklų įtaką, visų pirma į tai, ar yra sparčiajam ryšiui parengta pastato fizinė infrastruktūra, pavyzdžiui, savanoriškas ženklas „Parengtas plačiajuosčiam ryšiui“, ir ar pastatuose su daugeliu gyvenamojo pastato vienetų yra prieigos punktas, vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/61/ES ⁽¹⁾ 8 straipsniu.
4. Metodika turi nedaryti neigiamo poveikio esamoms nacionalinėms energinio naudingumo sertifikavimo sistemoms ir turi būti grindžiama susijusiomis nacionalinio lygmens iniciatyvomis, kartu atsižvelgiant į pastato naudotojo nuosavybės, duomenų apsaugos, privatumo ir saugumo principus, laikantis atitinkamos Sąjungos duomenų apsaugos ir privatumo teisės bei geriausių prieinamų kibernetinio saugumo metodų.
5. Metodikoje turi būti nustatyta tinkamiausia pažangiojo parengtumo rodiklio parametro forma ir metodika turi būti paprasta, skaidri ir lengvai suprantama vartotojams, savininkams, investuotojams ir reguliavimo apkrova rinkos dalyviams.

⁽¹⁾ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/61/ES dėl priemonių sparčiojo elektroninių ryšių tinklų diegimo sąnaudoms mažinti (OL L 155, 2014 5 23, p. 1).

V PRIEDAS

**Energinio naudingumo sertifikatų šablonas
(nurodyta 19 straipsnyje)**

1. Pirmajame energinio naudingumo sertifikato puslapyje pateikiami bent šie duomenys:

- a) energinio naudingumo klasė;
- b) apskaičiuotas per metus sunaudojamos pirminės energijos kiekis (kWh/(m² per metus));
- c) apskaičiuotas per metus sunaudojamos galutinės energijos kiekis (kWh/(m² per metus));
- d) sunaudotos energijos kiekio dalis, pagaminta vietoje iš atsinaujinančiųjų išteklių (%);
- e) eksploataavimo metu išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (kg Co₂/m² per metus) ir GWP per gyvavimo ciklą vertė, jei žinoma.

Energinio naudingumo sertifikate taip pat pateikiami šie duomenys:

- a) apskaičiuotas per metus suvartojamos pirminės ir galutinės energijos kiekis (kWh arba MWh);
- b) atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba (kWh arba MWh); pagrindinis energijos nešiklis ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių rūšis;
- c) apskaičiuotos energijos reikmės (kWh/m² per metus);
- d) pažymima „taip“ arba „ne“, atsakant į klausimą, ar pastato pajėgumai leidžia reaguoti į išorės signalus ir koreguoti suvartojamos energijos kiekį;
- e) pažymima „taip“ arba „ne“, atsakant į klausimą, ar šilumos paskirstymo sistema pastato viduje gali veikti esant žemai temperatūrai arba esant efektyvesniems temperatūros nuostačiams, kai taikytina;
- f) atitinkamo vieno langelio principu veikiančio centro, teikiančio konsultacijas dėl renovacijos, kontaktiniai duomenys.

2. Be to, energinio naudingumo sertifikate gali būti nurodyti šie rodikliai:

- a) sunaudojamos energijos kiekis, pikinė apkrova, generatoriaus ar sistemos dydis, pagrindinis energijos nešiklis ir pagrindinis elemento tipas kiekvienai iš šių reikmių: šildymui, vėsinimui, buitinio karšto vandens ruošimui, vėdinimui ir įmontuojamajam apšvietimui;
- b) išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų klasė (jei taikytina);
- c) informacija apie anglies dioksido absorbciją, susijusį su laikinu anglies dioksido saugojimu pastatuose arba ant jų;
- d) pažymima „taip“ arba „ne“, atsakant į klausimą, ar pastatui išduotas renovacijos pasas;
- e) vidutinė pastato apvalkalo neskaidrių elementų U vertė;
- f) vidutinė pastato apvalkalo skaidrių elementų U vertė;
- g) labiausiai paplitusio skaidraus elemento tipas (pvz., dvigubo stiklo langas);
- h) perkaitimo rizikos analizės rezultatai (jei yra);
- i) stacionarūs jutikliai, kuriais stebima patalpų aplinkos kokybė;
- j) stacionarūs kontrolės prietaisai, kurie reaguoja į patalpų aplinkos kokybės lygį;
- k) elektrinių transporto priemonių įkrovimo prieigų skaičius ir tipas;
- l) energijos kaupimo sistemos, jų tipas ir dydis;
- m) numatoma likusi šildymo arba oro kondicionavimo sistemų ir prietaisų naudojimo trukmė, kai taikytina;
- n) galimybė pritaikyti šildymo sistemą, kad ji veiktų naudojant efektyvesnius temperatūros nuostačius;

- o) galimybė pritaikyti buitinio karšto vandens sistemą, kad ji veiktų naudojant efektyvesnius temperatūros nuostačius;
- p) galimybė pritaikyti oro kondicionavimo sistemą, kad ji veiktų naudojant efektyvesnius temperatūros nuostačius;
- q) skaitikliu išmatuotas energijos suvartojimas;
- r) ar prisijungta prie centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo tinklo ir, jei turima, informacija apie galimą prijungimą prie efektyvios centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos;
- s) prijungto vietinio centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklo vietos pirminės energijos koeficientai ir susiję išmetamo anglies dioksido faktoriai;
- t) eksploatacijos metu išmetamų smulkių kietųjų dalelių ($KD_{2,5}$) kiekis.

Energinio naudingumo sertifikate gali būti pateiktos šios sąsajos su kitomis iniciatyvomis, jei jos taikomos atitinkamoje valstybėje narėje:

- a) pažymima „taip“ arba „ne“, atsakant į klausimą, ar atliktas pastato pažangiojo parengtumo vertinimas;
- b) pažangiojo parengtumo vertinimo vertė, kai yra;
- c) pažymima „taip“ arba „ne“, atsakant į klausimą, ar pastate yra skaitmeninis žurnalas.

Asmenys su negalia turi vienodas galimybes gauti energinio naudingumo sertifikatuose nurodytą informaciją.

—————

VI PRIEDAS

Energinio naudingumo sertifikatų nepriklausomos kontrolės sistemos

1. Galiojančio energinio naudingumo sertifikato apibrėžtis

Valstybės narės aiškiai apibrėžia, kas laikoma galiojančiu energinio naudingumo sertifikatu.

Galiojančio energinio naudingumo sertifikato apibrėžtimi užtikrinama:

- a) energinio naudingumo sertifikatui išduoti naudotų pastato įvesties duomenų ir sertifikate nurodytų rezultatų galiojimo patikrinimas (įskaitant patikrinimą vietoje);
- b) skaičiavimų pagrįstumas;
- c) didžiausias pastato energinio naudingumo nuokrypis, pageidautina, išreikštas skaitiniu pirminės energijos suvartojimo rodikliu (kWh/m² per metus);
- d) mažiausias elementų, kurie skiriasi nuo numatytųjų ar standartinių verčių, skaičius.

Valstybės narės į galiojančio energinio naudingumo sertifikato apibrėžtį gali įtraukti papildomų elementų, pavyzdžiui, didžiausią konkrečių įvesties duomenų verčių nuokrypį.

2. Energinio naudingumo sertifikatų nepriklausomos kontrolės sistemos kokybė

Valstybės narės aiškiai apibrėžia energinio naudingumo sertifikatų nepriklausomos kontrolės sistemos kokybės tikslus ir statistinio pasiklovimo lygį, kurie turėtų būti pasiekti energinio naudingumo sertifikatų sistema. Nepriklausomos kontrolės sistema turi užtikrinti, kad vertinamuoju laikotarpiu, kuris neviršija vieno metų, bent 90 % išduotų galiojančių energinio naudingumo sertifikatų būtų 95 % statistinio pasiklovimo lygio.

Energinio naudingumo sertifikatų nepriklausomos kontrolės sistemos kokybės ir pasiklovimo lygis matuojamas atsitiktine tvarka sudarytos imties pagrindu ir apima visus galiojančio energinio naudingumo sertifikato apibrėžtyje nurodytus elementus. Valstybės narės reikalauja, kad tais atvejais, kai nepriklausomos kontrolės sistemų įgyvendinimas buvo pavestas nevyriausybinėms organizacijoms, trečiosios šalys atliktų patikrinimą, per kurį įvertintų ne mažiau kaip 25 % atsitiktine tvarka sudarytos imties.

Įvesties duomenų pagrįstumas tikrinamas remiantis nepriklausomo eksperto pateikta informacija. Tokia informacija gali apimti gaminių sertifikatus, specifikacijas arba pastatų planus, kuriuose pateikiami išsamūs duomenys apie įvairių į energinio naudingumo sertifikatą įtrauktų elementų naudingumą.

Įvesties duomenų pagrįstumas tikrinamas apsilankant vietoje (tai, kai tinkama, gali būti atliekama virtualiu būdu) – patikrinama ne mažiau kaip 10 % energinio naudingumo sertifikatų, kurie yra bendrai sistemos kokybei įvertinti naudojamos atsitiktine tvarka sudarytos imties dalis.

Be minimalios imties, atsitiktine tvarka sudarytos bendram kokybės lygiui nustatyti, valstybės narės, siekdamos pagerinti bendrą sistemos kokybę, gali naudoti įvairias strategijas, skirtas būtent prastos kokybės energinio naudingumo sertifikatams aptikti ir pagerinti. Tokia tikslinė analizė negali būti naudojama kaip pagrindas bendrai schemos kokybei įvertinti.

Valstybės narės taiko prevencines ir atsakomąsias priemones bendrai energinio naudingumo sertifikatų sistemos kokybei užtikrinti. Tos priemonės gali apimti papildomą nepriklausomų ekspertų mokymą, tikslines imtis, prievolę iš naujo pateikti energinio naudingumo sertifikatus, proporcingas baudas ir laikinus arba nuolatinius eksperto veiklos draudimus.

Kai informacija įtraukiama į duomenų bazę, nacionalinės institucijos turi galėti stebėsenos ir tikrinimo tikslais sužinoti, kas tai padarė.

3. Energinio naudingumo sertifikatų prieinamumas

Nepriklausomos kontrolės sistema tikrinama, ar būsimi pirkėjai ir nuomininkai turi galimybę susipažinti su energinio naudingumo sertifikatais, kad priimdami sprendimą dėl pirkimo ar nuomos galėtų atsižvelgti į pastato energinį naudingumą.

Nepriklausomos kontrolės sistema tikrinama, ar žiniasklaidos skelbimuose nurodomas energinio naudingumo rodiklis ir klasė.

4. Pastatų tipų įtrauktis

Nepriklausomoje kontrolės sistemoje atsižvelgiama į įvairių tipų pastatus, visų pirma tuos, kurie vyrauja nekilnojamojo turto rinkoje, – vienbučius, daugiabučius, biurų ir mažmeninės prekybos pastatus.

5. Viešas informacijos atskleidimas

Valstybės narės nacionalinėje energinio naudingumo sertifikatų duomenų bazėje reguliariai skelbia bent šią informaciją apie kokybės sistemą:

- a) galiojančio energinio naudingumo sertifikatų apibrėžtį;
- b) energinio naudingumo sertifikatų sistemos kokybės tikslus;
- c) kokybės vertinimo rezultatus, įskaitant įvertintų sertifikatų skaičių ir santykinę dalį, palyginti su visu per tam tikrą laikotarpį išduotų pažymėjimų skaičiumi (pagal pastatų tipus);
- d) nenumatytų atvejų priemonės, kuriomis siekiama pagerinti bendrą energinio naudingumo sertifikatų kokybę.

VII PRIEDAS

Lyginamosios metodikos principai, skirti kaštų atžvilgiu optimaliems pastatų ir pastato dalių energinio naudingumo reikalavimų lygiams nustatyti

Lyginamosios metodikos principai sudaro galimybę valstybėms narėms nustatyti pastatų ir pastato dalių energinį naudingumą, išmetamą teršalų kiekį ir su energiniu naudingumu ir teršalų išmetimu susijusių priemonių ekonominius aspektus bei juos susieti siekiant nustatyti kaštų atžvilgiu optimalų lygį, kad būtų pasiekti 2030 m. išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo ir poveikio klimatui neutralumo tikslai, taip pat ne vėliau kaip iki 2050 m. sukurtas visai netaršių pastatų ūkis.

Kartu su lyginamosios metodikos principais pateikiamos gairės, kuriose išdėstoma, kaip taikyti tuos principus apskaičiuojant kaštų atžvilgiu optimalius naudingumo lygius.

Lyginamosios metodikos principai turi sudaryti galimybę atsižvelgti į naudojimo modelius, išorės klimato sąlygas ir jų būsimus pokyčius remiantis patikimiausiomis turimomis klimato prognozėmis, įskaitant karščio ir šalčio bangas, investicijų išlaidas, pastatų kategorijas, techninės priežiūros ir eksploataavimo išlaidas (įskaitant energijos išlaidas ir sutaupymą), kai taikytina – pelną iš pagamintos energijos, taip pat išorinį energijos naudojimo poveikį aplinkai ir sveikatai, kai taikytina – atliekų tvarkymo išlaidas ir technologinę plėtrą. Jie turėtų būti grindžiami atitinkamais su šia direktyva susijusiais Europos standartais.

Be to, Komisija teikia:

- prie lyginamosios metodikos principų pridedamas gaires; tos gairės padės valstybėms narėms imtis toliau išvardytų veiksmų,
- informaciją apie numatomą ilgalaikę energijos kainų raidą.

Lyginamosios metodikos principų taikymo valstybėse narėse bendros sąlygos, išreikštos parametrais, nustatomos valstybių narių lygmeniu. Komisija teikia rekomendacijas valstybėms narėms dėl jų kaštų optimalumo lygių, kai aktualu.

Vadovaudamosi lyginamosios metodikos principais valstybės narės turi:

- apibrėžti etaloninius pastatus, kurie yra apibūdinami pagal jų funkcijas ir geografinę padėtį, įskaitant vidaus ir išorės klimato sąlygas, ir jas reprezentuoja. Etaloniniai pastatai apima tiek gyvenamuosius, tiek negyvenamuosius naujus ir esamus pastatus,
- apibrėžti energijos vartojimo efektyvumo priemones, kurios turi būti įvertintos etaloninių pastatų atžvilgiu. Tos priemonės gali būti skirtos atskiram pastatui kaip visumai, atskiroms pastato dalims arba pastato dalių deriniams,
- įvertinti etaloninių pastatų, kuriuose pritaikytos apibrėžtos energijos vartojimo efektyvumo priemonės, galutinės ir pirminės energijos reikmės ir su jomis susijusį išmetamą teršalų kiekį,
- taikant lyginamosios metodikos principus apskaičiuoti energijos vartojimo efektyvumo priemonių (nurodytų antroje įtraukoje) išlaidas (t. y. grynąją dabartinę vertę) per etaloniniams pastatams (nurodytiems pirmoje įtraukoje) taikomą numatomą ekonominio gyvavimo ciklą.

Apskaičiuodamos energijos vartojimo efektyvumo priemonių išlaidas per numatomą ekonominio gyvavimo ciklą valstybės narės įvertina įvairių minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų lygių ekonominį efektyvumą. Tai sudarys galimybę nustatyti kaštų atžvilgiu optimalius energinio naudingumo reikalavimų lygius.

VIII PRIEDAS

Renovacijos pasams taikomi reikalavimai

1. Renovacijos pase nurodoma:

- a) informacija apie dabartinę pastato energinį naudingumą;
- b) veiksmų gairių ir jų etapų, susijusių su etapine esmine renovacija, grafinis vaizdas arba grafiniai vaizdai;
- c) informacija apie atitinkamus nacionalinius reikalavimus, pavyzdžiui, minimaliuosius pastatų energinio naudingumo reikalavimus, minimaliuosius energinio naudingumo standartus ir tam tikroje valstybėje narėje taikomas taisykles dėl laipsniško pastatuose šildymui ir vėsinimui naudojamo iškastinio kuro atsisakymo, įskaitant taikymo pradžios datas;
- d) glaustas optimalios etapų sekos paaiškinimas;
- e) informacija apie kiekvieną etapą, įskaitant:
 - i) etapo renovacijos priemonių pavadinimą ir aprašymą, įskaitant galimybes naudoti atitinkamas technologijas, metodus ir medžiagas;
 - ii) numatomą sutaupyti pirminės ir galutinės energijos suvartojimo kiekį kWh ir procentiniu pagerėjimu, palyginti su iki to etapo suvartotos energijos kiekiu;
 - iii) numatomą eksploataavimo metu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimą;
 - iv) numatomą sutaupyti sąskaitos už energiją sumą, aiškiai nurodant prielaidas dėl energijos išlaidų, kuriomis remtasi skaičiuojant;
 - v) numatomą energinio naudingumo sertifikato energinio naudingumo klasę, kuri bus pasiekta užbaigus etapą;
- f) informacija apie galimą prijungimą prie efektyvios centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos;
- g) individualios arba kolektyvinės atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos ir pasigamintos energijos suvartojimo dalis, kuri, kaip apskaičiuota, bus pasiekta po renovacijos;
- h) bendra informacija apie esamas galimybes pagerinti statybos produktų žiedžiškumą ir sumažinti per visą jų gyvavimo ciklą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, taip pat apie platesnę naudą, susijusią su sveikata ir patogumu, patalpų aplinkos kokybe ir geresniu pastato prisitaikymu prie klimato kaitos pajėgumu;
- i) informacija apie turimą finansavimą ir nuorodos į atitinkamus tinklalapius, kuriuose nurodomi tokio finansavimo šaltiniai;
- j) informacija apie technines konsultacijas ir konsultavimo paslaugas, įskaitant kontaktinius duomenis ir nuorodas į vieno langelio principu veikiančių centrų tinklalapius.

2. Renovacijos pase gali būti nurodoma:

- a) orientacinis etapų tvarkaraštis;
- b) kiekvieno etapo atžvilgiu:
 - i) išsamus naudotinių technologijų, metodų ir medžiagų, jų privalumų, trūkumų ir sąnaudų aprašymas;
 - ii) kaip pastato energinis naudingumas būtų palyginamas su minimaliaisiais energinio naudingumo reikalavimais, taikomais pastatams, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, su energijos beveik nevartojantiems pastatams ir visai netaisintiems pastatams taikomais reikalavimais užbaigus etapą ir kaip pakeistų pastato dalių energinis naudingumas būtų palyginamas su minimaliaisiais energinio naudingumo reikalavimais, taikomais atskiroms pastato dalims, jei tokie yra;

- iii) numatomos etapo įvykdymo išlaidos;
 - iv) numatomas etapo atsipirkimo laikotarpis, gavus esamą finansinę paramą arba jos negavus;
 - v) numatoma etapo įvykdymo trukmė;
 - vi) jei yra, medžiagų ir įrangos per gyvavimo ciklą išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio pamatinės vertės ir nuoroda į atitinkamą tinklalapį, kuriame jas galima rasti;
 - vii) numatomas priemonių taikymo laikotarpis ir numatomos techninės priežiūros išlaidos;
- c) nepriklausomi moduliai, susiję su:
- i) tipiniais sandoriais, būtiniais arba rekomenduojamais energinei renovacijai atlikti (architektai, konsultantai, rangovai, tiekėjai, montuotojai ir t. t.) arba nuorodos į atitinkamus tinklalapius;
 - ii) atitinkamų architektų, konsultantų, rangovų, tiekėjų ar montuotojų toje vietovėje sąrašu, į kurį gali būti įtraukti tik tie, kurie atitinka tam tikras sąlygas, pvz., atitinka aukštesnės kvalifikacijos ar sertifikavimo ženklus ar sąlygas, arba nuorodos į atitinkamus tinklalapius;
 - iii) techninėmis sąlygomis, būtinomis optimaliam žemos temperatūros šildymo sistemos diegimui;
 - iv) tuo, kaip renovacijos etapai ir papildomos priemonės galėtų pagerinti pastato pažangųjų parengtumą;
 - v) medžiagų ir darbų techniniais ir saugos reikalavimais;
 - vi) pagrindinėmis prielaidomis, kuriomis grindžiami pateikti skaičiavimai, arba nuorodos į atitinkamą tinklalapį, kuriame jas galima rasti;
- d) informacija apie tai, kaip naudotis skaitmenine renovacijos paso versija;
- e) bet kokia kapitalinė pastato ar pastato vieneto renovacija, kaip nurodyta 8 straipsnio 1 dalyje, ir bet koks pastato dalies, kuri yra pastato apvalkalo dalis ir daro didelį poveikį pastato apvalkalo energiniam naudingumui, modernizavimas ar pakeitimas, kaip nurodyta 8 straipsnio 2 dalyje, kai tokia informacija pateikiama ekspertui, rengiančiam renovacijos pasą;
- f) informacija, susijusi su seismine sauga, kai tokia su pastatu susijusi informacija pateikiama ekspertui;
- g) dabartinio pastato savininko prašymu ir remiantis jo pateikta informacija, priede pateikiama papildoma informacija, pavyzdžiui, apie erdvių pritaikomumą pagal kintančius poreikius ir bet kokią planuojamą renovaciją.
3. Kalbant apie pastato būklę prieš renovacijos etapus, renovacijos pase, kiek įmanoma, atsižvelgiama į energinio naudingumo sertifikate pateiktą informaciją.
4. Kiekvienas matavimo vienetas, naudojamas etapų poveikiui įvertinti, grindžiamas standartinių sąlygų rinkiniu.
-

IX PRIEDAS

A DALIS

**Panaikinama direktyva ir jos vėlesnių pakeitimų sąrašas
(nurodyti 36 straipsnyje)**

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).	
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/844 (OL L 156, 2018 6 19, p. 75).	Tik 1 straipsnis
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).	Tik 53 straipsnis

B DALIS

**Perkėlimo į nacionalinę teisę terminai ir taikymo pradžios datos
(nurodyta 36 straipsnyje)**

Direktyva	Perkėlimo terminas	Taikymo pradžios datos
2010/31/ES	2012 m. liepos 9 d.	Kiek tai susiję su 2, 3, 9, 11, 12, 13, 17, 18, 20 ir 27 straipsniais, – 2013 m. sausio 9 d.; kiek tai susiję su 4–8, 14, 15 ir 16 straipsniais, – 2013 m. sausio 9 d. valdžios institucijų užimamų pastatų atveju ir 2013 m. liepos 9 d. – kitų pastatų atveju.
(ES) 2018/844	2020 m. kovo 10 d.	

X PRIEDAS

Atitikties lentelė

Direktyva 2010/31/ES	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnio 1 punktas	2 straipsnio 1 punktas
—	2 straipsnio 2 punktas
2 straipsnio 2 punktas	2 straipsnio 3 punktas
—	2 straipsnio 5 ir 6 punktai
2 straipsnio 3, 3a, 4 ir 5 punktai	2 straipsnio 7–10 punktai
—	2 straipsnio 12, 13 ir 14 punktai
2 straipsnio 6, 7, 8 ir 9 punktai	2 straipsnio 15–18 punktai
—	2 straipsnio 19–22 punktai
2 straipsnio 10 punktas	2 straipsnio 23 punktas
—	2 straipsnio 24–29 punktai
2 straipsnio 11, 12, 13 ir 14 punktai	2 straipsnio 30–33 punktai
—	2 straipsnio 34, 37–40 ir 42 punktai
2 straipsnio 15 punktas	2 straipsnio 42 punktas
2 straipsnio 15, 15a, 15b, 15c, 16 ir 17 punktai	2 straipsnio 43, 44, 47–50 punktai
2 straipsnio 18 punktas	—
2 straipsnio 19 punktas	2 straipsnio 51 punktas
—	2 straipsnio 52–64 punktai
2 straipsnio 20 punktas	—
2a straipsnis	3 straipsnis
3 straipsnis	4 straipsnis
4 straipsnis	5 straipsnis
5 straipsnis	6 straipsnis
6 ir 9 straipsniai	7 straipsnis
7 straipsnis	8 straipsnis
—	9 straipsnis
—	12 straipsnis
8 straipsnio 1 ir 9 dalys	13 straipsnis
8 straipsnio 2–8 dalys	14 straipsnis
8 straipsnio 10 ir 11 dalys	15 straipsnis
—	16 straipsnis
10 straipsnis	17 straipsnis
11 straipsnis	19 straipsnis
12 straipsnis	20 straipsnis
13 straipsnis	21 straipsnis
—	22 straipsnis
14 ir 15 straipsniai	23 straipsnis

Direktyva 2010/31/ES	Ši direktyva
16 straipsnis	24 straipsnis
17 straipsnis	25 straipsnis
—	26 straipsnis
18 straipsnis	27 straipsnis
19 straipsnis	28 straipsnis
19a straipsnis	—
20 straipsnis	29 straipsnis
21 straipsnis	30 straipsnis
22 straipsnis	31 straipsnis
23 straipsnis	32 straipsnis
26 straipsnis	33 straipsnis
27 straipsnis	34 straipsnis
28 straipsnis	35 straipsnis
29 straipsnis	36 straipsnis
30 straipsnis	37 straipsnis
31 straipsnis	38 straipsnis
I priedas	I priedas
—	II priedas
—	III priedas
IA priedas	IV priedas
—	V priedas
II priedas	VI priedas
III priedas	VII priedas
IV priedas	IX priedas
V priedas	X priedas